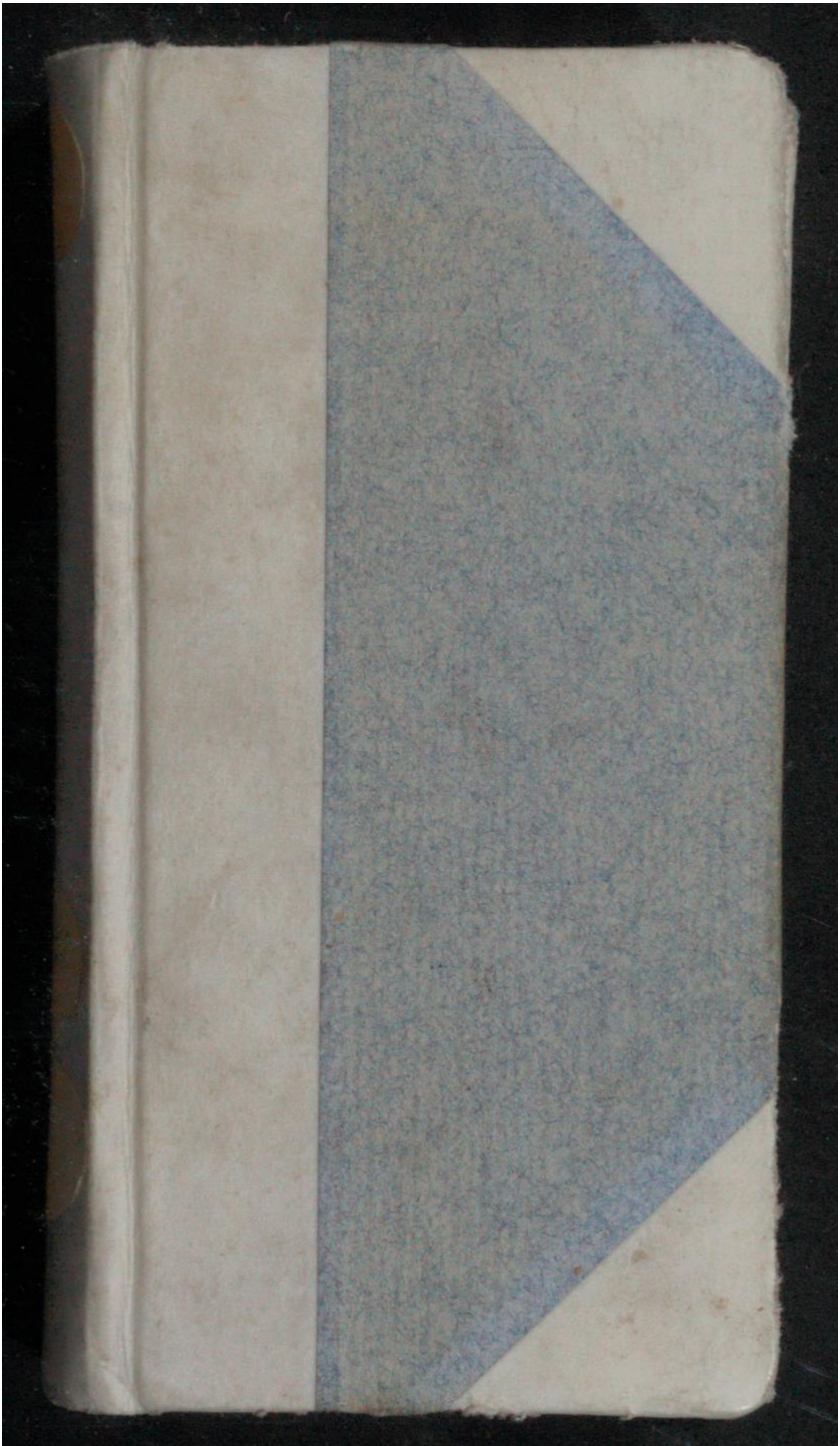

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

KW 224
A 8

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Κούφου πράγματος, λόγου, βασιλικὴ ζημία.

Hermannus Kucklinus.

Elzevier
B.86

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Emptus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

ADRIANI
SPIGELII
Philos. ac Medici
Patauini
ISAGOGES
in rem herbariam
Libri duo.

LVGDVNI BATAVORVM,
Ex officina Elzeviriana. *Anno* 1633.

Elzev. B 86

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Koninklyke
Bibliotheek
's Hage.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

ILLVSTRISSIMÆ
NATIONI
GERMANICÆ
Iuris Medicinæq; ſtudioſiſſimæ
ADRIANVS SPIGELIVS S.

Illuſtres, Nobiliſſ. Doctiſsimique Viri,

SÆPE multumq; apud me cogitavi, quid eſſet, cur in tanta rei Herbariȩ operam dantium multitudine, tam pauci, quantum proficere, aut deberent, aut vellent, tantum proficerent. Magno enim hujus ſcientiæ deſiderio multos, non modo Sapientiæ, artiſque Medicæ ſtudioſos,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

quibus eſt ea perquam neceſſaria; ſed etiam Iurisprudentiæ, & aliarum artium atq; ſcientiarum cultores, quibus utilis & jucunda, teneri, & vos & ego peramplum teſtimonium præbere poſſumus. Nam vos quidem magnum numerum optimorum doctiſſimorumque juvenum publicos celeberrimæ hujus Academiæ hortos, cùm vere patent, quotannis frequentare vidiſtis: ego vero non minorem ad Piſanos ac Bononienſes, in quibus Herbarum cognoſcendarum gratia ſuperioribus annis ſum verſatus, accedere animadverti. Tandem comperi non unam eſſe hujuſce rei cauſſam. Sunt enim qui hortos ingreſſi ſtudium diſcendi tantę Stirpium varietatis, & tam multiplicis intuitu deponant, neſcientes undenam initium ſtudii petere debeant. Reperiuntur qui Stirpē fortuito obviam eruant, ejuſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

ve ramum decerpant, conſpe-ctam mox abjiciant, tantum memoriæ fidentes ſuæ, ut unica inſpectione inhæſuram firmiter animo Plantę formam exiſtiment; cum tamen nulla in re magis illa labatur, pluſque iteratus aſpectus valeat. Alios videmus, aut folia Plantarum tantum, aut apices ramorum ac ſurculos, aut flores, aut aliam denique partem decerpere, mox libris imponere renovandæ memoriæ cauſſa, ignorantes cunctas cujuſque ſpeciei Plantarum partes conſiderandas, cognoſcendaſque. Quinetiam non deſunt, qui Herbarum nomina & formas tantummodo diſcant, prorſus vero negligant earum vires, quæ ad Stirpium cognitionem maximè ſpectant. His cauſis ut obviam irem, in gratiam eorum qui rem Plantariam facili via & modo, brevirique tempore, & minori

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

quam hactenus labore diſcere cupiunt, ſcripſeram ſuperioribus annis Iuſtitutionum duos libros, & veterum more amico legendos tradideram, ut majore fiducia in poſteritatis commodum publicarentur. Cæterum cum hi una cum amico in alias migraſſent terras, frequens me cum illis, qui Herbas diſcere ſtudebant, conſuetudo; frequens amicorum hortatus; frequens de modo, ac facili via eas cognoſcendi interrogatio, diſputatioque inter familiares meos, atque etiam veſtros Medicinæ ſtudioſiſſimos excitavit, ac impulit ad earum Inſtitutionum compendium ſcribendum, quod ſumma & præcipua rerum in illis traditarum capita clare breviterque ſolummodo complecteretur. Nam in Inſtitutionum libris multas quæſtiones antiquas novaſque ſolvebam, animadverſiones notabam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

tabam tum circa Plantarum formas, & vires, cæteraque accidentia, tum circa autores qui de iis quippiam ſcripſere, quas conſulto hic omitto. Onerat enim diſcentes quæſtionum, & multarum rerum diſcendarum turba, non inſtruit. Quo fit, ut admirari non ſatis poſſim doctiſſimos quoſdam viros, & in re Herbaria exercitatiſſimos, libros ſuos, quibus introducerent juvenes ad hanc ſcientiam, plenos controverſiis, ſæpe parum utilibus edidiſſe. Porrò quidquid utilitatis ac fructus ex hoc libro ſtudioſus lector percipiet, id vobis viri Illuſtres atque Doctiſſimi debebit, in quorum gratiam haſce meas lucubrationes incœpi, ad finem perduxi, atque in lucem edidi. Etenim hoc & amplius jamdiu debere me vobis exiſtimavi, cum ut pro veſtra ſumma in me benevolentia,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

promptiſſimoque me promovendi, ac cœptis meis laboribus favendi ſtudio, quod ſatis annis præteritis declaraſtis, cum me valetudinis veſtræ curam gerere voluiſtis, vobis gratiam aliquam referrem; tum, ut non modo eos, qui inter vos Medicinæ ſtudioſiſſimi ſunt, ſed etiam cæteros, qui generis nobilitate, virtutum omnium ſplendore, linguarum, Iuriſprudentiæ, artiumque omnium ac diſciplinarũ notitia, pluſquam ulla alia Natio (abſit invidia dicto) verè Illuſtres ſunt, ad hoc ſtudium utiliſſimum jucundiſſimumque invitarem. Sed quid ego? an ſponte currentibus addam calcaria? quaſi vero neſciam vos ad peregrinas haſce terras, & à patrio ſolo longè diſſitas eo animo acceſſiſſe, ut aliquid dignum majoribus veſtris faceretis, & Nobiliſſimorum parentum veſtrorum veſtigia ſequeremini;

quorum nullus non ſapientiſſime prudentiſſimeq; dominium ſuum aut rempub. cum ſumma rei militaris (ut fortiſſimos equites decet) & aliarum bonarum artium atque ſcientiarum peritia, ita regit, ita gubernat, ut cunctis aliis aliarum Nationum magnatibus exemplo in imperio ſuo pacis bellique tempore eſſe poſſit. Hortatur veritas me plura de his dicere, diſſuadent pudor & verecundia ulterius in veſtras laudes prorumpere; ne ubi veſtra celebro præconia, partem mihi eorum attribuere (qui & ipſe Germanus ſum) aut turpe adulantis ſtudium conſectari, aut invidiam multorum accendere videar. Illud tamen non prætereundum putavi, patres ac majores veſtros, ſive Principes fuerint, ſive alterius cujuſlibet conditionis eminentioris, tam rei Plantariæ fuiſſe, atque etiamnum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

eſſe ſtudioſos, quam olim veteres reges atque heroes, Gentius, Lyſimachus, Teucer, Attalus, Achilles, Salomon, Euax, Mithridates, Cyrus, Diocletianus Imperator, & alii quos narrant imperiis dominiiſq; ſeſe abdicaſſe, ut majorem diligentiam hortis excolẽdis adhiberent propriiſq; manibus ſemina jacerent gauderetq; terra vomere laureato, & triumphali aratore. Vixit paucis abhinc annis Fridericus invictiſſimus Romanorum Imperator, qui quo tempore Germanis præfuit, ita ſe rei Plantariæ tradidit, ut tam bene formas, quam quiſpiam alius ex optimorum Medicorum numero, cum quibus ſæpe de viribus diſputare conſueverat, cognoſceret. Hunc Maximilianus ſecundus ejus abnepos hoc in ſtudio ſuperaſſet, niſi mors immatura præveniſſet, non ſine ſummo reipubl. litterariæ detrimento.

Ho-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Horum quoque exemplo patres veſtri nobiliſſimi heroes, & variarum ſcientiarum cultores eximii, non modo in urbibus, ſed etiam ruri amœniſſimos, & variis peregriniſque floribus, fructibus, coloribus, odoribuſque perornatos colunt hortos, ut ad eos negotiis dominii, reipub. ſtudiorumque expeditis ſe conferant, animumque laboribus & curis fractum reſtituant, &, ſi quando contigerit, mœſtum conſolentur. Nam in his verum ſolatium, præſentaneum doloris remedium, ut alias omittam utilitates omnibus notiſſimas. Quamobrem cum non minorem eſſe in vobis animi propenſionem, & amorem in rei Herbariæ ſtudium, quam in majoribus veſtris, à quibus id dimanavit, certo mihi perſuadeam, non potui non grati mei erga vos animi hoc ſymbolum vobis offerre, quamquam exiguum, cum ma-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

majus hoc tempore per vires non liceret. Id veſtra benevolentia & humanitate fretus, vos æqui bonique conſulturos ſat ſcio. Deus Opt. Max. cœpta ſtudia & peregrinationes veſtras bene fortunet faxitque ut ſani & incolumes in terram patriam redeatis. Valete.

PRÆ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

PRÆFATIO.

SCientiarum omnium atque artium ſtudia, nemo eſt qui neſciat, eſſe difficillima. Vt enim prægrandes nitidiſſimique uniones non niſi in maris imo inveniuntur: ſic latent præſertim in naturæ ſinu pulcherrimæ artes, & magno labore, contentioneque ingenii eruendæ ſunt. Cæterum, qui in primo alicujus earum tradendæ veſtibulo, multis rationibus illam inprimis arduam & difficilem perſuadent, ut ipſi ſapere plus cæteris videantur; tyrones profecto deterrent, & quaſi aditu prohibent. In quo mihi imitari videntur ineptos piſcatores, qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

ut artem, quam profitentur laboris periculique plenam eſſe indicent, quos ejus diſcendæ ſtudio incenſos vident, eos deducunt in altum, cum maximis mare tempeſtatibus jactatur; atque ita imprudentes ardorem illum reſtinguunt. Imitanda potius phocarum ſolertia eſt, qui fœtus in ſicco editos ſenſim deducunt ad mare, ut ſalſam deguſtent; mox eos reducunt, atque id ſæpius faciendo vitæ in mari degendæ paulatim aſſuefaciunt. Ad eundem modum, qui artium ſtudia quælibet difficilia ſectantur, iis primo tenera, ut ita dicam, proponenda ſunt elementa, quibus imbuti tantum roboris ac duramenti acquirant, quantum ad omnes, quæ ſeſe illis objecturæ ſunt, difficultates ſuperandas eſt ſatis. Hæc mihi frequenter animo verſanti, Iſagogen hanc in rem Herbariam, duobus libris comprehenſam, ſcribendi

conſi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

conſilium incidit. Cum enim Philoſophiæ partium nulla ſit difficilior, quam ea quæ Plantarum naturam complectitur, ob incredibilem formarum, virium & aliorum accidentium varietatē, operæpretium me facturum putavi, ſi coactis in unum facilioribus magiſque neceſſariis univerſalibus præceptis, ex quotidianis meis obſervationibus depromptis, compendiariam tyronibus ad hanc ſcientiam viam patefacerem. Quod quam recte præſtiterim, alii judicabunt, & res ipſa planum faciet, quam ſtatim aggredior.

INDEX

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

INDEX CAPITVM,

Quæ in duobus ISAGOGES *libris continentur.*

CAPITA LIBRI PRIMI.

In quo agitur de Forma Plantarum.

CAP. I. *Quæ in Planta potiſsimum inquirenda diſcendaque.* pag. 21.
II. *Vnde forma cognoſcatur.* 22
III. *Partium diviſio. Similares quæ.* 23
IV. *Diſsimilares partes communes quot, & quæ.* 26
V, *Partes diſsimulares communes non omnibus Plantis ineſſe.* 30
VI. *Diſsimilarium partium communium in alias partes diſſectio.* 33
VII. *De propriis Stirpium partibus.* 39
VIII. *Partium differentiæ ex Theophraſto.* 44
IX. *Radicum differentiæ.* 46
X. *Caulium differentiæ.* 49
XI. *Foliorum differentiæ.* 51
XII. *Florum differentiæ.* 56
XIII. *Fructuum ac ſeminum differentiæ.* 59

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

XIV. *De quatuor ſummis Plantarum generibus. Quid Arbor, Frutex, Φρύγανον, Herba.* 62
XV. *De aliis quibuſdam generibus quæ ſummis ſubſunt.* 68
XVI. *De Orchide, Satyrio, Palma Chriſti.* 70
XVII. *De Trifolio.* ibid.
XVIII. *De Pentaphyllo ſive Quinque folio.* 74
XIX. *De Herbis Intybaceis, Chondrilla, Hieracio.* 75
XX. *De Braßica.* 77
XXI. *De Iunco.* ibid.
XXII. *De Equiſeto.* 79
XXIII. *De Lino & Linaria.* 80
XXIV. *De Vrtica.* 81
XXV. *De Verbaſco.* 82
XXVI. *De Gramine, Frumento, Milio, Panico.* 84
XXVII. *De Tithymalo.* 86
XXVIII. *De Violis.* 88
XXIX. *De Caryophyllis.* 90
XXX. *De Lilio.* 91
XXXI. *De Narciſſo.* 92
XXXII. *De Iride.* 96
XXXIII. *De Ranunculo.* 97
XXXIV. *De Anemone.* 98
XXXV. *De Hyacintho.* 101
XXXVI. *De Scabioſa.* 103
XXXVII. *De Iacea.* 104

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

XXXVIII. *De Hyperico.* 106
XXXIX. *De Malua.* 107
XL. *De Papavere.* 108
XLI. *De Geranio.* 109
XLII. *De Lithoſpermo.* ibid.
XLIII. *De Thlaſpi.* 110
XLIV. *De Antirrhino.* 111
XLV. *De Cucumere.* ibid.
XLVI. *De Legumine.* 113
XLVII. *Arborum diviſio. De Quercu ſeu Glandiferis. Quid Nux, Malum, Acinus, Bacca.* 114
XLVIII. *De Nuciferis, & Coniferis.* 118
XLIX. *De Pomiferis & Bacciferis.* 119
L. *De Acanaceis & Carduis.* 120
LI. *De Sempervivo.* 123
LII. *De Heliotropio.* 124
LIII. *De Aconito.* ibid.
LIV. *De Ciſtho.* 127
LV. *Plantas imperfectas poſt perfectas eſſe diſcendas; & perfectarum primum florentes.* ibid.
LVI. *Frequentem inſpectionem ad formam ſpecierum memoriæ tradendam eſſe neceſſariam.* 130
LVII. *Plantas depingendi, delineandique ratio.* 131
LVIII. *Hortos hyemales conficiendi ratio.* 132.

CA-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

CAPITA
LIBRI SECVNDI,

In quo agitur de uſu, & facultatibus Plantarum; deque earum perfecta cognitione.

. USus Herbarum multiplex. Facultas in humano corpore duplex. Quid Alimentum. Quid Medicamentum. 136

I. Primæ Plantarum facultates quot & quæ, ac de earum gradibus. 138

II. De Secundis facultatibus. 141

V. De Tertiis facultatibus. 143

. De Occulta Plantarum qualitate, ſeu proprietate. 153

I. De modo facultates Plantarum indagandi. 157

II. De Saporum differentiis. 158

III. Odorum differentiæ. 162

X. Quomodo ſapores manifeſtas qualitates indicent. 164

. Secundarum tertiarumque facultatum inveſtigatio. 169

I. Ex odoribus facultates obſcurius cognoſci. 173

II. Odorum virtutes. 182

III. Occultarum facultatum dignotionem fieri per experientiam, & quomodo hæc fiat. 184

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

XIV. *De Alimentis. Nullam Plantam non eſſe medicamentum.* 187

XV. *Alimentorum differentia.* 189

XVI. *Alimentorum inventrices ratio & experientia.* 194

XVII. *Exacta hujus Philoſophiæ notitia quî acquirenda. Autores veteres & recentiores qui de ea ſcripſere.* 200

XVIII. *Florilegium quid; ejus conficiendi modus, & ordo.* 212

XIX. *Tituli quales; quo ordine in locis Florilegii ſcribendi.* 215

ADRIANI

ADRIANI SPIGELII *Bruxellenſis* ISAGOGES IN REM HERBARIAM LIBER PRIMVS.

De forma Plantarum.

CAP. I.

Quæ in Planta potiſſimum inquirenda diſcendaque.

SCIRE in primis convenit, duo in Plantis potiſſimum inquirenda diſcendaque; formam nimirum, & virtutem ſeu uſum. Nam noſcere, ubi, quando, quomodo naſcantur, quãdiu vigeant, floreant, germinent, & cætera quæ ad generationem pertinent, ad exactam tantum hujus ſcientiæ cognitionem confert. Sed enim ad eos, qui prima fundamenta cupiunt, hic meus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

ſermo eſt, quorum mentes confundit potius earum rerum tractatio. Adde quod multæ quotidie facileque addiſcuntur, ubi quis formam Plantarum uſumque noverit; multæ quoque diligentiſſimis naturæ indagatoribus relinquendæ, qui omnem ætatem in hac ſcientia conſumere cupiunt; idcirco quî forma atque uſus cognoſci poſſit, hic ſolummodo indagandum docendumque cenſui.

CAP. II.

Vnde forma cognoſcatur.

CVM formam Plantę dico, non eam intelligo, quæ omnibus Plantis ineſt mente contemplabilis, quam animam vegetativam appellant Philoſophi; ſed figuram, ſeu faciem tam internam, quam externam corporis, cui hæc anima vegetativa inhæret. Eam eſſe cuiq; Plantarum ſpeciei propriam, oculis cernimus. Ideo tot ſunt earum differentiæ, quot formæ diverſitates, quę è partium varietatibus innumeris dimanant. Partes igitur Plantarum nobis primum enumerandæ, earumque differentiæ conſiderandæ ſunt.

CAP.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

CAP. III.

Partium diviſio. Similares quæ.

PARTIVM aliæ ſimilares ſunt, alię diſſimilares. Vtræque rurſus tum communes, tum propriæ. Voco ſimilares, quæ in alias partes ſimpliciores ſe dividi nequeunt: Diſſimilares, quæ ex ſimilaribus conſtant. Partes ſimilares communes ſunt, quæ fere ſemper omnium Plantarum partibus diſſimilaribus inſunt. Propriæ vero quæ quarundam tantum. Inter communes cenſentur caro, nervus, vena, membrana ſive cutis, adde etiam his humorem. Nam ſanguinem Ariſtoteles inter animalis partes recenſuit. Caro eſt ſolida pars, quæ in omnem dimenſionem dividi poteſt (ut terra). Talis in pluribus fructibus ſub tegmine ſeu cute conſpicitur, ut Pyris, Pomis, Prunis. Nervus eſt protenſum illud continuumque, ac cæteris partibus magis ſolidum, quod à carne, & vena facile diſſociatur, ac finditur ſecundum longitudinem. Dicitur autem nervus, non quod ad movendum ſit à natura datus, ut animantibus; ſed potius ad quietem, ac conſiſten-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

tiam, roburque. Hic in quibuſdam partibus intus conſpicitur, ut in caudice Palmæ, atque Abietis; in nonnullis extat, ut in Plantaginis foliis, in quibus coſta à nonnullis vocatur. Theophraſtus nervum ἶνα nuncupavit, id eſt, fibram; in cujus definitione, quid ſibi velint hæc verba; ἀπαράβλητον ἢ καὶ ἄβλαστον ἔχον φλέβας me neſcire ingenue fateor. Vena autem dicitur, quod oblongum eſt & cavum, humorem in ſe continens, qui Plantis alimento eſt. Ejus vero cavitas aut meatus, etſi non facile conſpici poteſt propter exiguitatem, tamen ratione comprehenditur certiſſima. Siquidem multæ Plantæ ſi incidantur, humorem emittunt, aut lacti ſimilem, ut Tithymalorum genera; aut aquei coloris, ut Vitis; aut lutei, ut Chelidonium majus: aut alterius, ut multa alia. Fibris venas aſſimilavit Theophr. ſed grandiores craſſioreſque ait eſſe, & in ſe ramos ſpargentes, quos in foliis plurium Stirpium apertiſſime videtis. Humor autem, qui in Venis, atque tota Planta continetur, proprio nomine caret, quales in animalibus ſanguineis ſanguis exiſtit. Meneſtor in cunctis ſtirpibus ſimplicibus ſimpliciter

ὀπὸν

ὀπὸν appellavit, id eſt, ſuccum: alii in quibuſdam ſuccum, in aliis vero lachrymam: quæ tamen puto diſcreta eſſe extrahendi tantum modo, non materiæ differentia. Liquor, qui ex contuſa herba exprimitur, aut elicitur, ſuccus vocatur; qui vero inciſione dimanat, lachryma. In quibuſdam Plantis propria ſunt his indita nomina. Nam in Papavere, qui è capitibus inciſis emanat humor, opium nuncupatur: qui ex reliquis partibus, præcipue caule, & foliis tuſis exprimitur; meconium. In Laſerpitio, laſer Latinis dicitur, Græcis κατ' ἐξοχὴν, ὀπὸς, quod tam contundendo, quam incidendo liquor eximeretur. Cutem inter communes partes ſimilares recenſere, non eſt à ratione alienum. ea enim veſtiuntur caules, rami, folia, fructus; interdum etiam radices. Voco autem cutem tegumentum harum partium membranoſum ac tenue. Propriæ partes ſimilares duæ ſunt; os, & cartilago. Proprias autem eas appello, quæ nonnullis tantum Plantarum partibus diſſimilaribus inſunt: os vero durum illud ac ſolidum, in fructibus quibuſdam carne tectum; & in ſe ſemen continens. tale in Ceraſis, Amygdalis,

lis, Prunis, quo nomine Mala Perſica, & Præcocia etiam comprehendimus, cernitur. In Pomis, Pyris, Cucumeribus, ac cæteris ejuſmodi cartilago eſt: tegumentum ſcilicet oſſe mollius, membrana, & cute durius, ſed æque pellucidum & tenue.

Cap. IV.

Diſſimilares partes communes quot, & quæ.

Diſſimilares partes communes ſunt ſex: radix, caulis, ramus, folia, flos, ſemen. Radix non à forma, ſed ab uſu deſcribitur, definiturque: quod uſus illi ſingularis ſit, forma vero ſummopere variet. Ideo Theophraſtus lib. 1. Hiſt. cap. 1. radicem ait eſſe id, quo alimentum attrahitur; caulem vero, id quod ſupra terram ſimplex aſſurgens, alimentum à radice attractum defert (caudex hic in Arborum genere dici conſuevit) ramum in quẽ caulis dividitur, qui ramus poſtea in ſurculos ſpargitur multiplices. Semen vero eſt fœtus, & quaſi totius Plantæ compendium. Sed quid Flos, atque Folium? Hoc diu multumque quæſivi, nec quidquam inveni, quo, mihi vobiſque

ſatis-

ſatisfaciam. Nonnulli inter recentiores doctiſſimi Viri exiſtimarunt frondes Arboribus à natura datas eſſe, ut calorem defendant, ac fructum ne areſcat, conſervent: folia vero ad decorem potius, & ornamentum, quam ad tutelam ſtipitum, florum, fructuum, & ramorum; nam & hi ſtipitem defendunt, qua de cauſa brachia à Columella in Arboribus appellantur. Addunt hujus opinionis cauſas, dum inquiunt. Stipitis tegumentum eſſe corticem: quaſdam etiam Plantas neque florem, neque fructum edere, cum tamen habeant folia; nonnullas prius flores quam folia emittere, ut Amygdalos; qui frigidiſſima tempeſtate florere ſolent, qua tegumentis magis ad boream à fructibus, & ramis arcendum ipſis eſſet opus: denique in quam plurimis flores extra folia prominere, qui alioqui ad tutelam externorum deberent eſſe intra folia reconditi. Cæterum veteres illi ſapientiſſimi Viri contra cenſuerunt, ſcilicet folia eſſe tegumenta ſtipitis, floris, fructus, atque ramorum. Vt igitur antiquatam hanc opinionem defendam, meamque ſubnectam, novis his rationibus prius reſpondendum duxi. Dico igitur, tametſi ſtipitis tegumentum

cortex

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

cortex eſt, hic tamen cortex alio egebat tegumento. Sic cutis capitis, & multarum aliarum partium pilis tegitur. Itaque ut quadrupedes animantes pilos, aves pennas, cervi cornua amittunt; ita pleraq; Plantarũ genera foliis ſingulis annis ſpoliantur. Omnium enim quæ in Plantarum genere ſpectantur, dicebat Theophraſtus Hiſtor. l. 1. ſimilitudo petenda eſt ab iis, quæ animantibus inſunt quoad fieri poteſt. Foliatis autem Stirpibus, quibus denegati ſunt à natura flores fructuſque, folia inſunt ad ramorum & ſtipitis tutelam. Quod ſi vero aliquæ ſint, quę prius florem, quam folia producunt; earum flores foliati ſunt ad fructus defenſionem, atque etiam tam brevi pediculo, ut eo carere videantur; quo fit ut flores in hiſce Stirpibus non ſint externis injuriis multum obnoxii. nam qua parte è ramis emergunt, ramo ſuo defenduntur: altera vero parte qua vento ſunt patuli, fructus defendunt primordium quantum fieri poteſt. Illud autem perpetuo in memoria tenendum eſt, fructiferas Stirpes cunctas partes communes producere fructus gratia. Idcircò flores in quàmplurimis prominent extra folia. Qua enim parte flos eſt fructus adhuc

tenellus

tenellus conſervatur; qua autem pediculus emergit, folia & rami fructum defendunt ab externis injuriis. Hæc autem plus præbent tutelæ fructui, quam flores; quod hac parte ſit pediculus, qui & floris eſt, & fructus principium. His credo abunde novis allatis rationibus adverſariorum ſatisfactum, quæ etiam latius alibi oppugnabuntur, explicabunturque. Concludamus ergo folia, ad flores, fructus, ſtipiteſque tuendos neceſſaria fuiſſe, non in omnibus quidem Plantis ad omnes has partes; ſed in quibuſdam ad ſtipites & ramos tantum; in nonnullis ad fructus, & in quibuſdam ad flores; in plurimis ad omnes. Flores Stirpibus dati ſunt non ob fructum, vel ſemen. Nam Ficui fructus eſt ſine flore, & Iridi, atque Ieſmino flos ſine fructu, nonnulliſque Narciſſi generibus. Ideo cenſendum in fructiferis, florē ſi ferant, fructum aliqua defendere parte. Sterilibus vero quæ admodum paucæ ſunt, florem idem forte eſſe cum fructu; ut Thymo, cujus flore ſato, ut nonnullis placet, naſcitur Thymus; quamquam minutiſſimum ei ſemen adſcripſerit Theophraſtus 4. de cauſis Plan. cap. 5. In Ieſmino quid flos faciat adhuc me latet.

CAP.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

CAP. V.

Partes diſſimilares communes non omnibus plantis ineſſe.

HÆ quas enumeravi partes, cunctis Stirpibus communes ſunt; non tamen omnes omnibus. Sed quibus omnes inſunt, eæ perfectæ à nobis Plantæ appellantur, ut Pyrus, Prunus, Malus, Fœniculum, & alia his ſimilia quamplurima, quæ ſex primas, atque præcipuas habent partes. Quibus vero deſunt aliquæ, imperfectæ dicuntur; quæ quidem Plantarum perfectio & imperfectio, late admodum patet. Nã quanto quæpiam Planta pauciores partes habet, tanto imperfectior cenſeri debet: quantoque plures, eo perfectior. Etenim quibuſdam unam tantum natura ademit, ut Ficui florẽ, Ieſmino fructum, Scorpio & Iunipero folium (niſi quis horum aculeos, pro foliis accipiat aculeatis) Tritico, Allio, Narciſſis aliiſq; quamplurimis bulboſis ramum: aliis, quæ à radice ſtatim ramos producunt, caulem, qui una cum ramis etiam Chamęleonis cuidam generi denegatus eſt, quod inde acaulon nominatur. Quæ vero radice deſtituantur, cæteraſq; partes, aut omnes,

aut aliquas habeant, exceptis iis, quæ aliis Plantis innaſcuntur, ut Viſco, Epithymo & Caſſutha, & aliis id generis, quæ alterius radice fruuntur, nullam novimus: nec reperiri poſſe opinamur, propterea, quod nequeant hæ partes nutriri ſine ea, quæ è terra attrahat alimentum, atque id ipſum concoquat. Ariſtoteles 2. de part. animal. accipere Plantas à tellure præparatum nutrimentum (κατεργασμένην τροφήν) ſcribit: in radice vero excoqui, ut in ventre animalium. Idcirco præceptorem ſecutus Theophraſtus 1. de cauſ: Plant. cap. 17. ventri radicem aſſimilavit; & ſupra in radicis definitione, oris ei officium videtur aſſignaſſe. externæ nam quæ radicis partes attrahunt; internæ & cauli magis vicinæ, concoquunt. Cæterum cuncta animalia, ſive ſanguine prædita ſint, ſive eodem careant, os ventremque habere dictat par ratio, confirmat maximus Philoſophorum magiſter. Dioſcoridi, qui lib. 1. cap. 11. tradit Malabathrum folium eſſe ſui generis, quod Indicæ gignunt paludes, innatans aquis, ſine radice, nullam adhibeo fidem. Plantæ enim omnes à terra, priuſquam aquis innatare poſſint,

ſint,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

ſint, originem capiunt. Sic Lens paluſtris etiam oritur, in cujus averſa parte, qua fundum ſpectat, dum aquis innatat, radices apertiſſime cernuntur. Eas mirum eſt hactenus à nullis fuiſſe animadverſas. Porro quædam ſtirpes duabus, aut pluribus partibus deſtituuntur; ut Filix, quæ flore, & ſemine caret. Phyllitis, & Scolopendrium nil præter folia, & radicem obtinent. Sunt & quæ unicam tantum partem habent, ut Tuberra terræ, quæ nil aliud ſunt quam radices. Quidquid enim ſub terra latitat radix proculdubio eſt. Quare cõmodiſſime hæc ſcripſit Theophraſtus. *In totum*, inquit *Hiſtor.* 1. *cap.* 2. *Planta res varia eſt, atque multiplex, inque univerſum de ea referre difficile. Indicium vero, quod nihil penitus eſt, quod commune accipi poſſit cunctis Plantis conveniens, ut animalibus os, venter, & alia proportione eadem, alia quodam alio modo. Neque enim radicem, neque caulem, neque ramum, neque germen, neque folium, neque florem, neque fructum omnes Plantæ habere videntur.* Quæ autem radice carent apud Theophraſtum, prę-ter eas quæ aliis Plantis innaſcuntur, nullæ ſunt.

CAP.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

CAP. VI.

Diſſimilarium partium communium in alias partes diſſectio.

COmmunes has diſſimilares voco partes, non quod omnibus communes omnes; ſed quod harum aliquam ſaltem, ſi non omnes, cunctis Plantis ineſſe oporteat. Hę rurſus aliis conſtant particulis ſimilaribus, aut diſſimilaribus, propriis aut magis communibus, externis aut internis. Radix exterius corticem habet, qui etiam aliis partibus diſſimilaribus, & communibus, nempe cauli, ramo, ſemini, aut fructui adhæret. Conſtat cortex ex carne, & nervo; ut in Cichorio, Petroſelino, & omnibus Plantis, quarum cortex à radicis interiore parte ſeparatur. Inter externas partes diſſimilares etiam fibræ recenſendæ. Sic enim appellantur exigui ramuli, & capillares, quibus tanquam manibus terram amplectitur radix, eiq; adhæret, & idoneum alimentum trahit. Hæ in Narciſſo, cæpa, cunctiſque, quas novi, bulbis ſubtus conſpiciuntur; in cæteris vero à latere. Oblongę vero radices, & ῥαφανώδεις paucioribus fibris, & in-

terdum nullis præditæ ſunt. Firmatu
namque radix longitudine ſua, terræ
ſatis firmiter adnectitur, nec opus e
tot adjumentis, quot iis, quæ brevio
res, aut rotundiores undique exiſtunt
Bulbi autem non facile telluri inhære
re poterant, nec aptum ſuccum ſuge
re; niſi ſubtus iis natura fibris prov
diſſet, quibus terræ illos alligavit, ut re
cto caule Stirps enaſcatur. Interna ve
ro radicis pars communior, medull
eſt; quæ interdum ſola eſt caro; inter
dum carne præditi nervi; ut in iis in
quibus durior cortice, lignoſiorq; me
dulla evadit. Vocarunt nonnulli me
dullam, quod medium occuparet lo
cum, cor, ἐγκέφαλον, σπλάγχνον,
ψυχὴν, hoc eſt cerebrum, viſcus, (quo
cor intelligere eos putandum eſt) ani-
mam; quaſi vero animæ, hoc eſt au-
gendi, nutriendi, gignendique prin-
cipium in hac parte crederent conſi-
ſtere; quod in pleriſque verum eſſe
comprehendimus, non tamen in o-
mnibus. Caulis autem & ramus, cor-
tice etiam & medulla conſtat. Hæc in
caudice matrix, & lignum nuncupa-
tur. Folia ex tribus ſimilaribus con-
ſtant partibus, vena, nervo, carne.
His quemadmodum floribus quoque
ac

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

ac fructibus, ſeu ſeminibus, pediculus adnaſcitur, qui etiam ſtylus dicitur, & à Columella petiolus; hoc flos, fructus, folium Plantis adnectuntur. Multis foliis petioli ſunt quoque denegati, ut omnibus Graminibus Orchidibus, Narciſſis; atque iis, quibus folia ſunt Gladioli, ut Camnaro, Iridi, multiſque aliis. Haud ita in floribus fructibuſque contingit. His enim non deſunt petioli, quamquam in multis deeſſe videantur ob brevitatem, ubi aut fructus aut flos arcte adnaſcuntur aliis partibus. In plurimis quoq; Plantis longitudo tanta eſt pediculorum, ut magno ſatis interſtitio fructus & flos à ramis diſtent pendeantque: quibus ideo aptius nomen pendiculi, quã pediculi. In iis vero quæ unicum tantum producunt florem, pediculus incipit, ubi caulis deſinit, cujus finis foliorum privatione cognoſcitur, ut in Hemerocallide monantho, Lilionarciſſo quem Tulipanum vocant. Sed quid de Colchico dicemus, atque Narciſſis, de Dente leonis aliiſque id genus, quibus unicus flos, aut plures, in ſummo ſtatim à radice emergentis caulis nudi à foliis. Neceſſe eſt floris pediculũ in his eſſe, quem caulem nominant; aut naturam una uti caule pro pediculo. Ma-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

gis fortaſſis in dubiũ vocari res pote
de Chamæleone albo. Nam huic nul
lum caulem adſcripſit Dioſcorides l.
c.10. ergo neque pediculus aderit, cu
tamen ſine horum altero nutriri flo
ejus non poſſit. Sane conſpicitur caul
modicũ aut pediculi, aut horum quip
piam ἀνάλογον (utro enim modo ap
pellare lubeat non multũ contendã.
Idcirco mihi perſuadeo Dioſcor. no
voluiſſe id caulẽ appellare, quod no
ſupra terram emineret, ut caulis con
ſuevit. Sic Ariſt. aves quaſdam apoda
vocavit, non quod prorſus pedibus ca
reant; ſed quod eos tam longos no
habeant, ut poſſint more cæterarum
avium ingredi altioribus à terra cruri
bus, & (ut uno verbo dicã) κακόποδε
ſint, hoc eſt male pedatæ. De florũ par
tibus, & primum de communioribu
nunc dicamus, quarum inveſtigatio
difficilis eſt. Etenim major in iis va
rietas, quam in ulla alia parte præci-
pua. Sine fructu tamẽ aliquo non eſti
hinc dimittendi. Florum partes aliæ
ſunt externæ, aliæ internæ. Externa
duæ: pediculus, de quo jam egimus; &
calix, è pediculo ſtatim emergens, &
ut plurimum in foliola ſe dividens
florem, aut folium, aut florũ foliorum
principia excipiens, ut in Roſa, in

Tragopogo

Tragopogo, in quo magnus eſt, conſpicere poteſtis. Hic calix multis floribus contingit. Si fuerit cavus, nec in tot foliola diviſus, theca appellari congrue poteſt, ut in Viola mariana. In iis fructibus, qui poſt flores prodeunt, calix umbilicum conſtituit, qui eſt contra regionem pediculi, ut in Malis, Pyris. Roſis, Narciſſis vero denegatus calix: aliiſque non paucis. Internæ vero partes, quæ ipſum florem proprie dictum conſtituunt, tres ſunt præcipuæ; folia, ſtamina, ſtylus; quæ etſi non omnibus floribus inſunt, magnæ tamen eorum parti. Paucis floribus denegata ſunt à natura folia, ut Cypreſſo humili, quam Abrotonon fœminam vocant (appello autem folia partem latam, & planam, ac tenuem inſtar communium foliorum) pluribus ſtamina, plurimis ſtylus. Sunt autem ſtamina in floris medio, quod umbilicus appellatur, partes oblongæ, tenues veluti capillamenta, interdum paulo craſſiores, paululum prominentes in ſummitate, apicibus frequenter præditæ, quæ ſtylum partem ſimiliter oblongam, ſed paulo craſſiorem, atque è centro umbilici emergentem, ambiunt; ut in Lilio. In Roſæ floribus ſtaminula, floſculos aurei co-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

loris appellavit Palladius, Plinius luteos apices. Fructus autem atque ſeminis partes externas recenſuimus, pediculum nimirum, & corticem, qui interdum nihil aliud eſt, quam membrana. Nolim neſciatis, ſemina ea parte, qua Plantis adhærent, cuncta, ſua principia habere, indeque naſci primum radicem. Hoc in Faba eſt eo loco quo δίθυρος, id eſt, bivalva apparet, ideo Ariſtoteles ὄμμα id eſt, oculum appellavit hanc partem; quidam quoque umbilicum; quod ſane nomen in cunctis ſeminibus huic parti accommodari recte poteſt. In umbilico namque animalium ſanguineorum vitæ ac generationis principium quodammodo cõſiſtere videtur. Fructus partes internæ, prȩter ſemina, quȩ cõtinent, quȩq; fructus etiam appellantur, variȩ quoq; ſunt. Quippe cortice interdum veſtitur ac tegitur caro, mox ſemen; ut in Nucibus, quarum operimentũ lignoſum pulpam continet, quȩ propria tunica à duricie corticis defenditur. Nucem enim non fructum amplius, ſed ſemen voco; quod cum ſuo cortice ſeminari debeat. Fructum qui quatuor tegumentis ſemẽ includat nullum adhuc novimus. Tribus tegitur Pomũ, binis

pinis gigarta in acinis uvarũ, item Prunum, Malum Perſicum, & alia id generis plurima. Vno cuncta quorum ſemina veſiculis continentur, ut Colyteæ, Cythiſi, & aliorum; aut vaſculis, ut Aquilegiæ, Nicocianæ. Omnia quæ ſemen ambiunt, περικάρπια Græcis dicuntur, ſive tres ſint diverſæ partes ſive una; ea in Leguminibus ſiliquæ; in Frumentis ſpicæ; in Caſtaneis, echini dicuntur.

CAP. VII.

De propriis Stirpium partibus.

HAbẽt Stirpes etiam proprias quaſdam partes in partibus diſſimilaribus præcipuis. In radice Pimpinella quædam in Polonia granula rubra gerit, quibus lanæ purpureo colore inficiuntur. Radix Lilii teſte Plinio quinquagenos ſæpe remittit bulbos, ſed hi παραφυάδες dicuntur, adnaſcentia, & appendices. hæ in Aſtragalo duræ ſunt, nigræ, cornu ſoliditate, ſibi invicem adhærentes, ut tradit Dioſcor. Pilos in radice habet Polygonatum, Chryſocome, Polypodium eodem teſte; capitula Oenanthe. Conſtat quamplurium bulboſarum Plantarum ra-

dix ex variis tunicis, ac multis tanquã membranis circundantibus carnem, quæ cortices apparent. Oblonga radix & ῥαφανώδης, ut Paſtinacæ, Raphani, & aliorum ſimilium in tres dividuntur partes, caput ſcilicet, corpus, & caudam. Caput eſt, è quo caulis aſſurgit; corpus radicis medium, quod & venter appellari poteſt: cauda vero poſterior radicis pars in quam paulatim attenuatur. In caule vero, & ramis ea parte, qua folia è caule emergunt; (ala appellatur) nodi quidam emergunt, in Dentariæ quodam genere, & Lilio rubente, quod ideo bulboſum vocant. Fungus quem Agaricum nominant, Abietis caudici adnaſcitur. E ramis, extremiſque Plantarum, ſcandentium præſertim, partibus capreoli oriuntur; qui ſunt cauliculi intorti, quibus Vitis, Piſum, Bryonia, & alia legumina involvunt ſeſe, aliiſq; Plantis, aut propinquis ſtipitibus ſe implicant. Hos Cicero, & Columella claviculas vocarunt; Plinius viticulas & crines, Græci ἕλικας à tortuoſitate. In vite Cœlius Aurelianus annulos Vitis nuncupavit. Fert Cynorrhodon, ſeu Roſa ſylveſtris, in ramis ſpongias quaſdam, hyeme ubi folia deciderunt maxime

conſpicuas,

conſpicuas, exterius pilis obductas, interius duro ligno carvernulis pleno, in quibus hyeme latitant vermiculi, qui æſtatis tempore in cantharides mutantur. Nec deſunt foliis ſuæ, quæ interdum in quibuſdã Stirpibus naſcuntur. Invenitur in quercuum foliis Galla, quam Cæſar Scaliger in ſalvia quoque ſe obſervaſſe ſcribit; quod potius vitio mihi eveniſſe videtur. Producit Ledum Alpinum alterum à Cluſio deſcriptum, quippiam in foliis, quod prę ſe fert gallarum vicem. In quibuſdam arboribus pro flore nucamentum eſt, veluti in Picea, Pino, Corylo. Cachrys pilula eſt, quæ Latino caret nomine, urendi vim habens in medicina. Hanc Arbores aliquot, ut Quercus, Abies, Larix, Pinus, Tilia, Nux, Iuglans, Platanuſque præter proprium fructum pariunt hyeme durantem, poſtquam folia cecidere. Sed in Pino Iuglandeque ſæpius, quam in aliis Arboribus conſpicitur. Continet hæc pilula, ut autor eſt Plinius Lib. 16. cap. 8. nucleum Pineis ſimilem. Is creſcit hyeme, deciditque vere cum pilula aperitur. Quercus rurſus præter Gallam, cachrym & glandem, alia quædam producit; ut nonnulla Mororum fructibus ſimilia, aridiora tamen & duriora, plerunque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

tauri caput imitantia, quibus fructus ineſt nucleis Olivæ ſimilis. Naſcuntur in eo & pilulæ nucibus haud abſimiles, intus habentes floccos molles, lucernarum luminibus aptos. Fert & aliam inutilem pilulam. Quercus cum capillo, verno tamen tempore melligini ſucci, ut Plinii verbis utar. Gignunt & alæ ramorum ejus pilulas, corpori non pediculo adhærentes, candicantes umbelicis: cætera nigra varietate diſperſas: media cocci colorem habent: apertis amara inanitas eſt. Aliquando & pumices gignit, nec non è foliis convolutas pilulas: & in folio rubente aquoſos nucleos candicantes & tranſlucidos, quamdiu molles ſunt, in quibus & culices naſcuntur. Matureſcunt in modum gallæ. Hæc omnia Plinius Lib. 16. cap. 7. Robori adſcribit Quercus ſpeciei, quam perperam δρῦν à Græcis appellatã putavit, cum Græci hac voce omnia Quercuum genera complexi ſint. Sed multa eorum, quæ in Quercubus naſcuntur, morbum potius, quam naturam harum Arborũ generare puto; quod raro appareant in ſingulis Quercus ſpecierum individuis. Nã partes propriȩ omnibus ſpecierum individuis, aut plurimis eorum adeſſe debent, ſi nihil externorum prohi-

prohibeat; ut terra, locus, aër aut quippiam ejuſmodi. Sic Ilex coccigera præter glandem granum quoddam leve & puniceum producit, quod κόκκον Græci ſimpliciter vocarunt, noſtri hoc tempore granum tinctorum (quia, ut nonnullis placet, in hoc grano vermiculus naſcitur, cujus inſignis copia colligitur, vino irroratur, mox contunditur ad ſericas tingendas veſtes precioſiſſima & incomparabili purpura, quã chermeſinam vocant). Ea tamen arbos in frigidis regionibus granũ haud producit, quamquam in Hiſpania ſemper, ubi paululũ adulta eſſe cœpit. Porro Lanis copioſis abundat fructus Roſæ, Rhododendri, & aliorum quorundam. In Plantis aliquot villoſitas ſeu lanugo conſpicitur poſtquã flores deciderunt, ſub qua ſemina continentur; ut in Cicerbita, Chondrilla, Erigero, Carduiſque plurimis. hæc πάππος communiter Græcis dicitur à canicie: item γήρειον Arato & Nicandro, γέρων Athenæo, χαῖται Theocrito, id eſt coma. Sunt & quædam in omnibus partibus præcipuis, una radice excepta; aut aliqua tantum reliquarum partium præcipuarum, ut pili, & ſpina quæ & aculeus dicitur: Cæterum

pili

pili ubi denſi ſunt & incani, hirſutiem, aut lanuginem efficiunt, ut in Æthiopide. Piloſella rariores in foliis pilos habet, in caule Papaver erraticum. De ſpinis plura mox, ubi Spinoſarum Plantarum differentias proſequemur.

CAP. VIII.

Partium differentiæ ex Theophraſto.

SEquitur, ut partium omnium differentias breviter perſtringamus: ex iis enim tota in generibus, ac ſpeciebus Plantarum, differentia eluceſcet. Ad has indagandas, quænam principia primum proponat Theophraſtus lib. Hiſtor. 1. cap. 1 audiamus: *Partium vero differentiæ*, inquit, *ut formula rem complectar, tribus fere in rebus conſiſtunt. Aut enim in eo, quod quædam habent, quædam non habent, ut folia, fructus: aut quod non ſimilia, neque paria habent: aut tertio, quod non ſimiliter habent.* Ego ſupra monſtravi partes omnes communes non omnibus Plantis ineſſe, excepta radice. Quid vero magnus Philoſophus per ſimiles partes intelligat, ſtatim declarat;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

clarat; dum ait, partium diſſimilitudinem, figura, colore, denſitate, raritate, aſperitate, lævitate, reliquiſque paſſionibus innoteſcere; præterea differentiis omnibus ſaporum. Pares autem partes vocavit, quæ nullam habent diſparitatem, aut in exceſſu, aut in defectu multitudinis magnitudiniſque. Porro non ſimiliter habere dicit, quæ poſitione, ac ſerie diſſident. Dat exempla: *fructus*, inquit, *interprete Theodoro Gaza, quædam ſub foliis, quædam ſupra folia gerunt: ipſarumque arborum, aliæ in cacumine ferunt, aliæ à latere, aliæ in caudice, ut Morus Ægyptia quæ Sycomorus appellatur: quædam fructum pariunt ſubter terram ut Arachidna, & quod Vingum Ægyptii vocant: quædam* (μίσχον) *pediculum habent, quædam eo carent. Hoc idem de floribus dicendum: quippe cum aliis circa ipſum naſcantur, aliis ſecus. In ſumma poſitionis ratio in his, & foliis, & germinibus accipi debet. Ordine præterea nonnulla differre videntur. Quibuſdam enim rami inordinati, ut Quercui; aliis certo ordine ab utroque latere diſpoſiti, ut Abieti: quibuſdam grandiores rami pares numero, aliis impares, ut quæ tres à caudice grandiores ramos producunt.* Ex

his ita-

his itaque partium differentiis ſingula-
rum Stirpium forma innoteſcit.

CAP. IX.

Radicum Differentiæ.

VErum quia hæc fortaſſis Tyron
non ſatis fuerint perſpecta, no
erit abs re diffuſius de iiſdem diſſere
re, & mentem Theophraſti latius ape
rire, monſtratis præcipuarum partium
differentiis in ſingulis. Ordiamur à ra
dice tanquam à principio. Figura igi
tur radicum eſt oblonga, rotunda, ve
omni ex parte inſtar pilæ, vel aliqua
recta, curva, obliqua, ut Ficus; intor
ta, compreſſa aliqua parte, ut Cycla
minis. Sunt quædam radices externa
rum rerum formis aſſimilatæ; ut fru
ctui Pyri, Apii; unde ipſi nomen Dio
ſcorides Aſphodeli radicem Glandis ef
figiem imitari ſcribit; Cyperi vero &
Anemones in incultis naſcentis, Oli
vam æmulari: Polypodii cirrhos ſeu
brachia polyporum Orchidum, teſti
culos. Colore autem diſcrepant, quod
aliæ unum habent, puta album, nigrũ
luteum, purpureũ, aut alium; aliæ plu
res, vel in una, vel in pluribus parti-
bus. Nam quædam cortice, aut rubra
ſunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

ſunt, aut nigræ, cum earum medulla alba ſit, ut Caryotæ: Denſæ vero radices appellantur, aut quæ multas radices habent, ſibi invicem cohærentes, ut Gramen vulgatius (ſicut contra raræ quæ pauciores, & valdè disjunctas) aut quarum ſubſtantia rara eſt, aut denſa; hoc eſt facile, aut difficulter diviſibilis. Sunt & quædam molles, ut Smyrnii; duræ, & ſolidæ, ut Centaurii majoris; cavæ, ut Piſtolochiæ; friabiles, lentæ; aſperæ, læves; æquales, inæquales, & tuberoſæ, ut Tuberum. Geniculatæ dicuntur, quæ nodis protuberātibus modico intervallo diſtinguuntur ut Iridis, Acori. Intervallo concluſam partem vertebram appellant, quarum altera alterius cavitatem ſæpe ſubit. Sed differentiæ quæ à tactili qualitate deſumuntur, magna ex parte exteriori radicum parti accommodantur, nequaquam totis radicibus. Differunt odore, & ſapore: omnes enim horum in iis reperire eſt differentias, excepto ſalſo ut voluit Theophraſtus. Dulcis tamen, & amarus ſapor in pleriſque dominantur. Aliquando cortex alium habet odorem aut ſaporem, alium medulla; quod tam in caule & ramo, quam in radice animadvertitur. Quin & diſpares numero radices

ſunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

ſunt. Nam aliæ plures, aliæ paucior
habent; numeroſas Aſarum, Hemion
tis, Veratrum album, Gramen vulgar
unam Aloe; duas Teſticulorum mul
genera, Gladiolus; duas aut tres Man
dragora fœmina; tres aut quatuor Ci
cæa teſte Dioſcoride: quinque aut ſe
Gramen Parnaſſi, Alcea: unam in ſu
periori parte, plures in inferiore, u
Chelidonium majus. Quoad magnitu
dinem, grandẽCapparis, Mandragor
Cucumis ſylveſtris, Bryonia poſſiden
exiguam Centaurium minus: tenue
& gracilem Aſarum, Gramen, Ariſto
lochia clematitis. Poſitiones fortaſſ
non omnibus radicibus eædem, ſi te
ram ſpectes. Etenim quædam totæ te
ra occultantur; quædam ex parte qu
caulis emergit extra terram eminen
utRaphani quoddam genus. Quæ ve
totæ terra teguntur; aut alte ſe in te
ram defigunt, aut tantum terrę ſupe
ficiem occupant. Omnibus tamen r
dicibus proprium eſt terræ inhærer
aut alteri rei, quæ proportione tellu
reſpondet. Idcirco dicebat Theophra
ſtus poſitionis rationem in floribu
fructibus, germinibus foliiſque tantu
accipi, non in radice, uti nec in cau
ramiſque; quod caulis ſemper radi
inhærere debeat, rami autem cauli.

CA

CAP. X.

Caulium differentiæ.

CAulium quoq; à figura deſumuntur differentiæ. Nam alii recti, obliqui, & per terram ſparſi, aut ad cœlum ſe attollentes; alii intorti, & quodammodo in ſpiram convoluti: alii rotundi, quibus maxima pars Plantarum donata eſt, omnes Frutices, Arboreſque, multaque Herbarum genera; alii plani hoc eſt anguloſi; qui aut ſunt duorum angulorum, ut Narciſſi; trium, ut Cyperi; quatuor, ut Marrubii, cunctarumque Herbarum quæ in caule non geniculato bina è regione promunt folia ſibi invicem oppoſita; mox poſt modicum intervallum alia duo paulo ſuperius, aut inferius ex illis orientia lateribus, quę à prędictis duobus nuda relinquebantur. Quo fit, ut non ſine eleganti ſpectaculo, ſi quis caulem ramumve foliatum decerpſerit, & ab uno fine recta oculis collimantibus alium reſpiciat, in crucis modum diviſa folia cernat; ut in Cruciata Dodonæi & aliorum. Sunt, & aliis caules pentagoni, aliis hexagoni; ut Lyſimachiæ purpureæ trifoliæ, quæ in agro Patavino naſcitur. A colore,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

alii unius, rubri, viridis, albi, nigr
aut alterius; quidam duobus tribuſv
coloribus maculati: nonnulli incan
& molli lanugine obſiti, ut Lychnid
coronariæ. Cæterum qui prorſus e
ſet atro colore, nondum mihi in He
barum genere conſpectus eſt. Caul
autem color propriè cortici debetu
quoniam quo corticem, aut tegumen
tum exterius donatum colore vid
mus, eum toti cauli fallaci loquen
brevitate tribuimus. Alium pars caul
interna, alium externa colorem ha
bet. Sub viridi cortice nigra, aut alb
ſæpe latitat medulla. Sic aſperos, la
ves, ſtriatoſque caules Herbarii dixer
quorum cortices, & tegumenta viſ
aut tactu talia apparent exterius. D
cuntur & alii nodoſi, ut Arundinis; g
niculati, ut Caryophylli, Saponar
quam Cruciatam vocant: molles, t
neri, pingues, quorum ſubſtantia len
eſt, facile frangitur, digitiſque teritu
ſolidi, denſi, rari, ut Arborum; cavi
Sambuci, Arundinis, quorum intern
caulis parti ineſt cavitas. Sapor auten
& odor alius ineſt externæ cauliu
parti, alius internæ. Cinamomi cort
acri, ac ſuavi guſtu ſuaviſſimum od
rem ſpirat; matrix vero odore ſapor
que prorſus carere videtur. Numer

ſ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

ſos caules producit. Solanum furioſum, quippe quod decẽ, aut duodecim emittit teſte Dioſcoride: ſenos, ſeptenoſque ex una radice Secale; tres, aut quatuor Alica; ſingularem Arbores, Oreoſelinum, & alia infinita. Sunt & caules aliis grãdes, aut parvi; aliis craſſi, aut tenues; aliis longi aut breves. Quæ omnes differentię, & ramis adſcribuntur. Triangulos tamen ramos non memini me obſervaſſe. Illud his addẽdum unico quę ſit ramo nullam reperiri Stirpem: duobus ad minimũ prædita eſſe debet, in quos caulis ſe dividit. Quocirca miror nonnullos Græcos Artemiſiam ramoſam *μονόκλωνον* appellaſſe, atq; recentiores quoſdam, hos fortaſſis imitatos, idem epitheton quibuſdam Herbis appoſuiſſe. Sed Græci illi rami appellationem in caulem tranſtuliſſe mihi videntur.

CAP. XI.

Foliorum differentiæ.

FOlia teretia ſunt ſempervivo vermiculari; aliis plana, aliis triangula ut Scammonio teſte Dioſcoride, aliis quadrangula; aliis rotunda, ut Cappari, Cyſtho, Cotyledoni; ſubrotunda,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

ut Anagallidi: in extremis oris angu
loſa, ut Hederæ novellæ antequam
fructum ferat, item Tuſſilagini; mu
cronata, Gramini, Iridi, Gladiolo
recta, incurva, gibboſa, ut Hyacintho
Auriculę muris alteri Dioſcoridis; co
cava, Vmbilico Veneris, Dipſaco, qu
ſinu ſuo aquam imbreſque ſuſcipiun
ac etiam continent. Inciſorum folio
rum alia profundas inciſuras haben
ut Papaver erraticum, Raphanus, St
phiſagria, Verbenaca, Coronopus; al
tantum in ſuperficie ſeu per ambitū;
horum alia ſerrata ſunt, ut Vrticę; al
crenata, quorum inciſurę nequaqua
ſerræ modo denticulatæ ſunt, ſed ob
tuſiori mucrone præditæ. Ineſt etia
diviſuris multitudo, & paucitas, no
nulliſque certus earum numerus,
Panaci Herculeo cujus folia quinq
diviſiones habent. Color aliis unus, r
ber, albus, niger, luteus, viridis; aut d
plex triplexque, ut generi Bliti, quo
tricolor appellant, à triplici colorū v
rietate, quæ in foliis annotatur (no
nulli hoc Plinii Sophoniam volun
color item aliis unus idemq; eſt pro
ſupinaq; parte, aliis diverſus. Voco f
liorum planorum pronam eam par
qua cœlum ſpectant, ſupinam ver
qua terrā aſpiciunt. Rubi folia ſupi

par

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

parte incana ſunt, prona vero viridia. Lamium verum Plinii quod ruſtici Bononienſes Milzatellam vocant, prona parte in medio foliorũ maculam habet longam per longitudinem. Candida incanaque folia plerunq; ob lanuginem denſam, qua pubent, candida ſunt, ut Marrubii, Lychnidis, & Verbaſci: cętera partes quę lanugini ſubſunt, virides. Appellantur etiam folia rara, ſolida, denſa, quæ denſam, raram, ſolidam aut ſpongioſam habent ſubſtantiam: fiſtuloſa quibus ineſt cavitas, ut Cæpæ. Cribri modo multis foraminibus perforata ſunt Hyperici folia, item Othonnæ, ut author eſt Dioſcorides. Nec deſunt tenera, ut Chelidonio; pinguia ut Acantho; dura, ut Oxylapatho, Graminibus nonnullis; aſpera, ut Cucumeri ſylveſtri, Symphyto majori: inferiori tantũ parte ſeu ſupina aſpera, ut Aſpleno; lævia, & glabra, ut Acantho, Mandragoræ; criſpa, ut Braſſicis nonnullis, atq; Ocymis. His adde varios ſapores odoreſque, quorum nonnulli tantũ in ſuperficie habitant, ut ex iis foliis, quę trita odore ſpoliantur, cõjicere licet; quidam in parte interna tantum ſunt, ut quę nõ niſi fricta manibus odorẽ ſpirant, aperte ſatis commonſtrant; quidam per omnes foliorũ

partes ſparguntur, ut ex iis foliis con-
ſtat, quę trita odorem haud amittunt,
& antequam terantur eundem exha-
lant. Numero profecto plurimum va-
riant. Quibuſdam certus cõſtitutus est
foliorũ numerus, aliis incertus. Vnum
Vnifolio; duo Ophridi; tria nonnull
Tulipanis; & aliis quibuſdam Herbar
generibus; quatuor Herbæ Paridi, &
Tetraphyllo: plura aliis multis. Incert
foliorum numero præditarũ, alię rar
habent hoc eſt pauca, aliæ admodum
folioſa, ut Thymus, Aſparagus. Cer
nuntur & grandia in Braſſica, Petaſiti
de; parva vero in multis aliis: craſſa in
Telephio, Sempervivo, Aloë: tenuia
longa, lata, anguſta in compluribus
Nec vero ſatis eſt in his differentiis
conquieſcere; quin, & ordo diligente
obſervandus venit, ac ſeries qua ſin-
gula enaſcantur. Magna namq; Plan-
tarum pars, alia à principio profert fo-
lia: alia dum augetur: alia dum viget
quæ cunctis pręſcriptis differentiis va-
riare ſolent. Exemplum ſit in Aniſo
Primo folium, poſt duo illa, quæ o-
mnibus è ſemine primum oriuntur
rotundum fere profert ex uno pecio-
lo, quod eſt per ambitum in ſummo
ſerratum: (appello autem ſummũ ſeu
extremum in folio, quod à peciolo au
alia

alia parte, cui adhæret, longiſſime abeſt) ſecundo tria ex uno peciolo, quorum folium extremum ſimile primo eſt; alia autẽ duo, quæ à lateribus pecioli dependent ſibi invicem oppoſita paulo anguſtiora, & coni fere figura, aut triangula, in extremo itidem ſerrata: tertio tria alia prædictis ſimilia; ſed alterutro foliorũ ſibi è regione in petioli extremitate oppoſitorum, paululum in extremo ab uno latere depreſſo quadranguli fere figura: quarto tria rurſus in extremo ſerrata ex uno peciolo dependentia: quorum ultimũ quatuor diviſiones habet, in ſummo duas, duas rurſus alias ſuperioribus altiores ab utroque latere: reliqua duo ſibi invicem oppoſita leves in ſummo fiſſuras habent. Ita paulatim reliqua inciduntur, ut tandẽ ultima umbellæ vicina in totũ forma à prioribus ſint diverſa. Quare, ut verum dicam, in nulla alia parte major, quam in foliis varietas. In iis poſitiones quoque diligenter conſiderandæ. Quædam tantũ è radice, ut Narciſſo; alia ex caule & ramis, alia ex omnibus partib⁹ oriuntur. In caule quadrato bina ſemper folia ſibi invicem ex adverſo oppoſita (ideoq; alata dicuntur) modico intervallo diſtantia ab aliis binis, alia duo

latera, quam priora, occupantibus, videre licet: item quatuor ex quatuor lateribus orientia, ut in Cruciata Dodonæi, & Erythrodano, quod Rubiam tinctorum vocant. Tria vero aut quinque, aut plura reperietis nunquã. Quibus tria ſemper ex uno peciolo ſunt folia, iis unum in extremo hæret, reliqua duo à latere ſibi mutuo adverſa ſunt, ut in Trifoliis videre licet. Sunt quæ & quinque & ſeptem ex uno peciolo dependentia habent, ut Pentaphyllum, & Heptaphyllum.

CAP. XII.

Florum differentiæ.

FLoris nomine ſupra, tam externas quam internas partes intelleximus quemadmodum & alii Authores. Quare hic in eodem ſignificato accipiemus. Quoniam autem interna pars floris præcipua, folia ſunt, eorum differentiæ hic tradendæ veniunt, omiſſis aliis aliarum partium. Foliorum alia cava ſunt, expanſa, recta; alia repanda, & inflexa, ut Iridis: quædam fere rotunda, ut Periclymeni teſte Dioſcoride; in orbem circumacta, ut Smilacis lævis. Cavorum figura cum animatis & inanimatis comparatur. Campanas imitatur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

atur folium floris Smilacis lævis, & Convolvuli cœrulei, quem Nil Avicennæ eſſe perhibent: unde ei & nomen Campanæ ceruleæ impoſitum. Digitalis inde appellationem habet, quod floris folium digitalis (hoc eſt munimenti digiti, quo mulieres quæ acu victum quærunt, digitum inter ſuendum munire ſolent, ut ſine læſione impellere acum queant) ſpeciem exhibeat. Faciem muſtelæ, & rictum quadantenus exprimunt Galiopſidis florum folia, unde Herbæ nomen. Antirrhini quoddam genus Os leonis nuncupatum fuit, quod ori leonis hianti ſimile eſſet. Leguminum, & aliorum quorundam flores Papilionacei nominantur, quod papilionem volantem quodammodo æmulétur. Nam duplici horum flores folio conſtant; quorú alterum inferiorem ſiliquæ tegit carinam, alterú ſupra ejus dorſum protenditur, ab utroque latere paululum ſe reflectens, alarum modo. Inciduntur pari modo & florum folia, ut ramorum, & caulium in extremo; nonnunquam autem à latere. Colorum maxima in his differentia; nec tot ſpecies colorú, quot in his ſpectantur, pictoribus cognitæ. Cum enim omnes ſpecies colligere ex floribus vellem, pictoreſque optimos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

adirem, qui cunctas exprimerent, nu
lum unquam qui id præſtaret, inven
re potui. Ita natura in hiſce ſuperav
humanum ingenium. Obſervantur &
in foliis denſitas, raritas, aſpricies, mo
licies, lævitas, ſtriæ, ſapores odoreſqu
omnes, par & impar numerus, certu
que, & incertus. Vnum folium Sm
laci datum eſt; duo floribus papiliona
ceis; tria, quatuor, quinque, ſex, ſep
tem, octo, & plura cæteris multis. Ma
gna item aliis floribus folia, aliis par
va, anguſta, lata, longa, brevia, te
nuia, craſſa. In flore autem animad
vertenda præcipue numerus, & poſi
tio, atque ordo. Multis enim tantu
unicus; aliis duo; nonnullis tres, au
quatuor, aut quinque, aut ſex ſolum
modo; quæ plures his edunt, nunquan
certum tenent numerum. Naſcuntu
alii ex radice, alii è caulis, aut ramo
rum latere, aut cacumine; ſemper
que fere ex alis foliorum ſi è latere (ſi
enim appello partem eam, qua foli
cum caule & ramis articulantur con
junguntur que) niſi in caulis, ramive fa
ſtigio, plures ſimul flores congeſti ſin
ſine foliis. Prodeunt multi flores in ca
cumine congeſti, aut ſpicæ in modum
ut Lavendulæ quæ à ſpicatis floribu
Spica dicitur; aut coni figura, au
thyrſi

thyrſi, aut verticilli, aut racemi, aut umbellæ, unde Plantæ umbelliferæ appellantur, veluti Fœniculum; aut pilæ in modum rotundi, unde Globulariæ; aut alterius forma, qua etiam fructus ſpectantur. Marrubii flores, & aliarum quarundam ſimilium, in rotæ ſpeciem caules ambiunt.

CAP. XIII.

Fructuum, ac ſeminum differentiæ.

GRæcorum nonnulli, præſertim Dioſcorides & Galenus καρπȣ͂, id eſt, fructus appellatione ſemen etiam complexi ſunt: alioqui fructus nomine dicitur id, quod ſemen continet pericarpio contectum; ſeminis autem appellatione proprie, quod ſatum Stirpẽ producit; quod interdum natura pericarpio caret, ut in Milio ſolis. Si autem quidam fructus pericarpium habeant, pericarpio ſpoliari debent ut ſeminentur, alioqui nil producent. Theophraſtus ubi carne, & ſemine fructum conſtare dixit, videtur innuere pericarpium ex carne conſtitutum, ut in Pomis, Pyris, Nucibus. Nos autem pericarpii nomine omne ſeminis involucrum ſignificamus,

ficamus, ſive membranoſum id ſit, u
in veſicis Vlmi, Staphylodendri; ſiv
carneum, ut in aliis multis. Seminum
& fructuum eædem fere quæ ſuperiori
differentiæ. A figura fructus alii plani
depreſſi aliqua ex parte, aut undique
rotundi, recti, incurvati, trianguli, qua
dranguli, pentagoni, & plurium angu
lorum. A colore, candidi, pallidi, lutei
virides, nigri, purpurei, & ejuſmodi
ſed colores ad exterioris tegument
partem referri debent, à quo colore ſæ
pe diſcrepant intus contentæ partes
puta caro, aut pulpa. A tactili qualita
te, molles, duri, ſolidi, rari, læves, aſ
peri, tenacique contactu veſtibus inhæ
rentes, ut Lappę; ſtriati, cavi, ut Arbuti
Odores ſaporeſque omnes in fructibu
deprehenduntur, imo etiam ſalſus. N
quanquam Plantis ſalſum ſaporem de
negavit admirandus Theophraſtus l. 6
de cauſ. Plant. c. 14. genus tamen Pyro
rum Cariæ memorat, lanugine tam ſal
ſa obductum, ut niſi aqua abluatur, ed
nequeat. Poteſt in putamine fructus eſ
ſe ſalſedo, ut Ciceris; nequaquam in ſe
minis pulpa: deſtrueret namq; facultate
generandi. Eſt & Stirpibus certus incer
tuſque fructuum numerus, ubi pauc
ſunt. Vnicus flos unicum producit fru
ctum: interdũ unum, interdum plura
ſemina

ſemina. A magnitudine, alii prægrandes dici debent, ut Nux Indica; alii parvi, longi, ut ſiliquæ in Leguminibus, ſpica in Frumento; breves, craſſi, tenues in aliis. Fructus, aut ſemina, ſimiliter ut flores, ſita ſunt ſub foliis, & ſuper folia, ut in Hypogloſſo. Addit pręterea Theophraſtus ſub terra nonnulla fructus facere, ut Arachidnam. Aliud ſane hic, quam in definitione κάρπȣ, per fructum intelligit, ſcilicet radices, quæ in nonnullis telluri mandãtur ſeminum modo, & Plantam ſuam producunt, ut Pappas Indorum, cujus radix ab Indis in cibo uſurpatur. Radices ergo has fructus appellavit Philoſophus, quod inſtar ſeminis vim habeant generandi, quodque eſui aptæ ſint. Græci ἀκάρπȣς Arbores vocarunt, non quæ prorſus fructum ferrent nullum, ſed quæ eſui ineptum, quaſi id tantum fructus appellatione dignum ſit, quo fruimur in menſis. Reſtaret, ut quam πολύχȣν (utar verbo Theophraſti) partium partes formã haberẽt, declararemus ad exactiorem doctrinã, niſi multa ad hãc neceſſaria cum prioribus breviter ſignificaſſemus: reliqua vero facile à quovis indagari queant, qui ea, quæ jam diximus, attente perlegerit, Plantaſque diligenter inſpexerit.

CAP.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

CAP. XIV.

De quatuor ſummis Plantarum generibus. Quid Arbor, Frutex, φρύγανον, Herba.

IGitur ex tot partium innumeris differentiis, innumeræ emanant Plantarum formæ, quæ ſingulas ſpecies conſtituunt. Quemadmodum autem polemarchi magnum agmen, & confuſum exercitum, in certas claſſes diſtribuunt, ſinguliſque claſſibus ſuos ductores præficiunt: & has rurſus in centurionatus, quibus cẽturiones prçſunt, qui ſingulis imperant militibus: ita etiam in tanta ſpecierum multitudine faciendum eſt, ut ad quædam genera reducãtur, ne in iis examinandis confundatur erretque intellectus, plurimumque memoria labatur. Idcirco priſci illi ſapientes Plantarũ omnium quatuor ſumma maximaque genera conſtituere, Arborẽ ſcilicet, Fruticem, φρύγανον, Herbam. Arbos eſt id, quod ſingulari à radice ſtipite aſſurgit, qui caudex vocatur, & in multos poſtea ramos majores, quos ἀκρήμονας & ὄζους Græci vocant finditur: deinde in ramuſculos multiplices, quos iidem

κλάδους,

κλάδους, Latini ſurculos appellant: quodque non facile diſſolvi poteſt. Sic enim mihi interpretanda hæc Theophraſti verba videntur, μονοστέλεχες, πολύκλαδον, ὀζωτὸν, καὶ οὐκ εὐαπόλυτον, quæ Gaza non ſatis bene ſic vertit: caudice ſimplici, ramoſum, nodoſum, ſurculoſum, haut facile diſſolubile. Frutex à doctis viris nominatur, quod à radice plures emittit ſtipites, qui poſtea ſinguli in multos ramos ſparguntur, ut Paliurus, Rubus. Φρύγανον Theodorus Gaza, novo, nõ tamen contemnendo vocabulo, Suffruticem vertit apud Theophraſtum, interdum φρυγανώδη virgulta. Libro de cauſis Plantarũ φρύγανα tranſtulit ignaria. Vſurpantur enim ad conſtruendum focum; unde exiſtimo latinos Cremia vocaſſe, à cremando ſcilicet, παρὰ τὸ φρύγειν. Φρύγανον nobis videtur deſcripſiſſe Theophraſtus Hiſt. lib. 1. cap. 5. Φρύγανον δὲ τὸ ἀπὸ ῥίζης καὶ πολυστέλεχες, καὶ πολύκλαδον, οἷον βάτος, παλίουρος: quæ ſic Theodorus. Frutex quod ab radice caudice multiplici, ramoſumque ſe attollit, ut Rubus, Paliurus. Quare aut locus Philoſophi mẽdoſus, aut interpres θάμνον

legit,

legit pro Φρύγανον, aut Φρύγανο interpretatus eſt Fruticem, cum videret in Theophraſto θάμνȣ definitionem deſiderari: quod miror à tam doctis, & oculatis viris ita oſcitanter fuiſſe omiſſum. Effecit vero hæc Gaza verſio, ut magis recentiores de Φρυγάνȣ definitione, quam de Fruticis altercarentur, qui putarunt hanc eſſe apud Theophraſtum Fruticis definitionem. Ruellius haud bene Φρύγανον ait eſſe Herbam fruticantem, quę ramulis cōpluribus ſurculiſque lignoſis ſcatet, ſed minutis cōſtat foliis, ut ſint veluti Fruticum rudimenta. Doctiſſimus Iulius Cęſar Scaliger exerc. 139. Cremium vult eſſe, quod unicum ſtipitem illico à radice emittit poſt bina illa folia, quæ in cunctis Plantis illico è ſeminis pulpa prodeunt: ab Arbore differre magnitudine, ſi quidē multo minus Cremium Arbore eſt; aliquod etiam annuo interitu, ut Agrimonia, & multa alia unicaulia quę intereunt. Item differre à Frutice ſtipitis unitate: ab Herba quod hæc poſt duo illa folia illico è ſemine enata, alia inſuper producat, & procedente tempore etiam ſtipes in quibuſdam aut ſingularis, aut multiplex, in quibuſdā vero nullus. Andreas Cęſalpi-
nus

nus Suffruticem ab Herba vivendi tempore diſtinguit. Plures enim annos Suffruticem vivere putat, aut radice tantum ut Ferulacea, & Acanacea, quorum caules ſingulis annis pereunt: aut etiam caule, ut Ruta, Sampſuchus. Herbas autem proprie appellari ſcribit, quæ poſtquam ſemen perfecerunt moriuntur ex toto, quas nos Plantas annuas appellare ſolemus, ut Fruges, & Olera plurima. Neſcio igitur in quod genus bulboſas multas retulerit, nempe Hyacinthum, Narciſſum, & alias, quarum radix perennat, & tamen ſub Herbis à Theophraſto recenſentur; ex quo & illud diſcimus, Cremium lignoſum eſſe ut Fruticem atque Arborem, quam idcirco ægre diſſolubilem eſſe ſcribit. Cæterum Scaligeri definitio ingenioſa ſane eſt, & diſtincta ſatis dignaq; tanto viro, quam etiam nos tenebimus. Eam tamen nego eſſe ex Theophraſti ſententia uti ipſe opinatur. Nam Philoſophus paulo poſt Herbæ definitionem, ſubjungit hæc verba: τῶντε γὰρ φρυγανωδῶν καὶ λαχανωδῶν ἔνια μονοστελέχη, καὶ οἷον δένδρον φύσιν ἔχοντα γίνεται, καθάπερ ῥαφανὸς (non ῥαφανὶς ut legitur in vulgatis codicibus) πήγα-

νον. ὅθεν καὶ καλοῦσί τινες τὰ τοιαῦτα δενδρολάχανα. Quæ ſic Gazæ vertenda erant. Cremiorum (non virgultorum) atque Olerum quædam unicaulia ſunt, & quaſi Arboris naturam habent: ut Braſſica, (non radix) Ruta. Quamobrem nonnulli hæc δενδρολάχανα appellarunt, quaſi Oleriarbores diceres. Ex quibus verbis patet non eſſe perpetuo in Cremio unicum caulem, ſed tantum in quibuſdam, ut & Herbis. Definitioni quoque, quam Herbæ ſtatuit, non plane Philoſophus aſſentiri videtur. Hic namque Herbam definit, quod à radice folia fert antequam caulem edat; ille vero Herbam, & caule carere, & caulem habere dixit. Omitto alias rationes, quas ex multis locis Philoſophi, contra Cremii Herbæque ejus definitionem adducere poſſem. Quæ etiamſi ad contentioſos magis, quam ad veritatis amatores pertinere videri poſſint; illud tamen adferunt commodi, quod intelligimus in re ancipiti, & valde confuſa, aliquid certi ſtatuendum eſſe ei, qui aliquam ſcientiam tradere vult poſteris, ne doctrina patiatur. Approbemus itaque has Scaligeri definitiones; non quod cum Philoſo-

pho

pho & aliis antiquis conveniant: ſed quia quam plurimas ſub ſe contineant ſpecies natura diſtinctiſſimas, quæ nõ poſſunt ſub ſuo genere collocatæ inter ſe confundi, & quaſi in alienas claſſes commigrare. Nam omnes comprehendere ſub quatuor his generibus non poſſumus: quod natura agat per multa media, de quibus dubitare aliquis poteſt, ad quæ genera referri recte queant. Hac de cauſa commodiſſime annotavit Theophraſtus, definitiones ſuas accipiendas eſſe non pro exquiſitis, quemadmodum etiam diviſiones. Quid? Sub quo genere ponam Fungos fateor me ignorare. Arbos ne, an Cremium? Neutrum eſſe poteſt; caret enim ramis, facileque diſſolvitur. Nec Frutex, quia unicum edit caulem. Nec Herba, quia foliis caret. Denique nullum horum, quia radix ipſi denegata ab ipſo Theophraſto. Et Tubera quid aliud ſunt, quam radices? Idcirco ἄῤῥιζα Græci vocarunt, quod nullam umbram faciant, aut foliis, aut ſtipite. Quare videmur recte quintum genus ſtatuere poſſe, quod Tubera Fungoſque ſub ſe comprehendat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

CAP. XV.

De aliis quibuſdam generibus, quæ ſummis ſubſunt.

SVb his continetur magna aliorum generum turba, quorum multa una aut altera nota ſignificantur vobis. De his cum non ſit ſatis exacte à recentioribus quidquam tractatum, operæpretium eſt plura verba facere. Quoniam horum notitia multum vos juvabit, ad faciliorem multarum ſpecierum cognitionem, ſi quando Herbarum cognoſcendarum cauſa hortos aliave loca acceſſeritis. Horum notæ deſignantur monſtranturque primo in odore, ſaporeque aliquo peculiari & proprio. Sic Naſturtium, Sinapi, Piper, Eruca, Mentha, Myrrhis, Libanotis, Abſinthium, Ambroſia, aliæque Herbæ & Cremia, ex odore à nobis cognoſcuntur. Nam cunctas Herbas, quæ exempli gratia vulgaris Naſturtii odorem ſaporemque habent, inter Naſturtii genera recte collocari poſſunt, etiamſi partium forma à vulgari Naſturtio multum varient. Quod Herbarii noſtri Naſturtium Indicum appellant, nil cum Na-

ſturtio

ſturtio vulgari ſimile habet præter odorem & ſaporem. Secundo à virtute ſingulari; ut Conſolida, Saxifragia & ejuſmodi. Inter Herbas, quæcunque vulnera glutinant, Conſolidæ dici poſſunt; quæ calculos minuunt, Saxifragiæ, etiamſi non parum forma inter ſe diſcrepent ſpecies, ſufficit ut in virtute conveniant ad horum generum nomen acquirendum. Hæc ratio eſt cur tot ſpecies Saxifragiæ, & Conſolidæ, à recentioribus ſint recenſitæ. Percipiuntur & tertio quædam genera ex aliis accidentibus variis. Sed quæ quarto à partis alicujus nempe radicis, foliorum, floris, ac fructus forma ſpiniſque, ut Acanacea, deſumuntur, deinceps enumeranda examinandaque veniunt; quod hæc & multa ſint, & difficiliora, magiſque in formis Plantarum nos inſtruant. Ex radice igitur Orchides, Palma Chriſti, etiam alia perquam pauca cognoſcuntur: ex foliis Vnifolium, Bifolium, Trifolium, Quinquefolium, Chondrilla, Linaria, & alia: ex flore, Iacea, Scabioſa, Ranunculus, Anemone, Iris, Narciſſus, Hyacinthus, Lilium, & alia multa: ex fructu ut Arborum magna pars præcipue mitium ac domeſticarum, Geranium,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Papaver & cætera, quorum deinceps notæ exactius commonſtrabuntur.

CAP. XVI.

De Orchide, Satyrio, Palma Chriſti.

CVnctæ Herbæ quæ bulboſas binas, aut ternas habent radices inſtar teſticulorum, ſemen humanum quodammodo redolentes, Orchides cenſentur, vulgo Satyria: quamquam proprie Satyrium ſit, quod ternas habet radices Orchidum radicibus ſimiles; unam quæ ſurſum erigitur virilis membri forma, duas alias inferius ex eodem initio, more teſticulorum, dependentes. Cum his eadem eſſet Palma Chriſti, niſi radices latiores eſſent ac depreſſæ magis, & in tres, quatuor, aut quinque partes in extremitatibus diviſæ inſtar digitorum manus. Ideo Palmam Chriſti nominarunt.

CAP. XVII.

De Trifolio.

NVlla vox pluribus Plantis communior quam Trifolii; qua nō modo

Herbarum varia genera,ſed etiam Arborum ac Fruticum complectimur; quod cuncta ea Trifolia ſint,quę ſemper terna folia tantum proferunt in unius pediculi extremitate; duo à latere ſibi invicem oppoſita, atque tertium in extremo, quemadmodum in vulgari Herba,quę Trifolium appellatur,conſpicimus.Inter Arbores eſt Laburnum & Anagyris, quæ à Laburno fœdo odore præcipue differt. Inter Frutices Cytiſus, ſub quo & Acaciam alteram Mathioli comprehendo. Geniſtæ quædam ſpecies flexibilibus ramis à Cytiſo differt: hujus enim rami cauleſque lignoſi ſunt. Adeo vero tria hæc folia Cythiſo propria ſunt, ut cunctos Frutices, etiam ſi ad Arboris naturam quodammodo accedant, tribus foliis uno pediculo inhærentibus præditos, Cytiſos appellent Herbarii, à quibus multæ eorũ ſpecies deſcribuntur. Inter Cremia & Herbas multo plura comperietis genera; quæ fere cuncta hic recenſebo,non omiſſis cujuſque magis propriis partibus. Trifoliũ vulgare, quod pratenſe vocant, flores edit aut albos, aut purpureos, aut luteos,aut alterius coloris,in ſummo caule in brevem veluti ſpicã coagmentatos: deinde ſemen rotundum

in parvis ſiliquis. Quod autem in agro Salamantico Cluſius obſervavit, petiolos ex alarum ſinibus prodeuntes habebat, quibus flores coagmentati ſuſtinebantur purpurei, & his ſuccedebant membranei folliculi ſemen exiguum continentes. A dictis Trifoliis præcipue odore differt, quod Bituminoſum vocant & Aſphaltites, quia bituminis odorem ſpiraret, alii Menianthes. Loti duo recenſentur genera apud Dioſcoridem, hortenſe & ſylveſtre. Hortenſis nullam nobis notam ſignificavit; imo ne Trifolium quidem eſſe ſcribit: unde multi Lotos etiam plurium foliorum, quam trium, nobis monſtrant. Conſtat tamen Lotum hortenſem inter Trifolia poni debere ex eo, quod Loto ſylveſtri folia Trifolii pratenſis appinxit, ſed ſemine Fœnugræci, minore tamen, guſtuque medicato. Melilotus, Sertula Campana Latinis dicitur, quod antiquitus coronas & ſerta ex hac facerent, optimaque in Campania naſceretur. Dicitur autem Melilotus, quia folia ſunt mellei coloris, qualia & in Trifolio quodã odore Fœnugræci obſervavi. Folia autem Meliloti odoris boni ſunt, quo præcipue (quantum ex Veteribus colligere licet)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

licet) à Loto ſylveſtri differt. Addunt huic ſemina guſtus medicati. Pro Lotis multæ Trifoliorum ſpecies hodie circumferuntur, quæ cum aliis Trifoliis confunduntur, adeo, ut cuncta quę præter tria illa folia vulgaris Trifolii foliis ſimilia ab extremo pediculi dependentia, alia bina cauli aut ramis ſine peciolo annexa & ſibi invicem oppoſita, ac quaſi alata habent, inter quæ petiolus trium foliorum enaſcitur, Loti cenſeantur. Medica, ut author eſt Dioſcorides, Trifolio pratenſi omni in parte ſimilis eſt, prȩterquam in fructu, quem lentis magnitudine promit, ſed contortum, ut Siliqua (κεράτιον.) Ex qüa deſcriptione nonnulli, qui κεράτιον apud Dioſcoridẽ corniculum interpretari cupiunt, nobis pro Medica proponunt varias Trifolii ſpecies, quarum fructus aut lunæ in modum incurvati ſunt, aut inſtar teſtæ cochleæ corniculorumve intorti. Fœnugræcũ ſiliquis ſuis oblongis ſe prodit, corniculis ſimilibus, in extremitate acuminatis, ſed maxime odore gravi, quo & tota Herba prædita eſt. Ononis quoq; inter odorata Trifolia numeranda, ſimilis Fœnugræco, ſed lignoſior fruticoſiorque. Ejus enim folia odorata

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

ſunt, tum illius, cujus rami aculeos gerunt, tum alterius quæ prorſus ſpinis caret. Flos utrique papilionaceus, ſemenq; in ſiliquis Viciæ ſimilibus. Reperitur & hujus generis in montibus Senenſibus, quod capreolos, ut Vicia, gerit ſine ſpinis, odore jucundiſſimo, qui diu in Planta exſiccata ſervatur. Lagopus Græcis atq; Latinis aliquibus Trifoliū humile appellatur. Huic caulis rectus, ac in cacuminibus ramulorum ſpica lanuginoſa hirſutave, pedē leporis imitās, unde Lagopi nomē: in ea ſemen cōtinetur. Reliqua vero Trifoliorū genera, ad alia quędā referri poſſunt quorum notitia, aut à flore, aut à fructu petenda eſt, ut Anemones ſpecies, Fragaria, Tribulus quidam, ac inter legumina Cicer quoddam ſylveſtre, tum Phaſeolus, & ſi quæ ſunt alia.

CAP. XVIII.

De Pentaphyllo, ſive Quinquefolio.

INter Arbores Staphylodendron, inter Frutices pauciſſima ab uno pediculo quinque folia ſemper dependentia habent. In Herbarum genere nonnulla quæ Pentaphylla, & Quinq; folia

folia dicuntur. Horum flores quinque foliis diverſi coloris, raro pluribus cõſtituuntur. Tormentillam nonnulli cum Quinque foliis confundunt. Diſtat tamen numero foliorum florum, & foliorum Herbæ. Flos enim ex quatuor foliis conſtat luteis: folia in uno pediculo ut plurimum ſeptem.

CAPUT XIX.

De Herbis Intybaceis, Chondrilla, Hieracio.

INtybaceæ Herbæ omnes inter Olera recenſeri debent. κιχωρειώδη appellat Theophraſtus Hiſt. l. 7. c. 7. propter ſimilitudinem foliorum quam habent cum Intybo. Eorũ multa ſunt genera, Seris quam nunc Cichorium dicunt, Chondrilla, Sonchus, Lactuca, Hieracium, & alia quædam nomine tantum cognita apud Theophraſtum, & Plinium. Priora autem non ſatis exacte à veteribus deſcripta, quod antiquis illis temporibus pluſquam ſatis eſſent nota. In errore verſantur recẽtiores Herbarii, qui nobis multas Chondrillas ob oculos proponunt flore luteo; cum tamen ſimilem Cichorio hoc eſt cœruleum, Chondrillæ ad-

adſcripſerit Dioſcorides, quemadmodum etiam & caulem, & folia; Vnde nonnulli Sylveſtris Cichorii ſpeciem arbitrabantur. Diſtat tantum ab Intybo, quod folia, flos & caulis, ſemenque graciliora tenuioraque ſint; & in ramis gummi maſtichi ſimillimum edat, cujus granum concretum χόνδρον Græci dicunt; hincque Chondrillæ vox. Nec minor eorum eſt error, qui nobis multas Cichorii ſpecies luteis præditas floribus enumerant, ſi vulgare Cichorium verum ſit veterum, ut hactenus omnes arbitramur. Harum pleraſque ad Hieracia, & Lactucas referendas cenſeo, & ad alia quædam Intybaceorum genera, quorum nomina extant apud Theophraſtum & Plinium. Hieracia duo deſcripſit Dioſcorides, magnum & parvum. Vtrique folia Sonchi, flores lutei: magno flores tales in oblongis capitulis; parvo flores in orbem circinati. Conſtant Intybaceorum flores ex multis foliis, ſæpe in extremitatibus ſerratis, luteis aut lacteis, raro rubris. Vnam enim Hieracii ſpeciem purpureo flore novi.

CAP.

CAP. XX.

De Braſſica.

BRaſſicæ multas ſpecies faciunt veteres atque recentiores. Omnes folio ſunt carnoſo, pingui, criſpo, aut lævi, aut laciniato & inciſo, aut ſine diviſionibus, nigro, aut albo, aut rubro, aut viridi, multum ſucci in ſe continente. Flos iis luteus, aut albus, quatuor foliis conſtans: ſemen in ſiliquis. Braſſicæ marinæ ſpeciei Penæ Monoſpermos dictæ, quod ſingulæ ſiliquæ unicum tantum ſemen contineant, flos è ſex foliis conſtituitur. Quæ autem vulgo Soldanella dicitur, nequaquam ad Braſſicas referenda. Flore, & folio herbæ, atque floris Convolvulus; virtute vero Scammonium eſt.

CAP. XXI.

De Iunco.

NOtiſſima herba eſt Iuncus; prope paludes frequens, quanquam arenoſa, aridaque etiam loca non careant Iunco. Proprie Iuncos appellamus, quorum folia & caules ſcirpi nunc vocantur à multis, qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

à radice oriuntur teretes, glabri & ſine nodis; interdum etiam anguloſi, intus cavi, medulla molli & alba pleni, aut ſpongioſi, denique flexiles. Cæſalpinus vocat Iuncos caules enodes flexileſque, negatque folia à caulibus differre. Nos folia cenſemus, ubi fructum aut florem in caule nondum gerunt; ubi gerunt, caules. Cœterum anguloſos interdum hos caules aut folia dixi. Nam hujus generis triangularis in foſſis Patavinis mihi comparuit. Sunt inter veteres, qui Cyperum etiam Iuncum appellarunt, quod caulem edat Iunco vulgari ſimilem, intus cavum, medulloſum, foris ſine nodis ac foliis. Teres hic eſt in Cypero, quem Iuncũ floridum appellat Mathiolus; anguloſus in Cyperis, quos Dioſcorides & Plinius deſcripſere. Reperitur enim frequenter triangulari caule, raro quadrangulo, qui Iuncus quadratus à Celſo nominatur. Folia Cypero anguſta, plana, glabra, & Porro ſimilia, quibus maxime à vulgari Iunco diſtinguitur. Squinanthum autem officinarum, Græci quoque σχοῖνον & σχοῖνον ἀρωματικὸν nominant: Latini Iuncum odoratum, Celſus Iuncũ rotundum, ut à Iunco vulgari, & Cypero
qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

qui triangularis ut plurimum eſt, diſtingueretur. Raro ad nos hæc Herba adfertur integra cum caule ex Arabia. Vidi caulem ejus rotundum, foliis alternatim obſitum, in quorum alis flores continebantur, folia Gramini ſimilia, cujus potius eſt ſpecies. Et ſane adhuc me latet, cur Iuncum peregrinam hanc Herbam dixerint, cum neq; caulem, neque folia Iunci habeat. Parum à Cypero differret Typha, (folia enim ſimilia, enodis caulis rotunduſque, & in ſummo flos, aut fructus) ni durus caulis, & lignoſus eſſet inſtar Arundinis, & flos ſeu fructus tornatæ clavæ ſimilis.

CAP. XXII.

De Equiſeto.

IVnco ſubjungatur Equiſetum forma parum diſſimili: Hippurin Græci vocant, Latini Equiſetum, & Caudam equinam, quam Herba hæc altius accreſcens dependentibus comis refert. Caule, & folio eſt Iunceo, id eſt rotundo, geniculato, & in ſe infarcto. Vt breviter dicam, ni folia aut ramos (utroq; modo dici poſſunt partes in quas caulis Equiſeti ſe dividit) proferret, Iun-

Iuncus geniculatus merito appellari poſſet.

CAP. XXIII.

De Lino, & Linaria.

LIni & Linariæ genera folia & flores produnt; cunctis enim oblonga, anguſta, acuminata in caule. Linaria à foliorum ſimilitudine quam cum Lino habet, nomen accepit. Diſtinguuntur flore & fructu. In Lino ſive ſylveſtre ſit, ſive ſativum, flos ex quinque foliis conſtat cœrulei coloris aut albidi, aut rubeſcentis, aut lutei: Linariæ vero flores figura varii. Vulgaris, quam Oſirim nuncupat Dioſcorides, flores edit luteos à fronte latiuſculos, clauſoſque, os ranæ imitantes: cauda anguſta eſt, inflexa, ut Conſolidæ regalis; foliis Lini, qualia etiam in Eſula minori conſpiciuntur. Herbarii primùm naſcentem Eſulam à Linaria vulgari diſtinguunt, quod ex Eſulæ caule aut foliis lac emanet, è Linaria minime. Hoc ait tritus verſiculus:

Eſula lacteſcit, ſine lacte Linaria creſcit.

Cæterum quaſdã propoſuerunt noſtri Neo-

Neoterici Linarias, quarum folia non ſunt Lino ſimilia, ſed flores vulgari Linariæ tantum, ut Linaria odorata, & Linaria Valentina Cluſii.

CAP. XXIV.

De Vrtica.

MEnthæ ſimilia ſunt Vrticæ folia, hoc eſt lata, in acutum deſinentia, undique ſerrata. Natura urendi ſe prodit, diſtinguiturque à Mentha, quod hæc non urat, & odorata ſit. Plinius à foliorum forma Vrticam Herculaneam nominavit, quæ odorata eſt. Ego hanc inter Calamentha ponendam puto, ſi non tactu ſimul cum odore mordeat. Vrticæ valde ſimilis Herba eſt quam mortuam Vrticam nominant, quia tactui innoxia eſt. Ejus duo genera, unum Lamium vocant, quod hujus flores cucullo larvatam faciem quadantenus repræſentent; alterum fœtidum quod Vrticam fœtidam dicunt, & Galeopſim, quia galei, id eſt, muſtelæ faciem, & rictum quodammodo flores referant.

CAP. XXV.

De Verbaſco.

EX folio, & flore maxime inter cæteras Herbas cognoſcitur Verbaſcum, quod Grҽci φλόμον vocant. Vulgare Verbaſcum, hoc eſt Thapſum barbatum, (à cujus foliorum aut florum ſimilitudine, multa Herbarum genera Verbaſci nomen adepta ſunt) folia habet lanuginoſa, candida, aut virentia, aut ſubrubra lataque: florem fert patulum, unico folio conſtantem in quinque partes diſſecto, qui levi motu decidit, album, aut luteum, aut etiam rubrum. Flores tales producit etiam Blattaria, quæ ideo ſæpe fallit pro Verbaſco, id eſt, Thapſo Barbato, accepta; quocirca, & hæc inter Verbaſca venit collocanda. Cætera vero genera quæ hoc flore carent, à foliorum ſimilitudine, quam cum Verbaſco vulgari gerunt, à recentioribus Herbariis Verbaſci appellationem ſortiuntur; ut quod Silveſtre vocat Mathiolus, Salviæ folio, ſed incano, denſa lanugine obſito, veluti Verbaſcum, inter Cremia reponendũ potius quam inter Frutices: Scaliger inter Herbas collo-

collocavit. Florem fert in verticillis craſſum in caule per intervalla diſpoſitis, ut Marrubium. Hic luteus eſt aut aureus, fiſtulæ modo concavus, cujus pars poſtrema in duo veluti labia dehiſcit, ligulamq; è rictu promit. Phlomides recenſentur tres à Dioſcoride admodum mutila deſcriptione; Verbaſcula interpretantur. Scio φλομίδα non eſſe diminutivum τοῦ φλόμου, ſed φλομίδιον. Credo à foliorum hirſutie Phlomides appellari. Florum formam non adſcripſit Dioſcorides; ideoque plura proponuntur Phlomidum genera à Neotericis, quam deberent. Sunt qui prima duo Phlomidum genera haud eſſe foliis hirſutis tradāt, ſed tantum tertium, quod Lychnitim cognominant, propterea quod hoc aptum ſolum modo eſſe ſcribat ad ellychnia. Idcirco prima Phlomidum genera cenſent eam Herbam, quæ Paralytica, & Arthetica vulgo dicitur, cujus multæ ſunt ſpecies. Omnes ferè in caulis nudi vertice flores in umbellæ modum ferme congeſtos luteos, aut albos, aut rubros in quinque folia diſſectos, aut ex uno folio quinque inciſuris prædito conſtantes, è caliculis denticulatis producunt. Verum non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

vident Dioſcoridem his folia tribuiſſe hirſuta quæ in noſtra Paralyſi deſiderantur. Sunt enim aut lævia, aut criſpa Lactucæ modo; hinc Lactuca ſylveſtris in hac regione vocatur.

CAP. XXVI.

De Gramine, Frumento, Milio, Panico.

INter Herbas quæ radicem fibratam habent bulbo carentem, longoque, & anguſto ſunt folio, duo præcipua genera memorantur; Gramen ſcilicet, & Frumentum. Quæcunque autem calamum, caulemve duriorem lignoſioremve producunt, Cremia rectius appellari poſſent quam Herbæ, quod cremari queant. Gramen unum, quod Parnaſſium vocant, quoniam in Parnaſſo monte oriatur, ſola forma, & foliis imprimis, quæ Hederacea ſunt, differt à cæteris omnibus Graminum ſpeciebus, quorum multiplex eſt in ſpica aliiſque partibus differentia. Aliquando centum Graminum ſpecies numeravi, nec pauciores alii, qui ante me ſcripſere; quanquam inter has quędam exiſtant, quæ neutiquam inter Gramina conſtitui debent. Dicitur

Gramen

Gramen à germinando, quod cito, multumque germinet, à Græcis πόα, qua voce etiam quamcunque Herbam intelligunt. Frumenti autem tria ſunt genera; Triticum, Milium, Panicum. Triticum rurſus quatuor complectitur genera; Triticum proprie dictum, quod πυρὸν & σῖτον Græci vocant, Hordeum, Secale quod multi Siliginem volunt, Avena, quibus & quintum addere poſſumus, nempe Orizam. Hæc σιτώδη & σιτηρὰ vocat Theophraſtus, quod ſemina horum Tritici vulgaris ſemini ſimilia quodammodo ſint, hoc eſt oblonga, & per medium ſecundum longitudinem leviter diviſa: Gaza Frumentacea, ſed haud ſcio an rectius Triticea? Nam etſi Frumentum ſæpe pro Tritico ſumatur apud Latinos ſcriptores; communiter tamen per Frumentum intelligunt una cum Triticeis, alia quædam Frugum genera, ut Milium, Panicum, & ſi quæ ſunt cætera ex quibus panes confici ſolent σιτηρὰ dicta Dioſcoridi, lib. 2. cap. 108. Columella, atque etiam Plinius inter Frumenta, Panicum Miliumque repoſuerunt. E gluma facile excutitur Triticum, cujus granum lævi eſt cortice; Hordeum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

vero aſperiore, utpote qui ipſa gluma tegatur, in cujus faſtigio ariſta eminet. Idem cum Hordeo videri poſſet Oryza ni rotundius illi eſſet ſemen, ac ovi veluti figura, aſperiorique, & ſtriata gluma præditum. Secale granum eſt oblongum prædictis nigrius atque ſtrigoſius, nec glumis tectum. Oblongum pari modo quin etiam Avenæ eſt; ſed glumis opertum, & ſuperiori parte exiguis pilis hirſutum. Semen rotundum parvum, tenui tunica lutea veſtitum promit Milium. Nec Panicum valde diſſimile, niſi quod granum hirſutius eſt, ſplendentibuſque luteis folliculis opertum. Qui vero quantum ſpica aliiſque partibus hæc genera differant, ſcire cupiunt, ſcriptores adeant. Mihi nunc ſatis eſt ſummatim ac generatim generum eorundem differentias aſſignaſſe, ut ſciant eis tantum præcipue à Graminum generibus diſtingui.

Cap. XXVII.

De Tithymalo.

Tithymalus Lactaria autore Plinio, & Lactuca caprina nominatur, quod capræ ea innoxie veſcantur.

tur. Lactaria & Lactuca dicitur, quod lacteo ſucco turgeat, qui profluere, aut emanare conſpicitur detractis foliis, aut caulis parte. Hujus multa ſunt genera, Characias, id eſt, Vallaris, ſic dictus quia vallis ſeptiſque muniendis aptus ſit, aut quod plerunque his in locis proveniat: Myrſinites, quia folia Myrti habet: Paralius, id eſt, Marinus; Helioſcopius, Cypariſſias, Dendroides, Platyphyllos, Eſula quam Pythyuſam vocant, Lathyris quæ Cataputia minor dicitur, Peplus, Apios. Ad hæc variæ Tithymalorum ſpecies reducuntur. Cunctis diverſæ radices, item caules, folia, flores, fructuſque. In eo conveniunt, quod caules in ſummo ſpargantur in ramulos junceos ad minus ternos, quibus alia quàm in caule folia adnaſcuntur, rotundiora ſcilicet, & ab utroque latere bina, quæ in nonnullis generibus à ſe invicem ſeparata ſunt; in plurimis ſibi uſque adeo adnata, ut labrum, aut pelvim aut calicem oblongum, vel oblongum acetabulum imitari videantur, per quod juncei rami tranſeunt (veluti in Perfoliata) qui flores continent ſummo fructui inſidentes. Hanc ramorum ſeriem Dioſcorides lib. 4. cap. 168. comam appellavit. Rizotomi hodie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

hodie umbellam, quod umbellæ in modum hi ramulæ dividantur.

CAP. XXVIII.

De Violis.

MVltis Herbis ac Cremiis, iiſque nihil inter ſe ſimilibus, Violæ nomen inditum à veteribus; qui fortaſſis hoc nomine pulchros flores, prius cæteris vere apparentes ſignificarunt. Nam *ἴον* (ſic Græci Violam vocant) *ἀπὸ τοῦ ἴεναι* dictum volunt; quoniam prius cæteris floribus veris tempore proveniat. *ἴον μέλαν* & *μελάνιον*, Latinis Viola nigra & Martia, quod Martio menſe floreat, vulgo cognita Herba eſt, non modo frequens in Pharmacopœorum officinis, qui ejus flore quinque foliis conſtante, utuntur ad cõficiendos ſyrupos violaceos; ſed etiam in olitorum hortis. Flori hujus peculiaris color, quem Virgilius & Theophraſtus admodum licenter nigrum, Dioſcorides purpureum dixere; à cujus ſimilitudine color Ianthinus, hoc eſt, Violaceus nomen accepit. Quod vero Græci Leucoium appellant, hoc eſt, Violam albam (à foliorum ut quidam putant canitie,

non

non à florum colore, qui aut albus eſt, aut purpureus, aut luteus, & ut nonnullis placet, etiam cœruleus, qualis tamen nondum mihi conſpectus) Cremium eſt; caule ſcilicet lignoſo, recto, rotundo, ramoſo; foliis oblongis, ut plurimum candidis, & incanis Verbaſci modo; floribus odoratis ex quatuor foliis conſtantibus, candidis, purpureis aut luteis; hinc ſiliquis oblongis, anguſtis, in quibus ſemen depreſſum continetur. Vulgus Violam vocat, quæ flore eſt luteo; Plinio, & Gallis Viola lutea; Arabibus, & officinis Keyri. Radicem habet lignoſam, fibratam. Aliud ab his Leucoium Theophraſti, quod bulboſum cognominãt, quia huic radix bulboſa ſit, è qua bina, aut terna folia oblõga & anguſta prodeunt; deinde caulis, atque in ejus ſummitate flos unus aut alter, è vaginula ſuo pediculo propendens, albus, ſex conſtans foliis, tribus externis, & duobus internis, in cujus medio ſtamina cum luteis apicibus, Campanellas vulgus vocat. Apud Longobardos ultimis Februarii diebus florere incipit. Hæc Herba eſt, uti & illa quoque quam Violam matronalem, Damaſcenam, & marinam appellant: alii Heſperida, quod noctu, aut circa veſ-

peram flos magis oleat; Fuchſius Leucoium. Nam flos illi fereLeucoii, quod Cremium eſt, nec non & fructus: folia per ambitum ſubnigra, leviter crenata Drabæ modo. Huic affinis eſt ea quam Violam latifoliam, alio nomine Bulbonacam, & Lunariam raphanitim vocant: item quam Lunariam odoratam & regiam, & Grȩcam. Vtrique folia lata ſunt; ſed Bulbonacæ aſperiora Raphani modo & crenata; Græcæ vero molliora, & per ambitum ſerrata. Vtrique flos quoque Leucoii quadrifolius, purpureus, aut ſubcœruleus: ſed fructus latus, foliaceus, fereque rotundus. Adſcribunt & Violæ nomen recentiores Medio Dioſcoridis, quam Marianam Violam vocant aliqui; & Calathianæ ſeu Campanulæ, quam autumnalem Galli, nec non quibuſdam Cariophyllis, quos Violas barbatas Dalechampius.

Cap. XXIX.

De Cariophyllis.

Cariophyllorum appellatio à florum forma eſt; ſiquidem flos apertus una cum calyce, cariophylli fructum, qui ex India defertur, plane

refert.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

refert. Calyces ejus ſunt longi, teretes, glabri, fere ſemper orbiculo ſuperiore denticulati, ex quibus flores pulcherrimi Cariophyllorum fructuum ſæpe odore, quinq; aut ſex foliolis conſtantes ubi ſimplices ſunt, colore perquã variis, per extremas oras fimbriatis. Ab hujus floris quadam ſimilitudine Flos Africanus Cariophylli nomen accepit. Luteus hic eſt, & injucundo odore caputque gravante, foliis communi Cariophyllo diſſimillimis, ad Tanaceti folia accedẽtibus potius; unde Tanacetum Africanum appellavi.

CAP. XXX.

De Lilio.

Lilium, quod Græci κρίνον & λείριον, flos vulgaris eſt; ideo neque hunc, uti neque Herbam, deſcripſit Dioſcorides. Ejus nomine multa Herbarum genera deſignantur, quibus flores pulchri atque odore ſuaves; ut Lilium convallium, Narciſſus, & ejuſmodi. Proprie tamen Lilium eſt Herbariis, cui radix bulboſa, caulis rectus & foliatus, in cujus ſummo flores varii nunc hujus nunc illius coloris, ex ſex foliis conſtantes, quorum labia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

magna ex parte reflexa ſunt; ſtamina iis ſex plerumque in medio, atque in umbelico ſtylus. Liliorum genera (prę-ter rubrum & album quæ vulgaria,) ſunt Hemerocalles, Martagon, Lilium Perſicum, Corona Imperialis & Tulepanum. Quorum omnium differentias apud Herbarios ſtudioſi perquirant. Lilii quoque florem fert ea Herba, quam Lobelius, & alii non contemnendo vocabulo novo Liliaſphodelum dixerunt. Radice enim Aſphodeli eſt & foliis; caule ſine foliis, aut ſi ſint exiguis ſane, qua in re differt à Lilio.

CAP. XXXI.

De Narciſſo.

NArciſſo nomen eſt à vi ſtupefaciendi, quam Græci ναρκῶζειν vocant, ut teſtatur Plutarchus l.3. Sympoſ. his verbis: Narciſſum nominarunt, quia nervos hebetet, & torpidas gravitates efficiat. Idcirco Sophocles ipſum vetus magnorum Deorum, hoc eſt ſubterraneorum, coronamentum appellavit. Theophraſtus, nec non Dioſcorides autores ſunt Narciſſum etiam Lilium dici. Plinius quoque

dum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

dum lib.21. cap. 3. de Narciſſo & Liliis ſimul agit, ſub Liliis comprehendiſſe viſus eſt. Narciſſorum unum genus purpureum ſtatuit, alterum flore candido, & calice purpureo. Virgilius Ecloga 5. purpureum Narciſſum, (ut puto) nominat, non quod undique ſit purpureus: ſed quia medium floris (quod calicem video Plinium appellaſſe) purpureum cernatur. Idem Plinius paulo poſt unum genus purpureo flore recenſet, alterum herbaceo; quod tamen ſi de colore floris intelligat, falſum eſt. Non enim flori color herbaceus, ſed albus; in medio vero aut croceus, aut purpureus, aut albus totus. Herbaceum caulem adſcripſit Narciſſo Theophraſtus l. Hiſt. 6. cap. 6. his verbis: τὸν δὲ καυλὸν ἄφυλλον μὲν, ποώδη δὲ καὶ ἐξ ἄκρου τὸ ἄνθος: id eſt, caulem quidem ſine foliis (habet,) ſed herbaceum, florem in cacumine. Videtur autem Plinius legiſſe ποῶδες ὂν, & ſic ad florem non ad caulem herbaceum retuliſſe. Narciſſum ait Dioſcorides folia Porro ſimilia habere, ſed tenuia, multoque minora & anguſtiora: caulem vacuum, ſine foliis, palmo majorem, in quo flos albus, intus croceus, in quibuſdam

dam purpureus: radicem intus albam, rotundam, bulboſam: ſemen veluti in tunica nigrum, oblongũ. Recentiores multos nobis Narciſſos depinxere, veros ſcilicet, & falſos. Veros voco qui deſcriptionem Dioſcoridis in flore admittunt: falſos vero, qui ab ea diſſident. Verorũ foliati ſunt flores omnes ſex foliis conſtantes, aut pluribus, albis omnibus, excepto quodam genere quod nuper ex Oriente ad nos delatum eſt; in medio autem floris calix, ſeu acetabulum, quod aut luteum aut croceum; aut luteum in fundo, croceum aut purpureum in oris; aut totum aureum, albumve. Id Ovidius eleganter, dum mutationem Narciſſi adoleſcentis in hunc florem deſcribit, expreſſit his verſibus:

Nuſquam corpus erat, croceum pro
corpore florem
Inveniunt, foliis medium cingentibus albis.

Quibuſdam in medio protuberantia flava, quæ rotunda eſt, & vel integra: (calicem plenum vocat Cluſius Lib. 2. Hiſt. cap. 13. in Narciſſo pleno flore) vel in plures partes diviſa à foliis in medio ex ea pullulantibus, ut in Narciſſo Polyantho conſpicitur. Inſunt & quibuſdam, qui calicem in medio

medio habent, ſtaminula in medio calicis: quibuſdam folia, & alia quædam, quę diligens communis Narciſſi inſpector obſervare poterit, & quantũ aliis quoq; in partibus differant, unde peculiaria ſibi cognomina ſumunt. Cæterum falſorũ Narciſſorum plurimę ſunt ſpecies, quæ inter ſe variis partibus differunt. Dodonęus Narciſſum montanum appellat, cui radix & folia, cauliſque Narciſſi; atque etiam floris folia vulgaris Narciſſi quæ calicẽ ambiunt, ni flava eſſent; calix vero tam grandis, ut ex eo floris dimidium conſtitutum eſſe videatur, atque in nonnullis ejus ſpeciebus flos univerſus ex hoc calice conſtare. Sunt qui levi conjectura Narciſſum Montanum Theophraſti putent: Cluſius recte Pſeudonarciſſum: quamquam dubio non caret an non Pſeudonarciſſus ejus vulgaris verus quoque Narciſſus dici debeat. Ajunt enim hujus generis unum eſſe, quod floris ſex illa folia alba obtineat, calicem vero luteum. Nos proprium his Pſeudonarciſſis nomen dedimus Campanæ peregrinæ; vulgus in Italia Trombam Sorianam, hoc eſt, Tubam Syriacam, dicit à calycis figura. Quod autem nonnulli docti viri Leucoium bulboſum Theophraſti appellavere, ad

Narciſſos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Narciſſos quidam retulerunt, cum etiam & hanc nollent ſui generis Plantam conſtituere. Narciſſus certe non eſt; quoniam in medio floris nullum acetabulum aut caliculus; ſed ſtamina ſeu ligulæ ut plurimum croceæ, unà cum ſtylo in medio, quæ ſex alba folia ambiunt. Miror inter Narciſſos relatum eum florem, quem vulgus peregrino vocabulo Tulipanum, & Dulipanum, cum præter bulbum nil cum Narciſſo commune habeat. Inter Lilii genera ſupra rectius videor collocaſſe.

CAP. XXXII.

De Iride.

IRidis flos ſex folia habet: tria deorſum reflexa arcus modo, tria vero ſurſum contra ſe mutuo reflexa, quæ magnitudine, colore, odoreque variant. In vulgari ut plurimum color cœruleus ceu arcus cœleſtis, unde Iridis nomen accepit. Ab hujus ſimilitudine variȩ Plantȩ Iridis nomen mutuatæ ſunt, quas in latifolias, & anguſtifolias dividit Cluſius lib. 2. Hiſt. cap. 45. Omnibus autem à radice ſunt folia gladii ſimilitudine. Flos Iridis Tripolitanæ folia magna verſus caulẽ inflexa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

inflexa habet, & alia tria minora alata, ligulam flavam tegentia, bifida, ut novem foliis flos conſtare videatur. Chamæiridis flores odorati ſunt, ex cœruleo, aliquando ex purpureo violacei, ex novem foliis conflati. Lobelius Iridem raram nominat flore tribus tantum foliis repandis conſtante peregrina elegantia ſtriatis, obſcure violaceis. Xyris quam Dioſcorides Irin ſylveſtrem vocavit, vulgus Spatulam fœtidam, facile à reliquis Iridis ſpeciebus dignoſcitur ex flore & foliis, quæ à radice naſcuntur. Floris enim ſurrecta folia, atque in ejus umbilico puniceum quid: folia vero Herbæ recoctam olent, unde & Recoctaria in quibuſdam Italiæ locis dicta eſt.

CAP. XXXIII.

De Ranunculo.

COgnoſcuntur & ex flore Ranunculi genera. Hujus color aut niveus eſt, aut aureus teſte Dioſcoride, qui, uti neque ex aliis Plinius, quidquam de forma floris præterea annotavit. Noſtri Herbarii diligentiores in imponendis nominibus, omnes Herbas, quibus communium Ranunculorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

lorum floribus ſimiles in caule micant flores, Ranunculos nominarunt. Conſtant quinque foliis aureis ut plurimum, interdum lacteis, expanſis (quæ cultura, & mangonio, tum etiam ſponte multiplicari affirmant) in medio multis luteis aut albis ſtaminulis, brevibus, iiſque ſæpe cum apicibus. Reliqua vero genera, quæ proponunt alii, nequaquam Ranunculorum ſunt, ſed aut Anemones, aut alterius. Ranunculum Græci Βατράχιον appellarunt, quod vulgares illæ ſpecies prope foſſas, & in locis humidis naſcantur, ubi ranæ degere ſolent, ac ſe ſub hac Herba occultare. Plinius ait Lib. 25. cap. 13. Strumeam à ſuis Herbariis vocari, quoniam ſtrumis & panis medeatur; vel etiam, quod ſtrumoſa radice interdum conſpiciatur. Ego in monte quodam Bononienſi Ranunculum paſſim naſcentem vidi radice Scrophulariæ, & folio floreque communis Ranunculi.

CAP. XXXIV.

De Anemone.

QVoniam autem Ranunculo tam valde affinis eſt Anemone, ut multi hanc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

hanc cum eo confundant, non erit inutile diſcrimina utriuſque oſtendere. Flos Anemones niſi radiis ſolaribus illuſtretur, aut vento perfletur, non aperitur; unde ipſi nomen. Nam ventus Græcis ἄνεμος. Eſt præterea & in floris colore differentia, & foliorum numero. Quoad colorem, Anemonæ color aut eſt puniceus, aut purpureus, raro albus aut lacteus: Ranunculo autem luteus fere ſemper, aliquando albus. Nam licet Ranunculum primum flore purpureo interdum eſſe ſcripſerit Dioſcorides: is tamen hactenus à nullis rizotomis conſpectus eſt. Plantam quidem Syriacam nobis depictam oſtendit Leonardus Ravvolfius, quam ad Anemonem retulit. Flos ei ex quinque foliis, modo luteis, modo purpureis, alias rubris. Sakaick appellant Arabes. Forte hoc primum Ranunculi genus ioſcoridis; quod foliis coriandri conſtat, ſed latioribus, ſubalbidis, pinguibus, flore luteo, interdum purpureo. Verum quia non addit deſcriptionem hic Autor, difficulter quid certi conjectura aſſequi poſſum: icon ſatis deſcriptioni Dioſcoridis reſpondet. Lacteo autem flore quartum genus Ranunculi donat Dioſcorides. Quod ad foliorum

numerum, ut dixi, Ranunculis omni-
bus in flore quinque folia, exceptis ii
qui multiplici foliorum ſerie conſtant
Anemones autem flos raro quinqu
habet folia; & ſi quinque, ea ſempe
vel punicea, vel purpurea, nunquam
alba: qui vero ſex, ſeptem, octo au
plura, omnibus coloribus etiam albo
variat. Nam quem Ranunculum ne
morenſem appellarunt nonnulli flor
albo, Anemones eſt ſpecies, cum eju
flos nunquam à me quinque; ſed ſæ
pius ſex, interdum pluribus foliis con
ſpectus ſit. *Sunt, inquit Dioſcoride*
Lib. 2. cap. 195. qui ab Anemone ſyl
veſtri Argemonem, & Papaver quoc
Rhœam dicunt, propter colorum cogna
tionem in floribus, diſtinguere non poſ
ſunt. Verum Papaveris & Argemo
nes color minus puniceus ſpectatur, &
utrumque tardius floret. Quin & Ar-
gemone croceum ſuccum, guſtu admo
dum acrem reddit: Rhœas vero candi-
diorem, & acrem. Præterea Argemo-
næ, & Rhœadi capitula ſylveſtris Pa-
paveris ſimilia ſunt: ſed Argemonæ ſu-
perne craßiuſculum; Rhœadi anguſtius,
Anemones genera neque ſuccum emit-
tunt, neque capite donata ſunt, ſed
veluti Aſparagi cacumine. Hæc ille.
Plinius Lib. 21. cap. 23. Anemonem

Phænion

Phænion dici tradit forte à ſplendore. Sed apud eum potius legerem Phænicium: quoniam inter notha Dioſcoridis legitur Anemonem Phœniceum dici, ſcilicet à colore,

Qualem quæ lento celant ſub cortice
Punica ferre ſolent. *(grana*

Vt canit Ovidius 10. Metamorph.

CAP. XXXV.

De Hyacintho.

Dioſcorides Hyacinthum ſuum ſic deſcribit. Radicem & folia habet Bulbi, caulem dodrantalem, lævem, minimo digito tenuiorem, viridem; comam incumbentem florum colore ad purpuram accedente (ſic φορφυροειδῆς interpretor) plenam, incurvam. Quæ profecto deſcriptio nõ videtur convenire cum Hyacinthis, qui nobis ab Herbariis junioribus pro Hyacinthis Dioſcoridis obtruduntur: ſiquidẽ color omnibus ineſt cœruleus: niſi forte idem ſint πορφυροειδὲς & cœruleum, quemadmodum multis viſum fuit, neutiquam, ut credo, Dioſcoridi. Hic enim in primo ſtatim libro Cap. 1. de Iridis agens coloribus, purpureum à cœruleo diſtinxit. Verũ

cum variare coloribus hoſce juniorum Hyacinthos videamus, nonnullique tradant purpureos quoque reperiri; laudanda potius erit eorum ſententia, qui nobis pro vero Dioſcoridi monſtrãt eam Hyacinthi ſpeciem, quæ purpuraſcentes etiam flores habet prę ter cœruleos: oppugnanda vero eorũ qui quaſvis Plantas quibus bulboſa radix eſt, folia oblonga, caulis nudus floribus cœruleis plurimis onuſtus, figura comæ, pro Hyacintho Dioſcoridi commonſtrant. Cum autem bulboſis Plantis omnibus folia oblonga ſint, & à radice ſtatim producta, caulis ut plurimum nudus; ſequitur Iuniorũ Hyacinthum flore tantum à cęteris bulbaceis differre. Ideoque nomen Hyacinthi quidam etiam indidere Peregrinæ Plantæ, cui pro bulbo tuber & caulis foliatus, Hyacinthum Indicum appellantes. In flore autem reſpiciunt multitudinem florum cauli ſupremo inſtar comæ adhærentem, & colorem in iis cæruleum, etſi florum forma variet. Quibuſdã enim unico folio conſtantes concavoſque adſcribunt, oblongos, rotundos, in latus ſe expandentes, per oras inciſos in ſex lacinias quæ reflectuntur extremis oris: quibuſdam vero ex quinque aut ſex foliolis con-

lis congeſtos, quos ſtellatos vocăt ubi ſeſe explicant. Omnes hi diverſi partibus, figura, colore. Lobelius quandam ſpeciem Hyacinthum comoſum albũ vocavit, cum tamen ejus flos nunquã cœruleus aut purpureus viſus ſit. Nam quem comoſum cœruleum oſtendit, alia eſt Hyacinthi ſpecies, cujus flos in aliis multis, quam colore à prædicta variat. Sed illi forte id nominis dedit à florum in caule congerie, quæ comã Hyacinthi quodammodo imitari videtur. Quare cum recentiores tot nobis depinxerint Hyacinthos, Dioſcorides tantũ unum deſcripſerit, Theophraſtus nullam de eo mentionem fecerit, niſi quod inter vernos flores connumerarit, in Sativumque, & Sylveſtrẽ diſtinxerit, opus fuit noſtram ſententiam de Hyacintho haud vobis ſupprimere.

CAP. XXXVI.

De Scabioſa.

SCabioſæ proprium eſt in capitulo florem habere expanſum, ex multis floribus parvis conſtantem, qui ſinguli caliculis membranaceis continentur. Caliculi hi decidentibus floribus optime conſpiciuntur, auctique ſemine ſu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

ſtinentur hirſuto; quod poſtquam au-
cti ſunt una cum caliculis decidit. Ca-
pitulum in vulgari Scabioſa, nonnul-
liſque aliis, ex floribus quinque folio-
lis conſtitutis congeſtum eſt. Degene-
rat à Scabioſis paululum ea Planta quã
Cluſius Scabioſam Pannonicam majo-
rem ſive ſeptimam nominat. Huic non
flores (ut ſcribit) extremis ramulis in-
ſident in caput compacti; quibus deci-
duis capitula illa ſubrotunda fiunt, ac
veluti ſquamoſa, continentque lon-
giuſcula ſemina, anguloſa, colorem
fuſcum maturitate acquirentia. In Sca-
bioſæ quoque, quam æſtivalem vocat,
ſummis ramis naſcuntur ſquammoſa
capitula, ſubcæruleis floſculis plena,
ut & aliis quibuſdam generibus, de
quibus dubitari poteſt an Scabioſæ
cenſeri debeant.

CAP. XXXVII.

De Iacea.

VIdeo recentiores Herbarios Iaceas
cum ſcabioſis confudiſſe: ideo ex-
plicandum eſt quid interſit. Ex Iaceæ
vulgaris flore, atque capite antequam
florem edat, cognoſcetis omnia Iacea-
rum genera. Iaceę vulgari flos in unico
capite

capite unicus eſt multorum foliorum è puniceo purpuraſcentium, non multi conglobati, ut in ſcabioſa. Caput præterea Iaceæ ex multis ſquammulis compactum, exterius maxime, antequam florem edat; quod neutiquam in Scabioſa contingit. Quare cuncta ea Herbarum genera, quibus capitulum exiguis laminulis eſt compactum Iaceæ nigræ modo, & unicus flos in vertice capituli, Iaceæ ſunt. Excipio ea genera quæ aliqua in parte ſpinoſa ſunt, aut in ipſo capitulo, veluti Carduus ſtellatus, quem Calcitrapam vocant. Centaurium majus, Cyanus, Serratula, & quam Stœben Salamanticam Cluſius vocavit Iaceæ ſunt: tum etiam quam Dalechampius Scabioſam montanam nominavit. Hujus Authoris Iacea montana, Iacea non eſt; ſed alterius aut ſui generis Planta. Cyani flores quinque foliis, aut pluribus, per ambitum diviſis laciniatiſque conſtant. In nomine eſt Cyani color, inquit Plinius lib. 21. cap. 8. ut qui honorem nomenque dederit cœruleo: & ſane colore à cæteris Iaceis diſtare videtur magis, quam alia florum differentia. Inter Iaceas Serratula ex foliis innoteſcit. Nam huic ſerrata ſunt folia, ut & Centaurio. Quare aut eam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Centaurium minus: aut majus Centaurium Serratulam majorem jure appellare poterimus. Stœbe autē, quam Salamanticam Cluſius nuncupavit, flores è calyculis, aut capitibus ſquammoſis edit villoſos, atque purpureos. Quid ſit Stœbe veterum, adhuc me latet: Theophraſtus fruticē facit. Omnibus Iaceis ſemen oblongum, molli lanugine obſitum.

CAP. XXXVIII.

De Hyperico.

HYperici quatuor ſunt genera, vulgare quod Perforata dicitur, quia folia multis foraminulis pertuſa habet, quæ in ſole obverſis foliis facile conſpiciuntur: Aſcyron, Androſæmon & Coris. Omnibus flos ex plurimis foliis conſtans, colore aureo, qui ubi digitis conteritur, ſuccum ſanguineum reddit, aut rubicundum. Fructus hirſutus, in acutum deſinens, fulvi coloris, præterquam in Androſæmo, quod Sicilianam nunc vocant. Nam huic capitula rotunda, craſſiora, quam Hyperici, lævia & rubentia: quæ ſiccata nigreſcunt. Omnibus in-

ſunt

ſunt fructibus ſemina minuta, nigra, quæ trita odorem reddunt reſinaceum.

CAP. XXXIX.

De Malua.

MAluarum tria genera: Malua communiter proprieque dicta, quæ Græcis μαλάχη; Althea quæ, & Ibiſcus vocatur, & quam ex ſylveſtri Maluarum genere ſtatuunt Dioſcorides & Theophraſtus; & Alcea, quam Itali Maluam ſylveſtrem, Hiſpani Maluam Hungaricam dixerunt. Malvæ vulgari flos ut plurimum purpureus, aut puniceus, aut pallidus, aut albus, ex quinque conſtans foliis Roſæ ſylveſtris modo; fructus cui ſemina includuntur orbicularis, depreſſuſque caſei in formam, hinc caſeolos ejus fructus appellant Belgæ. Tales flores fructuſque Alcea atque Althea habent, unde ipſis Maluæ etiam nomen: cæterum foliis fere inter ſe differunt. In Althea molliora ſunt, quam in Malua & Alcea, nec laciniata, in Alcea admodum fiſſa atq; alte inciſa Verbenacę ſimilia: Maluæ quædam diviſa, quædam non: ſed cuncta fere rotunda.

CAP.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

CAP. XL.

De Papavere.

PApaver magis ex fructu, quam ex flore cognoſcitur. A fructus diſcrimine duo genera: unum rotundo, quem caput vocant; alterum longo & anguſto, quem cornu, ſeu corniculum; quia inſtar cornu nonnihil incurvatur. Inde huic generi nomen Papaveris cornuti, ſeu corniculati. Proprium horum fructibus omnibus aſteriſcum, ſeu ſtellam in vertice, aut apice habere, quæ in Corniculati Papaveris fructu obſcurior eſt, quam in Capitato. In omnibus ſemen parvum minutumque. Capitati autem flos antequam dehiſcat rotundo capite continetur: foliatus eſt quatuor, aut pluribus foliis, modo albis, modo dilute rubentibus, aliquando purpureis, aut valde rubris. Papaveris capitati unum genus depingunt nobis Pena & Lobelius, unico folio conſtantem florem gerens, ut Malua quędam hortenſis. Corniculati Papaveris flos quatuor conſtat foliis, luteis aut rubris. Ficus Infernalis, quæ nonnullis Papaver ſpinoſum dicitur, à ſpinis quibus caulis folia & fructus horrent, ad neu-

ad neutrum prædictorum generum exacte referri poteſt. Eſt enim ipſi fructus oblongus, pentagonus, non tamen anguſtus & inflexus, ut cornu ſpeciem præ ſe ferat, nec ita rotundus ut caput æmuletur. ſed quia in vertice illi aſteriſcus more aliorum Papaverum, recte Papaveris ſpinoſi nomen ei inditum. Flos ſenis rubris conſtat foliis.

CAP. XLI.

De Geranio.

GEranium Græci, & hos ſecuti Latini, dicunt omnem illam Herbã, cujus fructus capitulis gruum una cum roſtellis ſimiles ſunt. Vnde ei appellatio. Γέρανον namque Græci vocant gruem, avem nẽpe longo roſtro. Dioſcorides duorum tantum generũ meminit. Recentiores Herbarii plurima deſcripſere, quę variis partibus differunt inter ſe, ſed folio præcipue.

CAP. XLII.

De Lithoſpermo,

LIthoſpermum à lapidei ſeminis duritie nomen habet; dicitur à Latinis

nis hodie Milium ſolis. Semina omniũ generum candore rotunditateque Margaritas referunt, ſuntque duriſſima.

CAP. XLIII.

De Thlaſpi.

THlaſpios quoque genera fructus forma monſtrat. Hic planus eſt, compreſſuſque ac foliaceus, latus, per medium quodãmodo diviſus, & quaſi diffractus; indeque Thlaſpi dicitur. θλᾶν enim contundere, & infringere ſignificat. Variat hic fructus in diverſis ſpeciebus. Quibuſdam namque unicus eſt, ſed linea quadam, & interſtitio diviſus, ut utroque latere ſemen contineat: & hic, vel ſuprema parte, qua petiolo adhæret, atque oppoſita ejuſdem extrema rotundus fere, ut in multis contingit: vel extrema parte depreſſius triangulum effingens, aut cordis figuram, ut in Burſa Paſtoria. Nonnullis bini fructus inſtar Clypei rotundiſſimi, in quibus ſingulis unicum ſemen, tam arcte ab utroque latere petiolo adhærentes, ut unus quaſi videantur. Ideo Herbarii Thlaſpi fecerunt cognomento Clypeatum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

CAP. XLIV.

De Antirrhino,

ANtirrhinum ſive Cynocephalis Apuleii ſimile naribus vituli ſemen, teſte Dioſcoride Lib. 4. cap. 134. profert. Verum quoniam aliquot Herbæ ſemina obtinent, quæ prout ſunt caliculis aut fructui incluſa, faciem vituli quodammodo exprimunt; idcirco recentiores rei Herbariæ ſcriptores aliquot Antirrhini ſpecies notarunt, fereque omnes folio Lini, quale eis Plinius videtur attribuiſſe.

CAP. XLV.

De Cucumere:

CVcumerum quatuor genera, Cucurbita, Pepo, Cucumis ſimpliciter dictus, & Anguria ignota antiquis, quam Romæ Mauritana voce Batecam vocant. Qua forma omnes hi fructus differant difficile eſt judicare, etiamſi quotidie iis veſcamur. Imponit nobis naturæ eorum tanta varietas, qua luxuriant. Idcirco & Græcos nobis ſapientiores nomina omnium, propter ſummam formæ cognationẽ confuſio-

confuſionemque, confudiſſe video
Euthydemus, ut eſt apud Athenæum
lib. I. Deipnoſoph. Cucurbitam Ind
cum Cucumerem appellavit. Meno
dorus duplicem propoſuit Cucurbi
tam; unam Indicam, quæ σικύα, i
eſt, Cucumis dicitur; alteram qu
κολοκύνθη, id eſt, Cucurbita. In Hel
leſponto longas vocarunt σικύας, id
eſt, Cucumeres, rotundas Cucurbitas.
Cucumerem tortum dixit Virgilius
quarto Georgicorum, & alibi in ven-
trem excreſcere, quod competit Cu-
curbitis Herbariorum recentium. In-
ſtrumentum illud, quo Chirurgi cor-
pori affixo, cum ſcarificatu ſanguinem
exſugunt, cucurbitulam Latini voce
diminutiva appellant; Græci tamen
σικύα qua Cucumerem indicare ſo-
lent. Pepones quoque è genere Cucu-
merum eſſe ex Plinii verbis Lib. 19. di-
ſcere licet, qui ait Cucumeres cum ma-
gnitudine exceſſere, Pepones vocari. A
Græcis id, à quibus pleraque accepiſſe
videtur. Hi enim non ſimpliciter Pe-
ponem, ſed σικυοπέπονα, id eſt, Cucu-
meripeponem. Fructus omnium car-
tilagineo operitur tegmine, colore, aſ-
peritate, lævore, tuberculis, aliiſque
accidentibus multum differens. Poſt
tegumen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

tegumentũ ſequitur caro, aut mollior, aut durior, colore flavo ſcilicet, albo, pallido, aut rubro, ſapore vario: mox ſemina cartilagine obvoluta, quæ in pluribus infungoſa quadã molliq; ſubſtantia, aut facile à prædicta carne ſeparabili continẽtur; in quibuſdã etiam tam arcte carni innata ſunt, ut nõ niſi cultello evelli poſſint, ut in Anguria. Omnium Herba aut ſcãdit, ubi vicina adminicula nacta fuerit, aut ſerpit humi, capreolis ſuïs obvia quæq; amplexans, & numeroſis propaginibus. Folia omnium rotũda, ſæpe aſpera, interdũ ſinuata, Flos in poſtremo fructus.

CAP. XLVI.

De Legumine.

LEgumen & Legumentum dicitur à legendo teſte Varrone: quoniam id non ſecatur, ſed legitur vellendo. Græci ὄσπρεον vocant, Theophraſtus χέδροπον. Leguminum non pauca ſunt genera, Piſum nempe, Faba, Cicer, Lupinus, Orobus, Lathyrus, Phaſeolus, Lens, Vicia, & Orobanche: quorum omnium diſcrimina non ſufficit hic in fructu annotare, ut inde cujuſque generis differẽtia ſtatim innoteſcat: ſed & in foliis, ramis, cauleque, & aliis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

partibus hæc quoque obſervanda veniunt. Fructus omnium ſiliqua: longa, & teres, ut Piſo, Fabæque; compreſſa, ut Lupino, Lathyro, Phaſeolo; anguſta, ut Viciæ; lata, ut Lenti; rotunda fere, ut Ciceri. Animadvertere tamen oportet eſſe nonnullas Leguminum ſpecies, quarum ſiliquæ à communioribus eorum generibus variant. Flos omnium Papilionaceus.

CAP. XLVII.

Arborum diviſio. De Quercu ſeu Glandiferis. Quid Nux, Malum, Acinus, Bacca.

FAciunt in Arboribus fructuum differentiæ ſumma quædam genera, ut Glandifera, Nucifera, Conifera, Pomifera, Baccifera. De quarum Arborum notis breviter jam diſſeremus, ſumpto principio à Glandiferis. Has Plinius una voce negat poſſe comprehendi in Latino ſermone. Recentiores Quercus omnes vocant, Græcos imitati qui δρύας: quanquam priſci illi Græci hoc nomine cunctas alias Arbores fructiferas intelligebãt, ut etiam quoſcunq; fructus edules in ramorum faſtigiis hęrentes. Dicuntur etiam

βαλα-

βαλανηφόρα, quia Glandem ferunt, quã Græci βάλανον indigitant. Eorum genera ſunt Quercus ſimpliciter dicta, Robur, Cerrus, Suber, Ilex: ad quæ neque Fagus, neque Caſtanea proprie ſpectant. Non enim eorum fructus glans appellari proprie poteſt, quod cruſtaceo undique vaſculo tegatur aut hiſpido, ut Fagi; aut echinato, ut Caſtaneæ, quod tria, aut quatuor ſemina continet. glans autem cortice conſtat cruſtoſo unicum tantum ſemen continente: cujus pars poſterior quæ Arbori adhæret proxime, calice cooperitur, parte ſuperiore nuda. Multæ hujus fructus differentiæ in magnitudine, figura, colore, ſapore medullæ, calicis aſperitate, lævitate, craſſitie, denſitate, amplitudine, aliiſque accidentibus, quæ non ſatis eſt ad propoſita genera diſtinguenda agnoviſſe; niſi aliarum partium, ſed præcipue foliorum, nota ſint diſcrimina. Alia folium mõſtrant ſinuatũ, ut Robur, Quercus, ſed maxime omnium Cerrus; alia non ſinuatum, præſertim ſi adultæ ſint Arbores (nam juvenculæ illę interdum ſinuata producunt folia, ut Suber & Ilex) Ilicis unum genus ſpinoſum, alterum ſine ſpinis. Illud Aquifolium vocant, in cujus peculiari ſpecie granum tincto-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

rium naſcitur: hoc ſimpliciter Ilicem. Negat Plinius glandes inter Poma numerari poſſe, quorum genera ſunt Nux, Malum, Bacca, Acini. Nonnulli veterum Geoponicorum Pomum cum Malo haud idem eſſe exiſtimarunt; ſed Pomi nomen Nuces atque Mala concludere. Nucem namque dicunt omne Pomum, quod foris duro tegitur cortice, intus vero continet, quod eſt eſui: (id nucleus vocatur quaſi Nuci incluſum.) Malum vero id eſſe putant Pomi genus, quod foris habet eſui aptum, intus vero durum: ab his Acinos, & Baccas parvitate differre; Baccas appellari qui ſparſim Arboribus Fruticibuſque atque etiam Herbis adnaſcuntur rotundiores fructus: Acinos vero racematim dependentes baccas. Sed quia hæc præcepta non ſunt perpetua; (Malum namque Punicum exterius non eſt edendo, verum interiores ejus acini) multaque in noſtris agris quotidie inveniuntur, quæ neutiquam ab antiquis cognita & obſervata fuere; multa quoque ex peregrinis advecta terris has leges deſtruunt: idcirco exactiori opus eſt horum fructuum diviſione, quæ etiam novos complectatur. Non enim tam pertinaciter veterum nominibus

minibus addicti eſſe debemus, ut ſtudioſos ab utiliori rerum materia diſtrahamus, ad inutiles de nominibus contentiones. Ego facilioris doctrinæ gratia, Pomi vocabulo omnes fructus rotundiores comprehendo tum majores, tum minores. Horum alii durum quid atque oſſeum habent, alii eo carent. Qui autem habent, aut id habent exterius tanquam pro cortice, & tegumento, quo ſemina, & nuclei conteguntur & eſui apti, & non apti, ut Nuces Pineæ, quas Poma Cybeles Martialis 13, Epigram. appellavit; aut habent interius; & id vel carne molli atque eduli exterius veſtitum, ut Pruna; vel dura circundatum, & eſui inepta, ut Nuces Iuglandes. Quicunque oſſeum id unicum continent, aut oſſeo, aut lignoſo cortice teguntur, Nuces à nobis appellantur: (Quatenus enim ipſis os in medio eſt nucleum amplectens, Nuces ſunt). Qui vero oſſe prorſus carent, Mala & Poma dicimus generis ſcilicet privo nomine. Horum quædam tegumento ſunt haud eſui apto; ut Malum Punicum: quędam tota mandi poſſunt, ut Mala ſimpliciter dicta, Pyra, Ficus. Baccas inter Poma Plinius numeravit, quæ ab acinis diſtant ſicuti diximus. Inter has multæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

quæ exterius Nuces ſunt, ut Avellanæ: aliæ interius, ut Oliva, Ceraſa; aliæ nullo modo. Nam oſſium loco ſemina dura ſeu γίγαρτα continent, ut Iuniperi, cum cæteræ partes ſint mollis carο, & ut plurimum edendo. Acinos grana etiam vocant, ut in Malo punico; propterea Granatum dicunt.

Cap. XLVIII.

De Nuciferis, & Coniferis.

NVcum autem proprie dictarum cortex, alius ex compactili lignoſarum ſquamarum ſtrue componitur: hæ Nuces Coni vocantur, & Conaria à recentioribus Græcis: alius bivalvis, & in baſi calice donatus; ut Avellanæ, quæ glans eſſet ni duro & oſſeo cortice concluderetur. Cæterum Conum vocare priores fructus veteres voluere, quod coni figuram æmulentur, hoc eſt, à lata & circulari baſi in mucronem deſinant. Talem fructum ferentes Arbores Coniferæ appellantur, ut Pinus, Picea, Abies, Larix. Mirum & Cedrum inter eas recenſeri, cum nequaquam præſcriptam figuræ legem obſervet. Nam Cedri fructui figura ovalis eſt. Sed quia & hi fructus ſquamis du-

mis duris exterius compingi cernebantur more cæterorũ Conorum, merito inter Conos relati ſunt. Omnibus his longa, & anguſtiſſima ſunt folia; quorum quædam in extremitate pungentia ſunt, ut Pini; quædam obtuſa, ut aliarum: quædam teretia, ut Cypreſſi; quædam plana, ut Abietis. Quę vero Nuces intra tegumentum continent, aliis tenue id tegumentum eſt, & ſine carne; ut Piſtachiis: aliis carnoſum, quod aut durum eſt, ut Iuglandi & Amygdalæ; aut molle ſuaveque guſtui, ut quæ Mali nomine apud ſcriptores veniunt: quorum quæ rimam, & fiſſuram per medium ſecundũ longitudinem habent exterius, Pruna vocantur. Prunorum tria genera: Mala Perſica & Armeniaca, & Pruna ſimpliciter dicta. Scholiaſtes Nicandri in Alexiphar. os in Nuce Perſica κόῤῥυον appellari ſcribit.

CAP. XLIX.

De Pomiferis, & Bacciferis.

POmorum ſcilicet oſſe carentium ſunt hæc fere genera, Ficus, Mala Pyra, Citria, Cydonia, Punica; quæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

omnia quantum inter ſe differant, quia unicuique ſatis ſunt cognita, diligentius examen hic haud requirunt. Baccarum autem differentiæ fere ſunt eædem quæ Pomorum; præterquam quod parvæ Nuces, quæ exterius oſſeo tegumento conſtant, nequaquam dicuntur Baccæ, ſed Nuces ſemper: quæ vero os intus continent Baccæ appellari poſſunt, ut Ceraſa. Multa ſunt Bacciferarum Arborum Fruticumque genera, ut Iuniperus, Sabina, Zizyphus, Myrtus, Oliva, Laurus, Ceraſus, & alia. Singulorum horum generum propriores notę ex aliis quoque, quam ex fructu, partibus ſunt petendæ. Illud nō oſcitanter ſupprimendum, domeſticas miteſque Arbores ex fructu; agreſtes ex fructu & ex aliis partibus cognoſci.

CAP. L.

De Acanaceis, & Carduis:

DE ſpinoſis aculeatiſve Herbis Cremiiſque ſequitur ut agamus. Ajunt Iuniores Acanacea vocare Theophraſtum, quorum conceptus, & id cui flos inſidet, aut etiam fructus, ſpina vel ſpinaceum quippiam eſt; ſive eorundem

rundem folia, & caulis ſpinoſa ſint, ſive ſpinis careant. Id an verum ſit videamus. Theophraſtus ſexto Hiſtoriarum Acanum inter φυλλάκανθα commemorat, id eſt, ea quæ folio ſunt aculeato, aut ſpinoſo. Ergo Acanacea folium neceſſario aculeatum habere debent. Cinara, & Acanthus vulgaris (quem Brancam urſinam vocant, quia hujus folia anteriores urſorum pedes referunt) & alia quædam quæ non habent folia ſpinoſa, nequaquam inter Acanacea referenda, ſed Acanthode, id eſt, ſpinoſa. Ideo ſic apud Theophraſtum legendum moneo, ut etiam legiſſe videtur doctiſſimus interpres Theodorus Gaza: τῶν δὲ φυλλακάνθων τὸ πλεῖστον γένος ὡς εἰπεῖν ἀκανῶδες (non ἀκανθῶδες ut in vulgatis legitur codicibus) τυγχάνει. Λέγω δὲ ἀκανῶδες, ὅτι τὸ κύημα, καὶ ἐν ᾧ τὸ ἄνθος ἢ καὶ ὁ καρπὸς, ἄκανθος ἢ ἀκανθῶδες (non ἄκανος ἢ ἀκανῶδες) πάντων ἐστί. quæ fideliter ſic tranſtulit Theodorus. Illorum vero quæ folio conſtant aculeato genus, ut ſic loquar, magna ex parte Acanaceum eſt: Acanaceũ, inquam, quoniam conceptus, & id cui flos inhæret, aut etiam

fructus, ſpina vel ſpinaceum quidquã ſit. Hoc in loco dat Philoſophus rationem, cur ea quæ ſpinoſo ſunt folio Acanacea ſint magna ex parte; ſcilicet, quia aut id in quo fructus, aut flos conſiſtit ſpinoſum eſt, aut quia etiam fructus ſpinoſus; præſupponens Acanum præter ſpinoſa folia habere, aut fructum, aut caput in quo flos eſt, ſpinoſa. Diſtant ab Acanaceis Cardui. Horum enim folia, & aculeata ſunt, & non aculeata, ut Cinaræ vulgaris, & Cardui ſtellati, & Cardui ſolſtitialis. Conveniunt in eo, quod aut fructus, aut id cui flos inſidet ſine aculeis nunquam ſit. Cinaræ vulgaris ſpecies, quæ nullos aculeos habet, Carduus dicitur à ſimilitudine quam gerit cum aliis Carduis aculeatis. Aculeo namq; tantummodo diſtat. Cardui cuncta genera caput gerunt concavum, quod ex ſquamis exterius apparet quaſi compoſitũ, ſpinoſum, cujus in ſummitate flos ex plurimis foliolis longis, & anguſtis congeſtus oritur, qui poſtea in pappos evolat. Qui Labrum veneris Carduum fullonium nominarũt, Gallorum & Hetruſcorum vulgaria nomina ſecuti ſunt. Non autem eſt Carduus, cui caput echinatum, & aculeis veluti reſupinatũ, è cujus ambitu flos

ſemenque.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

ſemenque. Carduorum genera ſunt, Scolymus ſeu Cactos quem Cinaram aculeatam vocant, etiamq; Carduum ſimpliciter, Acanthium, Leucographis, Leucacãtha, Onopyxus, Carduus Aræophyllos Dalechampii, Onopordum, Polyacantha, multaque alia ſpinoſa, quorum nomina, quoniam cum obſcuris delineationibus extant apud veteres, recentiores Herbarii diverſis Carduis, aliiſque ſpinoſis Herbis, haud ſecure accommodaverunt.

CAP. LI.

De Sempervivo.

SVnt & quæ à perenni vita nomen acceperunt; ut Sempervivum quod Græcis Ἀείζωον. Duplex differentia in folio. Aliud enim plano eſt, aliud oblongo ac inſtar vermiculi tereti: unde Vermiculare Sempervivum hoc appellarunt. Vtriſque aliæ inſunt differentiæ tum in foliis, tum in floribus ac fructibus, quæ peculiares ſpecies inter hæc duo genera conſtituunt; plurimæ fragiles, omneſque ſucco plenæ.

CAP.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

CAP. LII.

De Heliotropio.

HEliotropii nomen multis Plantis adſcribere poſſumus, quarum aut folium, aut flos cum ſole circumagitur. Sed proprie Heliotropium nominari debet illa Herba, quæ aliquando obvia fit iis in via, qua Patavio ad Montes Euganeos proficiſcuntur. Foliis eſt Ocymi, ſed hirſutis candidiſque, ramulis à radice ternis quaterniſve cum multis alis, cacuminibus plenis flore albo incurvo, veluti ſcorpionis cauda.

CAP. LIII.

De Aconito.

AConiti venenorum omnium celerrimi duo ſumma genera: unum Pardalianches, ſic dictum, quia pardalos pantheraſque illico occidat; alterum Lycoctonum, & Cynoctonum, quod Lupos caneſque, & alia quadrupedia necet. Hujus poſtremi tria alia genera: unum quo utuntur venatores; & duo reliqua, quibus utuntur medici. Pardalianchen tradit Dioſcorides

rides

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

rides lib. 4. cap. 74. folia tria aut quatuor Cyclamino, aut Cucumeri ſimilia, ſed minora habere, ſubaſperaque, caulem dodrantalem, radicem ſcorpionis caudæ ſimilem. Theophraſtus ſcorpioni, non ſcorpionis caudæ ſimilem facit; neuter autem de flore, aut fructu quidquam, quaſi non adeſſent. Recentiores multas Lycoctoni ſpecies nobis proponũt, radice, foliis, floribuſque paululum variantes (Doronica vocant), quorum radix caudæ ſcorpionis faciem, aut id generis cruſtatorum animalium, quod Græci cammarum, nos ſquillam, & gambarum. Hanc ſcio à quodam Tyrolenſi venatore uſurpatam ad colicos dolores, quibus frequẽtiſſime cruciabatur, ſed nonniſi inventam in rupicapræ ventriculo. Ejus enim, ajebat, magnas partes deglutire hoc animal, nec radicem in parvas partes dentibus molere, quod ruminantium hoc ſit genus; itaque facile in ventre reperiri quaſi ſemicoctam. Quã vero Thoram Valdenſes Alpium incolæ dicunt, nequaquam eſt Aconitum Pardalianches. Neq; enim radix σκορπιώδης. Aconiti Lycoctoni duo prima genera non deſcripſit Dioſcorides, ſed tertium quod Ponticum vocat, niſi ſuſpectus ſit locus. Folia Platani dat

Pontico,

Pontico, magis inciſa, longiora, nigriora; caulem Filicis, cubiti altitudine; pediculum glabrum; ſemen in ſiliquis;radices cirrorum ſquillarum ſimiles,nigras. In quibuſdam codicibus hęc deſcriptio invenitur, & nulla fit mentio trium generum Aconiti commemoratorum, ſed Aconito Lycoctono ſimpliciter adſcribitur. Hæc cauſa cur recétiores Herbarii in vero inveniendo Lycoctono negligentiores multas Herbas, quibus folia ſunt Platani, ſed altius inciſa, aut rotundiuſcula, plures diviſa in partes, pro Aconitis Lycoctonis nobis obtrudant, quarum nulla radicem habet cammaro ſimilem. Sic nomine interdum nos deterrent à multarum Herbarum ſalutaribus uſibus, imponuntque exitium, in quibus nulla noxa, imo magnum humano generi auxilium in adverſa valetudine. Aconiti Lycoctoni ſpeciem autumant Napellum, ſic appellatum à Napi figura, quam radix ejus refert. Nam folia aliarum Lycoctoni ſpecierum habet, quæ ſane valde pernicioſa ſunt. A doctiſſimo Cæſare Scaligero in Commentariis librorum Ariſtoteli attributorum de Plantis, ſatis probatum eſt non eſſe Aconitum.

CAP.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

CAP. LIV.

De Ciſtho.

CIſthus Frutex eſt. Ejus duo ſunt ſumma genera. Ladaniferum, & quod non fert ladanum. Illud Ciſthus Ledum, hoc ſimpliciter Ciſthus vocatur. Folia utrique oblonga, aut rotunda; flos Roſę ſylveſtris ex quinq; foliolis conſtans, varii coloris, cum ſuis ſtaminulis in medio; fructus vero trigonus aut pentagonus, in quo ſemẽ minutum Papaveris aut Hyoſcyami. Sed de cæteris generibus quæ pluribus, quam una, aut altera nota cognoſcuntur authores conſulendi, atque ii qui in hac ſcientia verſati ſatis ſunt. Nam omnia examinare atque deſcribere hic non eſt animus, ſed his tantum vobis aditum facere ad magnam Stirpium multitudinem brevi temporis ſpacio cognoſcendam.

CAP. LV.

Plantas imperfectas poſt perfectas eſſe diſcendas; & perfectarum primum florentes.

HIs prægustatis cũ aliquo in re Herbaria mediocriter verſato, montes,

tes, valles, paſcua, horti, aliaque loca, in quibus Plantarum variarum copia ſuppetit, adeunda. Nec vero protinus Planta quæque obvia eruenda eſt aut decerpenda; ſed ea quæ floret ſemenque fert, prius intuenda, diligenterque ejus ſingulæ partium formæ contemplandæ quoad fieri poteſt. Perfectæ enim Plantæ prius quam imperfectæ, quarum minor multo eſt numerus, diſcendæ ſunt. Dum autem florent Plantæ perfectæ, ſunt pulcherrimæ, & in ſua perfectione: ideoque tum innoteſcunt, magiſq; earum forma à cæteris diſtinguitur: tum ſub quo genere quæque quam videtis recenſeri poſſit perſpicitur. Maxima enim (ut è ſupradictis colligere poteſtis) genera fructu, & flore nobis deſignantur. Prętera ſæpe occurrit, ut quæpiam ſpecies peculiare quid in parte aliqua obtineat, quo vobis à plurimis aliis diſtinguatur, quodque facile in memoria reſervetur. Omnium namque partium formas in memoria habere non poſſumus. Memoria nimis labili, & inconſtanti à natura donati ſumus. A comite, & hujus rei perito præceptore duo poſtulo, ut, quantum fieri poteſt, mediam ſpeciem ſummorum quorundā generum vobis oſtendat, doceatque

maxime

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

maxime ex qua parte cognoſcatur. Appello autem ſpeciem mediam, ex cujus ſimilitudine genus quoddam conſtituitur, & ſub cujus nomine multæ aliç conſtituuntur ſimiles. Verbi gratia: vulgare Gramen medium eſt inter cuncta Graminum genera, quæ à foliorum pręcipue ſimilitudine cum hoc Gramine, Graminis nomen adepta ſunt. Hæc ratio eſt cur magnam Plantarum partem, quæ una aut altera nota genus peculiare conſtituunt, ea qua licuit brevitate proſecuti ſimus. Vbi autem Plantas inſpexeritis, interrogandus præceptor de nomine; qui quod magis eſt in quotidiano ſermone, aut generis ejus cum ſpecifica differentia indicabit, tum quæ nota in eo genere ſit præcipua. Haud etiam erit abs re alias ejuſdem generis ſpecies inquirere ſi ad manus ſunt, quemadmodum in publicis hortis eſſe ſolent. Sic generis idea firmius menti inhærebit. Alterũ etiam à præceptore præſtandum eſt, ut eum quem non magno rem Herbariam addiſcendi ſtudio teneri videt, in iis cognoſcẽdis tantum detineat, quarum communis eſt uſus ad vitam conſervandam morboſque depellendos: ne quidquid ab eo ſuſceptum erat laboris, ſine fructu ſit: ei vero qui ar-

denter huic ſtudio incumbere videtur, & has, & alias quarum nondum cognitus eſt uſus, commonſtret. Quoniam autem omnibus Stirpibus ſua ſunt tempora, in quibus maxima earum pars formam mutare conſueverunt; aliaque ipſis ſit dum primũ è terra erumpunt, alia dum augentur, alia dum vigent, danda eſt diligenter opera, ut quas florentes vigenteſque inſpexiſtis, etiam cum augentur, primumque è terra erumpunt contemplemini. Cum his ubi perfectarum magnam partem noveritis per ſumma quædam genera, ad imperfectas, quarum pauca ſunt genera, diſcendas vos accingite.

Cap. LVI.

Frequentem inſpectionem ad formam ſpecierum memoriæ tradendam eſſe neceſſariam.

CÆterum ſcire oportet tot ſpecierum formas facilius ſenſibus externis percipi atque apprehendi, quam memoria conſervari. Sedula igitur frequentique ad hoc (ut ad aliarum rerum ſenſibilium cognitionem) opus eſt inſpectione. Sæpe etiam contingit, ut in

ut in Plantis partium multiplicium omnes particulę uno intuitu non poſſint à nobis obſervari ad totius ſpeciei formam apprehendendam, niſi repetita inſpectio eas nobis monſtraverit, quæ aliarum, quæ priori intuitu percipiuntur, memoriam renovet, cõfirmetque. In hunc itaque finem inviſenda ſæpius adeundaque loca, in quibus naſcuntur Plantæ, quas ſemel aut bis vidiſtis. Quoniam autem contingit ut veris, æſtatis, autumnique tempore propter multa incommoda; hyemis vero, quia omnes Stirpes fere periere, id prętare non poſſitis, ideo Hortos hyemales, (ſic voco libros, in quibus Plantæ ſiccæ agglutinatæ chartis conſervãtur) inſpicere debetis. Adeundi quin etiam eorum libri, qui nobis haſce Stirpes breviter, ac diligenter deſcripſerunt, depinxeruntque, quos poſtea recenſebo ubi de rei Herbariæ authoribus egero.

CAP. LVII.

Plantas depingendi, delineandique ratio.

QVod ſi vero Authores procul ſint, modum quo Plantarum effigiem chartis imprimatis, aut in charta de-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

pingatis, etiamſi artem pingendi non noveritis, vobis communicabo. Aſſerem politum, & glabrum lævemque atramento Typographorum leviter, & ſuperficietenus illinite, pilulis manubriatis, quas mazzas vocant Typographi. Aſſeri huic Plantam, aut viridem, aut ſiccam, quam vultis integram, ſi parva ſit; aut ramum ejuſdem, ſi tota major ſit quam charta cui imprimenda eſt capere poſſit, ſuperſternite: mox chartam ſuperponite, ac deſuper ſatis fortiter fricate, donec atramento Planta imbuta ſit. Ablata ab aſſere, chartæ cui effigies imprimenda, imponatur, aliaque ſuperimpoſita manibus linteiſque fricetur, donec videatur ſatis ad effigiem chartæ imprimendam.

Cap. LVIII.

Hortos Hyemales conficiendi ratio.

VErum laudandus magis is eſt labor, qui adHortos hyemales conficiendos ſuſcipitur. Minor enim atque utilior. Quippe plura, quam in picturis monſtrantur quæ ad formam ſpectant, nempe color, aliaque nonnulla, quæ

la, quæ tam exacte non poſſunt priori modo depingi. Pręterea prior labor in Plantis grandibus, aſperis, & ſpinoſis ac valde duris ſæpe fruſtra fit. Modus autem chartis Stirpes agglutinandi talis eſto. Planta quam vultis, aut ejus ramus viridis cum flore, foliis, atque ſemine, ſi haberi poteſt, perfectaque ſit Planta, inter chartæ candidæ duo folia ponantur. Nam ignobilior charta, & quæ perfluit, quanquam ab omnibus hactenus recipitur ad hunc uſum, nequaquam apta cenſetur, quod experientia à me probatum eſt, inter hanc poſitas Stirpes difficulter ſiccari, ſæpeque ſitu, & ſquallore obſitas marceſcere. Ponenda autem ea quę dixi folia in craſſo, & pluriũ paginarũ libro, qui reſpondeat magnitudini foliorum imponendorum. Libro hũic ſuperponatur pondus, quo tanquam torculari paulatim Planta comprimatur. Cavendum autem eſt ab ingenti pondere, prius quam Plantæ magna aquoſioris humoris pars conſumpta ſit. Ideo paulatim aggravandum pondus, primumque levius ſit donec flacceſcant Plantę; (quod æſtatis tempore trium, aut quatuor horarum ſpatio evenire ſolet) & poſtea gravius, tandem graviſſimum ubi parũ humoris adhuc in ſe habue-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

runt, ac tam fere ſiccæ fuerint. Illud etiam curæ eſſe debet, ut ſingulis diebus eas inſpiciatis ac revolvatis, & plicas, ſi quas videritis explicetis, floreſque & folia ita accomodetis, ut ab utroq; latere aſpici poſſint, chartamque mutetis donec prorſus ſicca evaſerit. Sicca erit loco ſicco conſervanda inter chartam, donec plurima ſic exſiccata ſint, operæque pretium fuerit agglutinandi laborem ſuſcipere. Tum ſic agitote. Penicilla variæ magnitudinis (Plãtæ enim magnis foliis prçditæ majora deſiderant, parvis minora) imbuetis hoc glutine infraſcripto, quo oblinetis eam Plantæ faciem quæ chartæ adhærere debet. Componitur hoc gluten ex taurocollæ pellucidæ, quã collam Tedeſcham, hoc eſt gluten Germanicum vulgus Patavii vocat, uncia una quæ in aceti acerrimi unciis ſex maceratur per noctem; deinde igni apponitur lento, ut liquefiat. Amoto ab igne ubi paululũ refrigeſcit, adduntur aloes hepaticæ drachma ſemis, pulveris caryophyllorum ſcrupulus unus; miſcétur. Plantam igitur agglutinandam chartę ignobiliori ſuperſternite, ac glutine oblinite, deinde auferte, chartæq; candidæ imponite, & alio ſuperpoſito folio, ſudario aut linteo fortiter fricate

& æqua-

& æqualiter, ut undique chartæ adhę-reat: tum ipſam inter duo folia, alio libro concludite ſuperincumbente bono pondere, donec ſiccetur gluten (quod poſt unam, aut alteram fit horam) mox auferte. Sciendum autem & illud hîc eſt, non cum omnibus Stirpibus ſic agendum eſſe. Nam quædam ſunt, quæ facile ſiccari nequeunt, propter ſucci aquoſi ubertatem, ut Sempervivi, Telephii, & aliorum quorundam genera. Etenim marceſcunt, putrefiunt, perduntque folia, aut ea alterius coloris, quam naturalis erat, valdeque corrugata ſervant. Has igitur virides agglutinare ſatius eſt; prius tamen inter duo folia ſtrata in librum ponere, comprimereque leviter levi pondere, donec flacceſcant, plicam, formamque ſumpſerint, ut recte agglutinari poſſint. Hoc modo & alias quaſque virides in montibus agglutinavi, ſolique, aut alio loco calido expoſui, ut ſic exſiccarentur, feliciterque ſucceſſit hic labor.

Finis Primi Libri.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

LIBER SECVNDVS.

De uſu, & facultatibus Plantarum.

CAP. I.

Vſus Herbarum multiplex. Facultas in humano corpore duplex. Quid alimentum. Quid medicamentum.

FACVLTAS Stirpium, cujus gratia earum forma præcipue inquiritur, varia eſt atque multiplex, tum in animatis, tum in anima carentibus. Hinc evenit, quod variæ artes, imo fere omnes, earum vires ad ſuos uſus quotidie experiantur. Præcipue tamen atque maxime in noſtri gratiam à natura comparatæ videntur, ut cuncta alia, quæ ſublunari hoc globo comprehenduntur, ſtellæque etiam ipſæ, quanquam à nobis ſint remotiſſimæ. Ipſe namque Philoſophorum magiſter lib. 2. phyſic. hominem quodammodo omnium quæ exiſtunt, finem ſtatuit, atque omnia propter

propter eum condita. Humanum autem corpus Plantæ nutrire debent, ut vitam ſuſtineant; aut alterare, ut morbos depellant. Inde alimentum, hinc medicamentum. Alimentum enim dicere convenit, quod aſſimilatum, & appoſitum nutriti ſubſtantiam auget, & conſervat: medicamentum vero, quidquid corpus noſtrum ſua qualitate alterat. Ex quibus patet duas facultates pro humano corpore in Stirpibus reperiri, ſcilicet nutriendi, & alterandi. Eæ inſunt toti Stirpi, vel parti ejus, aut ſimplices, aut miſtæ. Faciunt autem ſimplices ut Planta ſimpliciter alimentum dicatur, vel medicamentum. Miſtæ vero alimentum medicamentoſum conſtituunt; tale eſt Lactuca, Portulaca, quæ refrigerant, & nutriunt; vinum quod calefacit, & nutrit. Vtraque ſane multum exceſſu defectuque differunt. Quędam enim plus nutriunt, quam alterant, ut Triticum, quæ proprie alimenta medicamentoſa appellantur; quædã vero plus alterant, quam nutriunt, & ideo medicamenta alimentoſa dici deberent. Nullum autem alimentum novimus, quod non aliquam vim alterandi aut per ſe, aut per relationem, obtineat. Quæcunque temperata ſunt, in homine eucrato

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

nihil alterabunt; ſed in eo, qui intemperie aliqua affectus eſt in toto corpore, aut aliqua ejus parte. Per ſe autem cunctę Plantę alterare debē̄t, quod nulla reperiatur, quæ omnibus elementorum qualitatibus ęqualiter miſtis conſtet. Medicamētum autem omne non prorſus alimento contrarium eſt: ſed quoddā contrarium prorſus, quod venenū eſt, omnibus qualitatibus totaq; ut vocant, ſubſtantia, & occulta proprietate nobis infeſtum: aliquod tantum diverſum à medicamento, id ſcilicet, quod manifeſta alterat qualitate.

Cap. II.

Primæ Plantarum Facultates quot & quæ, ac de earum gradibus.

QVippe medicamenta, vel manifeſta alterant qualitate, vel occulta quā vocant totam ſubſtantiam. Qualitas manifeſta triplex eſt, prima, ſecunda, & tertia. Prima rurſus duplex, ſimplex una, altera vero cōpoſita. Vnde duplex reſultat prima facultas in medicamento, ſcilicet calefaciēdi ſimpliciter, (nulla alia comitante) aut refrigerandi, aut

ſiccandi,

ſiccandi, aut humectandi. vel calefaciendi, & ſiccandi, vel refrigerandi humectandique, vel calefaciendi & humectandi, vel refrigerandi & ſiccandi. Hæc facultas prima ut etiam ſecunda de qua mox dicemus, intentione remiſſioneque rurſus differunt. Idcirco quatuor claſſes, ſeu ordines finxere priſci, quibus exacte intentionē remiſſionemque facultatum diſtinguerent. Quod enim parum, hoc eſt non evidenter, ſed aliqua demonſtratione per rationem inventa calefacit, aut refrigerat, aut humectat, aut ſiccat, id primo gradu calidum, frigidum, humidum, ſiccumve dicunt: quod vero mediocriter id præſtat, tale eſſe dicunt in ſecundo gradu: quod autem valenter his qualitatibus agit, id intemperatum cenſent tertio gradu: quod denique valentiſſime, id quarti ordinis ſtatuunt. exempli gratia; calida in primo gradu ſunt, Lini ſemen, Braſſica, Amygdala dulcia, Althea: in ſecundo Artemiſia, Capparis. Chamæpytis, Crocus, Meliſſophyllum: in tertio Abrotonum, Cinamomum, quod eſt Caſſia lignea electa, Dictamnus, Calamentha, Caryophyllum; in quarto, quæ tam inſigni caliditate ſunt ut cruſtam urendo partibus inducant, eſcharotica vocantur;

cantur; qualia ſunt, Flammula, Euphorbium, Coſtus, Cœpa, Lepidium, quod Piperitim vocant. Refrigerant primo gradu Hordeum, Atriplex, Gramen, Roſa, Viola martia. Secũdo Acacia, Cucumis, Lens paluſtris, Rhus obſoniorum, Plantago: tertio Portulaca, Alter cum flore albo, Cicuta, & ſuccus Citrii Mali acidus: quarto quæ extinguunt calorem nativum quorum nulla exempla ſuccurrunt. Cicuta enim, opium, Hycoſcyamus, & ſi quæ ſunt alia quæ ſtupefaciendi vi pollent, nequaquam manifeſta qualitate ſtupefaciunt, ſed occulta, uti alibi comprobabimus. Humectant in prima claſſe Bugloſſum, Glycyrrhiza, Malua. Saccarum, Helxine: in ſecunda Atriplex, Cucumis, Viola martia: tertia Lactuca & Cucumerum ſucci. Humidum autem & ſiccum in quarto nullum cenſetur, quod ſint paſſibiles qualitates, quæ ſumma vi operari nequeunt ſine inſigni calore aut frigore. Cæterum ſiccant primo ordine Braſſica, Chamæmelum, Fœniculum: ſecundo balauſtium, Burſa paſtoria, Plantago: Tertio Aſarum, Abſinthium, Calamentha, Ruta hortenſis, Aloë. Singulæ autem hæ claſſes in principium, medium, finemque dividuntur: Exem-

pli gra-

pli gratia, in principio primi gradus calidũ dicitur, quod temperato eſt maxime vicinum in activis duabus qualitatibus, nempe calore & frigore, ſed calore tamen paulum ſuperante: quod vero in medio primi gradus calidum eſt, id ſimpliciter tale dicitur: In fine autem calidum, quod vicinius eſt principio ſecundi gradus.

CAP. III.

De ſecundis Facultatibus.

SEcundæ autem facultates ſunt quæ ex primis dimanant; unde ſecundæ nuncupantur. Nam prout varia eſt principum, hoc eſt primarum qualitatum inter ſe miſtio, pro eo & variæ qualitates ſecundæ ſuboriuntur, quæ ſunt mollicies, durities; raritas, denſitas; aſperitas, lævitas; craſſities, tenuitas; tenſio, laxitas. Ab his denominantur facultates ſecundæ, puta rarefaciendi, denſandi, aperiendi, attenuandi, attrahendi, diſcutiendi, repellendi, adurendi, extergendi, obſarciendi, & vis emplaſtica. A primis autem ſic oriuntur. Nam moderatus calor in aërea ſeu mediocri materia cum humiditate & ſiccitate copulatus, ſi non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

non excedat ſecundum ordinem, dura emollit, fundit, colliquat, hoc eſt frigoris vi concreta. Caliditas autem vehemens cum ſiccitate inſigni indurat mollia, tenſaſq; ab humore & flatibus partes relaxat. Exhaurit enim omnem humorem, relicta parte terrena, veluti ſol, qui lutum indurat. Quod ſi vero ſiccitati calor modicus in tenui ſubſtantia conjungatur, craſſam materiam attenuabit, incidet atque diſſolvet, corporiſque cutem rarefaciet, poroſque apertiores reddet; ut per eos commode diffſari vapores poſſint: quemadmodum è contrario moderata frigiditas cum craſſa terrenaque ſubſtantia, tenues humores incraſſat, indurat ac denſat cutem conſtipatque poros, nihil evaporare ſinit. Vbi vero frigidum quippiam eſt, quod pariter tenuem habet eſſentiam, attenuabit quidem, ſed minus valide quam calidum. Quodcunque autem inæqualem partium ſuperficiem & exaſperatam, planam lævemque facit, (ut Tragacanthæ gummi, Glycyrrhizæ radix, nuclei Pinei, ſemen Maluæ, & cætera quæ exaſperatas fauces, tracheamque arteriam leniunt) humidum eſſe debet, ac in calido frigidoque moderatum cum mediocri materia cohærere.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Exaſperant, hoc eſt partes ſumma facie inæquales reddunt, quæcunque inſigni ſiccitate, ac modico calore in materia mediocri, partium ſubſtantiam detergẽdo nimium corradũt ac divellunt; ut Colocynthis, Centaurium minus, Ariſtolochia, & ſi quæ ſunt alia valde amara ſalſaque. Siccitas inſignis, ſi etiam cum frigore conjungatur, exaſperat partem, non auferendo quippiam de ſubſtantia, ſed conſtringẽdo, ut in auſteris, & acerbis, quæ fauces linguamq; valde exaſperant. Sic etiam lævigans, λειαῖνον Græci vocant, lævem reddit partium ſuperficiem, tum quod corraſam ſubſtantiam æquabiliter reſtaurat, ac implet: tũ etiam quod frigoris ac ſiccitatis vi cõtractam eam & exaſperatam laxat, lubricat, & quaſi diſtendit.

CAP. IV.

De Tertiis Facultatibus.

TErtiæ vero medicamentorum facultates oriuntur ex primis atque ſecundis vario modo junctis. Tales ſunt pus movendi; urinam ciendi; menſes provocandi; lac & ſemen generandi, vel minuendi, vel augendi, vel

vel extinguendi; dolorem ſedandi; carnem generandi; glutinandi; cicatricem inducendi, quibus adde quæ ad ornatum ſpectare videntur. Dicuntur autem tertiæ, quod non modo ex primis ſecundiſque oriantur, ſed peculiares partes morboſque reſpiciant. Quippe quæ pus movent, ad abſceſſus pertinent, aut ad ſanguinem corruptum putridumque in aliquam partem decumbentem, qui in pus verti debet. Hanc facultatem ἐκπυητικὴν Græci dixerunt, ajuntque vel à moderato blandoque, calore, ei qui nobis inſitus eſt, ſimili oriri, qui hunc corruptum humorem, in ſubſtantiam minus naturæ moleſtam commutat; vel à vi emplaſtica, quæ humiditate moderatoque calore poros cutis obſtipando ſpiritum, atque calorem parti inſitum prohibet ne diſſipetur diffleturque: unde calor magis auctus, hujuſmodi humorem blandiorem reddit, atque concoquit; vel etiam à vi emolliendi cum moderato calore, ut in Ladano, Bdellio & ſimilibus. Quæ urinam cient, diuretica vocãt, attenuando craſſos humores atq; incidendo, ſeroſos ac tenuiores ſeparant, & ad renes deducunt. Ea ſi una inſigniter incidant, ſimulque abſtergeant, arenulas deturbabunt ſe-

cumque

cumque ducent, calculoſq; diſſolvent, ſin vero neque calefaciant, ſiccent tamen valde, calculos in lapidis ac ſilicis duritiem concretos comminuent; ut Limonum ſuccus acidus; radix Oxalidis, Bardanæ, Graminis. Non eſt hic inutilis illa conſideratio, utrum tam frigida diuretica, quam calida? Videntur non eſſe æque diuretica. Nam caloris eſt fundere, liquare, parteſque heterogeneas ſegregare, homogeneas congregare: unde Galenus negat ſanguinem abſque calido fundi & ſegregari. nihilo ſecius multa contra recenſentur urinam moventia frigida; ut quatuor ſemina frigida majora, fructus Halicacabi & alia. Quare puto, ut reſponderi poſſit, vel recurrendum hic eſſe ad eas ſubſtantiæ diverſas partes, quas ſæpe inculcavit Galenus, pluriumque medicamentorum exemplo declaravit: vel dicendum frigida non quidem fundere ſanguinem, & ſeroſos humores ſeparare à craſſis, ſed tantum attenuando præparare, ut facilius per venas ad renes deveniant, qui poſtea ſua proprietate tenues humores allicere ſolent. Menſes autem movent cuncta, quæ in ſecundo ac tertio receſſu calefaciunt, incidunt, attenuant. Ea niſi ora venarum aperirent,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

atq; parum ſiccarunt haud differrent à diureticis. Magnam enim habent cum iis affinitatem, quæ calida ſunt, & urinam cient. Horum valentiora conceptus ſecundaſque pellunt, atque evocant. Lac gignere ajunt quæ ſanguinem procreant copioſum & probum, eumque moderata incidendi facultate ad mammas deducunt. Idcirco calida eſſe ſtatuunt, ac tenuium partium: differre tamen ab iis, quæ menſtrua ducunt, ac urinam cient, quod hęc multum calefaciant, illa vero moderate: utriſque multum ſiccantia ſint adverſa. Profecto ſi ex ſanguine lac fiat, dubio procul ſanguinem quę producunt lac generabunt, & quæ bonum ſanguinem, bonum etiam lac, quæ vero pravum hoc eſt bilioſum, pituitoſum aut melancholicum ſanguinem, tale quoque lac gignent, niſi tanta inſit pravitas (quæ multiplex eſſe poteſt) ut præpediat lactis generationem. Ergo non eſt neceſſe, ut ſemper probum ſanguinem producant, quæ lac generant, neque cuncta eſſe calida oportet, cum plurima ſint frigida, quę ſanguinem faciunt. Sunt & nonnullæ Herbę tum calidę, tum frigidæ, quę parum ſanguinis ac nutrimenti ſuppeditant, & tamen lactis copiam ſubminiſtrant,

ſtrant, ut Lactuca, Braſſica, & Vinca-pervinca, quæ in aqua aut jure carnis cocta lac in mammis extinctum revocat, etſi nil, aut parum nutriat. Quærimus ergo, qua vi hæc medicamenta operentur? An partium tenuitate, ac virtute incidendi? Nullo modo. Quæ enim incidendi vis Lactucæ & Braſſicæ? Quare aliam inveniamus viam, quæ nos in hanc ducat cognitionem neceſſe eſt: nulla vero occurrit melior quam ea, per quam ſanguis ad mammas pervadit. Quod duplici modo contingere poteſt: impulſu ſcilicet, & attractione. Impulſu, ut in menſibus ſuppreſſis cõtingit. (Dicebat enim Hippocrates Sect. 5. aph. 39. ſi mulier, quæ gravida non eſt, neque peperit, lac habet, huic menſtrua defecerunt. Propellitur enim à natura ſanguis, qui per loca uteri expurgari conſueverat, ad mammas. Attractione, ut cum peculiari vi mammę attrahunt ſanguinem. Hæc vero attractrix mammarum vis interdum ſola operatur, ut quando in juvene muliere non admodũ ſanguine plena lac ſit copioſum; interdum cum impulſu, vel validiore, vel debili; ut quando in muliere ſanguine abundante, cui menſes fluunt, aut non fluunt, lac tamen gignitur. Simili

certe modo, & Herbarum vis operatur. Quædam Menſes ſupprimunt, ac proinde aliorſum protrudunt, ad mammas nempe ſi mulier peperit, & attractrix mammarum facultas non prorſus langueat: quædam vero excitant, & augent attractricem atq; concoctricem mammarum facultatem, quam ob cauſſam copioſus ſanguis ad mammas perfertur, & in lac convertitur; ut Lactuca, Braſſica, & Vincapervinca, quæ proprietate ſubſtantiæ hæc præſtare potius dixerim, quã manifeſta qualitate. Neque enim omnes tertiæ facultates, ut hactenus multi opinati ſunt, ducere poſſimus ad primas atque ſecundas, tanquam ad cauſas. Quędam enim Herbę attractricem renum teſtiumq; facultatem augent, per quam urina copioſa prolicitur è venis, ſemenque copioſum generatur, quæ peculiari quadam, ut ſic dixerim id faciunt proprietate; unde eam ad quartas potius, quam ad tertias facultates reducendam cenſeo. Quare, ut concludamus; quæ lac gignunt, alia ſuppeditant materiam, hoc eſt, ſanguinem; alia excitant attractricem concoctricemq; facultatem mammarum, ut quę recenſuimus: & hæc proprie lac gignentia dicuntur. Eadem lactis ex-

tin.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

tinguendi, aut imminuendi eſt ratio. Evenit enim ut lac extinguatur (pręter alias manifeſtas cauſas) etiam propter Plantarum virtutem aliquam quæ attractricē mammarum facultatē conſopit. Imminuitur lac à pauco ſanguine: huc faciunt, quæ valide ſiccant, aut pauci ſunt nutrimenti, item quæ menſes provocant largius quam deberent. Nec alio etiam modo ſemen augetur, aut extinguitur. Copioſum enim ſemen ex copioſo ſanguine gignitur, adjuvante attractrice, & concoctrice teſtium facultate. Semē enim augent, tum quæ boni ſucci ſunt, multumque nutriunt (ſive calida ſint mediocriter, ſive parum frigida)& magis pingui ſubſtantia, quam quæ lac generant; tum quę excitant, aut augent teſtium facultates peculiari natura. Non eſt neceſſe quod hactenus magna pars Literatorum putarunt, flatulenta eſſe, quæ ſemen augent, propterea quod ſeminis ſubſtantia ſit ſpiritibus plena. Etenim gignuntur ſpiritus qui inſunt ſemini non à flatibus, ſed à ſanguine repleto vitalibus naturalibuſque ſpiritibus, qui per vaſa, venas ſcilicet & arterias præparantes (πόρους φλεβικοὺς appellat Ariſtot. hoc eſt, ductus

venales) ad teſtes deducitur, & à teſtium innato calore, atque ſpiritu elaboratur. Fortaſſis flatus conferent ad penis erectionem, præſertim ſi calorem ſecum habeant inſignem. Expultricem teſtium & vaſorũ aſſiſtentium peniſque facultatem proritant acria & ſalſa, ſemenque reddunt fœcundius, quod ſuperfluas hujus humiditates exſiccét. Ideo ſalem pecoribus objiciunt paſtores. Ad coitum namque proniora & magis etiam fœcunda redduntur teſte Plutarcho Quæſt. nat. 3. ſymp. 4. quæſt. 10. qui & canes ſalſamento eſo celerius concipere ait: & naves, quibus ſal vehitur, plures alere mures, quod frequentius coëant. Dolor cum variis de cauſis oriatur varia habet præſidia. Proprie tamen dolorem ſedare dicuntur, quæ permanente cauſa dolorem levant, quę idcirco paregorica, & anodyna Græcis dicuntur. Talia ſunt quæ in tenui eſſentia cõſiſtente blando calore, noſtrum fovent, eiq; quadam familiaritate adblandiuntur, cauſamq; doloris mitigant vel molliendo, laxandoque, ac digerendo; ut Althea, Malua, oleumque maturum: vel diſcutiendo mediocri calore, ut Fœnugræcum. Sedant etiam dolorem, quæ ſua frigiditate ſtuporem inducunt, ναρκωτικὰ

Græci

Græci hæc vocant, quibus ineſſe proprietatem peculiarem pręter frigiditatem exiſtimo. Σαρκωτικὴν, hoc eſt, carnem generandi facultatem habẽt, quæ mediocriter ſineque mordacitate detergent ulcerum ſordes, ſiccantque ichores atq; ſeroſos humores, qui carnis generationem præpedire ſolent. Hoc enim modo adjuvatur natura, ad quam vere ſpectat carnem producere. Carnẽ generantes Plantæ ſubſtantiam obtinent mediocrem, nec ſecundũ ſiccitatem caliditatiſque ordinem attingunt, alioqui carnem conſumerent, ſuntq; admodum paucæ, quæ hac virtute donantur. Multæ vero recentia vulnera glutinare poſſunt: imo auſim credere ex tribus plantis unam ſemper hac vi pollere. Quippe cum montes Piſanos, atque Bononienſes peragrarem habitu ruſtico, ne agricolę me cognoſcerent, ac latrones deprædarentur, multa de Plantarum viribus colonos ſedulo percunctatus (quorũ quæ nova erant incognitaq; hactenus Herbariis, & à pluribus confirmata, in librũ obſervationum redegeram, quem in poſteritatis commodũ publicare decreveram, niſi quidã mihi eum noctu in itinere abſtuliſſet) deprehendi tertiam & amplius Plantarum partem, qua-

rum vires adhuc incognitas ſcripſeram ex ruſticorum relatu (erant autem plures quadringentis) ad recentia vulnera valere. Nec deeſt ratio: ſiquidem eæ Plantæ, quæ in montibus naſcuntur, magna ex parte ſiccant & adſtringunt. Ea autem quæ glutinant craſſarum partium eſſe debent ſimulque ſiccare, & adſtringere in ſecundo gradu, ſive calida ſint, ſive frigida. Glutinantia eadem eſſent cum cicatricem inducentibus, ni major in his ſiccitas & adſtrictio requireretur. Voco autem cicatricem inducentia, quæ carnis genitæ ſuperficiem indurant, ac in callum vertunt, cutique quam ſimillimam reddunt. Hæ fere ſunt tertiæ facultates medicamentorum, inter quæ, & aliæ recenſeri poſſunt, quemadmodum quæ ad ornatum ſpectare videntur, quarum pleræque à ſecundis dependent, ut quæ detergendo, pilos, faciem, cicatricem, denteſq; dealbant, & quæ erodendo pilos extirpant. Aliæ vero quæ occulta proprietate operantur ad quartas reducendæ ſunt.

CAP.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

CAP. V.

De occulta Plantarum qualitate, ſeu proprietate.

DE occultis nunc dicamus qualitatibus, quæ à tota ſubſtantia dimanant. Occultæ dicuntur, quod earum effectuum ratio à manifeſtis elementorum qualitatibus deduci non poteſt. Has admiramur, ac pro ſecretis occultiſque proprietatibus habemus, cum neutiquam harum cauſæ nobis ſummo etiam ſtudio & diligentia perquiſitæ, innoteſcant. Quæ per has agunt Plantæ earum aliæ evacuant, aliæ alterant. Evacuant rurſus aliæ per ſe, aliæ per accidens è toto corpore aut aliqua ejus parte peculiare quiddam, ſive id humor ſit bilioſus, melancholicus, pituitoſus, ſeroſuſve: ſive res quędam præter naturam. veluti ſpiculum, aut telum corpori infixum, ut radix Arundinis & Ariſtolochiæ rotundæ. Quæ è toto fere corpore evacuant humores, purgare dicuntur. Purgant aliæ per vomitum, ut Helleborus albus & Aſarum: aliæ per alvi dejectionem, ut Helleborus niger, Scammonium, Rhabarbarum. Evacuant per ſe ex peculiari

peculiari aliqua parte, veluti ex cerebro, per os, ut quæ ad apophlegmatiſmos; aut per nares ut quæ ad errhina medicamenta præſcribuntur. Epithymum Atticum atrabilarem humorem è ventriculo purgare Galen. lib. de Theriaca ad Piſonem tradidit. Ariſtolochiæ, atque Cyclaminis radix ex utero per cervicem ſupervacuum humorem educit. Quæ vero per accidẽs evacuant, id præſtant quia attractricem partium quarundam facultatem augent, ut nonnulla diuretica renum, & quædam quæ lac generant, mammarum, & ſemen augentia teſtium. Alterant occulta proprietate, quæ nos repente interimunt, aut parti alicui tota ſubſtantia noxam aliquã gravem cito adferũt: qua vi pollent venena cuncta proprie dicta: quibus cõtrariantur alexipharmaca & antidota. Venenorum nullum toti nocet corpori, ſed tantum partibus, aut uni, aut pluribus; quippe humanũ corpus ex cõtrariis diverſiſq; tum tẽperamento, tum tota ſubſtantia conſtat partibus. Quod autem præſentaneam adfert mortem, principem aliquam partem illico invadit, ac opprimit, aut lædit, veluti ex ſignis mox ab aſſumpto veneno apparentibus diligens obſervator animadvertet. Cerebrum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

rebrum & nervos petunt opium, Mandragora, Strammonium, Solanum manicum, Papaver corniculatum, & pleraque alia, quæ convulſione ſtrangulant. Thapſia partibus ſpiritualibus, ac naturalibus, tam ſi extra applicetur, quam ſi intus ſumatur vim infert. Nā Thapſia ſi Plinio credimus fodientibus nocet. Si minima aſpirat aura, intumeſcunt corpora, faciemque invadunt ignes ſacri, ob id cerato prius illinunt. Fungorum genera ſtrangulatu interitum inducunt, quod ſpiritus vitales cordis opprimant. Argumento eſt cordis palpitatio, atque etiam animi deliquium quod ſequitur, quando quis diu putridos, & venenatos quoſdam Fungos odoratus fuerit. Contraria venenis ſunt antidota, eadem latente proprietate venenis reſiſtentia, quam ob cauſam alexipharmaca dicūtur. Pharmaci namque nomen ſæpe à Latinis Græciſque ſcriptoribus pro veneno accipitur. Ex his quædam intus ſumpta venena (quæ non modo Plantæ ſed metalla, animaliaque eſſe poſſunt) totius ſubſtantiæ diſſidio obtundunt, & immutant; ut ſemen Citrii mali, Melliſſa, Ruta capraria, quę etiam peſtilentes morbos depellunt, & alta quadā putredine oppreſſos ſpiritus vitales

tales recreant; quædam vero externis venenis reſiſtunt, aut gladio inflictis, aut ab aliquo venenato animali illatis; ut Malua crabronum, veſparumque, nec non Phalangii ictus ſanat; Alyſſon & Pimpinella rabidi canis morſus. Inter Alexipharmaca, & venena media quodammodo ſunt, quæ eadem ſubſtantiæ proprietate, aut occulta virtute certis tantum partibus humani corporis, nocumentum aut damnum afferunt, aut commodum & utilitatem; verbi gratia, Salvia & Betonica cerebro ſunt magis dicatæ, quam aliis partibus; Bugloſſum, & Melliſſophyllum cordi; Agrimonia jecori; Aſplenum lieni; Abſynthium ſtomacho. Vnde & Plantæ, ſicuti & alia quævis medicamenta, quæ aut ab animalibus, aut à foſſilibus ſumũtur, à jecore quod juvant hepaticæ dicuntur; à cerebro, aut capite cephalicæ; à ſplene ſpleneticæ; à corde cardiacæ; ab oculis ophthalmicæ, à dentibus oddunticæ, ab articulis arthriticæ, & ſic deinceps à cæteris partibus. Cæterũ de hac vi Plantarum certis membris deſtinata, aliqua ratio à partium quas petit conſtitutionibus & temperamento dari poteſt: ideoq; nonnulli ad tertias manifeſtas facultates has referre voluerunt. Verũ

obſcura

obſcura prorſus, & imbecillis eſt hæc ratio, qua non omnino poteſt curioſus animus quieſcere.

CAP. VI.

De modo facultates Plantarum indagandi.

DVo ſunt quæ nos in harum virtutum dignotionem deducunt; ſcilicet uſus, ſeu experientia, & ratio. Sed ratio difficilis eſt; experientia periculoſa. Sæpe multa perſuadet ratio, quæ uſus redarguit; multaque uſus advenit, quæ neutiquam ratio inveſtigare potuit. Ad exactam tamen facultatum indagationem utroque opus eſt. Occultarum autem facultatum, & quę tota ſubſtantia agere dicuntur, experientia inventrix eſt, ac judicatrix: reliquarum autem, quæ à tribus manifeſtis qualitatibus dependent, ratio ipſa quę deſumitur à ſaporibus & odoribus, qui cuique Stirpi inſunt. His juniores addidere figuras, ex quibus cujuſque Plantæ facultatem, non modo manifeſtam, ſed etiam occultam cognoſci aſſeverant; qua de cauſa libros Phytognomonicos ſcripſere, quibus docent facultates Stirpium, à formæ externæ

externę contemplatione cognoſci, verbi gratia, Scrophulariam mederi ſcrophulis, quia radices producat quibus adhærent radiculæ rotundæ quaſi pilulæ, quæ ſcrophulas in collo naſcentes imitari videntur; ſic Heliotropium minus ad morſus ſcorpionis valere, quia in ſummo Herbæ flos naſcitur, in modum ſcorpionis ſe incurvante. Verum quam frivola atque futilis ſit horum doctrina, facile iis patet, qui rationes conſiderare ac inveſtigare cupiunt. Qualitatum autē manifeſtarum nullus certior index eſt, quam ſapor; quod per contactum linguæ fiat. Tactu autem Galenus in lib. de temperamentis certiſſime temperamenta indicari demonſtravit.

Cap. VII.

De Saporum Differentiis.

CVm tot ſint ſaporum differentiæ, quot elementorum miſtiones; ſingulis Plantis proprios ſuos ineſſe ſapores dicendum eſt. Hos propter infinitum Stirpium numerum recenſere non poſſumus propriis nominibus, nec aliter explicare, quam ſi ſummatim ſaporum differentias cunctis Plantis com-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

tis communes declaremus. Sapores alii ſimplices ſunt, alii compoſiti ſeu miſti. Simplices ſunt ſeptem; auſterus qui adſtringens ab effectu dicitur, quẽadmodum & acerbus, acidus, acer, ſalſus amarus, dulcis: qui quidem omnes intenſione atq; remiſſione adhuc differunt, veluti exemplis declarabitur. Eſt autem auſterus ſapor, qui linguam, & os mediocriter conſtringit, inde levem inducens aſperitatem. Hic in immaturis fructibus facile percipitur, nempe Pyris, Prunis, Meſpilis, & reliquis, quæ quo magis ad maturitatem vergunt, eo minus auſteritatis obtinent, ſed plus dulcedinis. Huic affinis eſt acerbus; verum magis priori linguam & palatum coarctans, atque exaſperans. Talis eſt in malicorio, Sumacho, galla & Cypreſſi nucibus, atque aliis, quæ magis minuſque acerba conſpiciuntur. Acidus autem ſapor guſtum penetrat, & ſua tenuitate ferit ſine caloris ſenſu. Tali acetum eſt præditum atque etiam ſuccus Mali Citrii, item Oxalidis & Oxylapathi. Acris vero, qui Græcis δριμὺς dicitur, palatũ & linguam acrimonia & mordacitate compungit, ac ferit cum calore, qui interdum tam eſt inſignis, ut partes oris adurat. Hic in Pipere,
Pyrethro,

Pyrethro, Allio atque Naſturtio, item Clematide altera Dioſcoridis, aliiſque obſervatur. Salſus vero linguam cum modico calore valenter ſiccando contrahit atque corradit. Hic notatur in ſale, & nitro; ſed moderate in Crithmi illo genere, quod Fœniculum marinum vulgo appellant. Porro amarus ſapor inſuavis eſt ac triſtis, linguam corradens divellenſque, qualis eſt in Aloë, Abſynthio, Centaurio minori, Colocynthide, & aliis. Dulcis vero ſapor duplex eſt: unus enim proprie dulcis dicitur amaro oppoſitus, qui guſtum voluptate afficit, in melle, ſaccharo, Polypodio, Glycyrrhiza conſpicuus; alter vero qui nulla qualitate ex prædictis omnibus qualitatibus ſaporum, linguam afficit, ideoque Gręcis ἄποιος dicitur, inſipidus noſtris, hoc eſt prædictis ſaporibus privatus. Nonnulli ex celeberrimis viris, duos hos ſapores tantum intenſione & remiſſione differre arbitrantur: intendi enim dulcedinem in melle, & aliis dulcibus proprie dictis; remitti vero in inſipidis. Cæterum inſipidus ſapor alius lentore linguam oblinit, qui unctuoſus, oleoſus & pinguis à Theophraſto l. 6. De cauſis plant. appellatur. Hunc cōſiderabitis in Pſyllii mucco, Althea,

oleo

oleo ſimplici, & Amygdalarum dulcium: alius nullo lentore palatum imbuit, quali prædita ſunt Cucumis, Blitum, & Olerum pleraque, ſed aqua imprimis; unde nonnulli hunc aquoſum ſaporem nuncuparunt. Cæterum ex prædictis ſimplicibus ſapores miſti componuntur, qui omnibus fere Plantis inſunt. Raro ſimplex ſapor ſolus percipitur ſine alio ſapore comite, & ſi prædominans nomen ſibi adſciſcit; verbi gratia: mel quidem dulce dicitur quanquam etiam acre ſit, quod plus dulcedinis quam acredinis obtineat. Quia autem variis ſapores ſimplices miſcentur modis, peculiares cujuſque Stirpis ſapores fiunt. Auſterus cum acerbo nunquam miſcetur, quod tantum intenſione remiſſioneque differant. Notandum propterea hos ſapores apud ſcriptores ſæpe confundi, modoque auſterum pro acerbo, modo acerbum pro auſtero capi: nonnulloſque etiam utrumque ſub una ſaporis differentia conſtituiſſe, quem adſtringentem ab effectu appellarunt. Auſterus cum dulci conjungitur in Chryſocomes & Polypodii radice: dulcis cum acerbo in Glycyrrhizæ radice & Dryopteri teſte Dioſcoride: acerbus cum amaro in Ruſci radice, & Scordii foliis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Autor eſt Dioſcorides radicem Centaurii majoris acri eſſe ſapore cum quadam adſtrictione, atque dulcedine: acri dulcique Myrrhis eſt, Fœniculum & ſemen Aniſi ; acri & amaro Braſſica, & radix Pancratii : acri & glutinoſo, ſeu pingui Cyclaminis alterius Dioſcoridis fructus ; amaro & viſcoſo Sideritidis tertiæ Dioſcor. foliũ. His vinoſum ſaporem adiiciendum puto, qui inter dulcem & acidum medius eſt, & ex ambobus conſtans.

CAP. VIII.

Odorum differentiæ.

Similiter à varietate miſtionis depẽdent odorum differentiæ, hoc eſt tum ſimplices, tum compoſiti, qui cuique Stirpi peculiares ſunt. Nam ſine miſtione nõ poteſt fieri, aut ſapor, aut odor. His namque privantur, quę nullam miſtionem recipiunt, ut aër, ignis, aqua. Simplices tot ſtatuiſſe videtur Ariſtoteles l. Secundo de Anima quot ſapores. *Eſt autem,* inquit, *ut ſapor hic quidem dulcis, ille vero amarus ; ſic & odores ſunt. Sed alia quidem habent proportionaliter odorem, & ſaporem. Dico autem dulcem odorem, & dulcem*

ſapo-

ſaporem : alia vero contra. Similiter autem, & acer, & auſterus, & acutus, & pinguis eſt odor. Sed ſicut diximus propterea, quod non multum manifeſti ſunt odores, ſicut ſapores, ab his ſumpta ſunt nomina ſecundum ſimilitudinem rerum. Dulcis enim, à Croco, & melle; acer autem à Thymo, & ejuſmodi. Eodem autem modo, & in aliis.

Idipſum quoque credidit Theophraſtus, qui ſeptem odores, colores, ſaporeſque ſtatuit: verum non omnes odores appellationibus, quibus ſapores reddi, quamquam non prohibeat quo minus hæc invicem conjungantur; ut utrunque alterum quodammodo conſequatur. Cæterum cōmuniora odorum genera quorum apud autores frequens fit mentio, hæc fere ſunt: ſuavis ſeu jucundus odor, gravis vel graveolens, acer, acutus, aſper, dilutus, viroſus, teter, putridus, & inodorus: quæ ad tria ſumma genera reduci poſſunt, ad ſuavem & gravem odorem, & ad inodorum ab odoris privatione ſic dictum. Etenim odoratus percipit privationem, ut viſus tenebras. Eſt autem ſuavis odor, qui odoratum noſtrum oblectat ac juvat, ut dulcis ſapor guſtum. Cuncta hoc odore prædita Græci εὔοδμα & εὐώδη nun-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

nuncuparunt hoc eſt bene olentia, u
Myrrhin, Acorum, Cinnamomum
Nucem myriſticam,& mali citrii cor
ticem atque folium. Quæ gravem
ſpirant κάκοδμα & δυσώδη, hoc e
male olentia, quibus odoratus noſte
læditur ac triſtatur, ut guſtus amaro
Tali donatur aſſa fœtida, & Spatul
fœtida, quam nonnulli Recoctarian
nominarunt, quod folia ejus contrit
recoctam olere videantur, cum tame
gravius ſpirent.

CAP. IX.

Quomodo ſapores manifeſtas qua litates indicent.

VT recte Plantarum vires cogno
ſcantur ex ſaporibus, non mod
ſaporum qualitates, quæ guſtui ſe offe
runt conſiderandæ veniunt: ſed et
iam materiæ quibus inhærent ſingul
Quia ut qualitates guſtabiles, id eſt, ſa
pores, qualitatum primarum; ita ma
teriæ indices ſunt ſecundarũ. Simpli
ces ſapores ſimplices etiam facultate
primas manifeſtant: tum paſſivas tu
activas: quatuor caliditatem, acris ni
mirum, amarus, ſalſus, dulcis propri
dictus; quatuor frigiditatem, acidus

acer

acerbus, auſterus, inſipidus; pinguis temperiem temperatam. At vero miſti, miſtas etiam facultates denotant, quæ aut ſunt contrariarum qualitatũ nunciæ, ut in Glycyrrhizæ, & Polypodii radicibus, dulcis denotat caliditatem, auſterus autem & acerbus ſapor frigiditatem: (Idem in aceto eſt quod acre ſit, atque acidum) aut ejuſdem fere naturæ, ut dulcis, & amarus; vel acer, & amarus; vel ſalſus cum aliquo prædictorum calidorum, indicant caliditatem: ſic auſterus cum acido aut acerbo ſi miſceatur, frigiditatem. Gradus ex iiſdem ſaporibus cognoſcetis, prout intenſiores hi aut remiſſiores fuerint. Prout enim quid intenſius eſt, aut amarum, aut acre, aut alterius ſaporis, pro eo etiam erit aut calidius, aut frigidius. Verum ſcire ad hoc in primis confert, non omnes ſapores calidos eundem gradum denotare, ſi aut intenſius, aut remiſſius lingua ab iis afficiatur, nec etiam frigidos eodem pacto. Nam ſapor dulcis proprie dictus nunquam indicat exceſſum caloris primi gradus, idcirco nonnulli ſtatuunt hunc temperatum. Quidquid vero acre eſt ſi linguam vehementer mordicet, ut etiam urat veſiculaſque excitet, quartum

caliditatis ordinem attingit, ut Piper, Euphorbium, Sinapi, Lepidium; item quæ colliquãt, & putrefaciunt, ut Thapſica, Chamælæa, quas ne guſtare quidem propter ſummam acrimoniam poſſumus. Quod autem linguam modico fervore imbuit, id ſecundo gradu calidum eſſe dicimus, quod vero vehementius id pręſtat tertio; quemadmodum etiam quod parum linguã urit, paucaq; acrimonia ſtimulat, primo ordine calidum eſſe cenſendũ eſt. Amaritudo autem atque ſalſedo ſecundum caliditatis gradum ad ſummũ arguit, amaraq; & ſalſa omnia quæ nulli alteri ſapori conjunguntur, ſine vehementi calore operantur. Nam ſal quẽ Chymici noſtri ex quacunque re eliciunt, præterquam quod arte paretur etiam acrimonię particeps eſt, ut cinis: unde fit, ut hic impenſe calefaciat, & pro cauteriis uſurpetur. Acida autem cuncta ſecundum frigiditatis gradum haud ſuperant, quanquam ſint ſumme acida. Nam aciditas ſine modico calore, aut mutante ex calido in frigidum, aut mutato ex frigido in calidum fieri nõ poteſt. Vinum enim ſi calore ſuo depauperetur acetum fit, fructuſque maturi plurimi auſteri, aut acerbi prius, mox à calore ſemicocti acidi

redduntur, deinde dulces fiunt ubi plus caloris acquiſiverint. Probatur idem ex acidis ructibus, qui non fiunt à ventriculo bene cibos concoquente, aut nihil prorſus alterante, ſed tantum ab imbecilliori concoctione alimentorũ. A calore ergo fit acida qualitas; ſed ſuperatur à frigore, hincque eſt quod acida ſummos frigiditatis gradus attingere non poſſint. Acerba, & auſtera ſimiliter frigida ſunt ad ſummum in ſecundo gradu: nec ad tertium quartumve pervenire poſſunt niſi ſocium ſibi habeant aliquem aliũ ſaporem frigidum; ut in Sempervivo majori. Inſipida autem tertium gradũ attingunt in Portulaca, & quibuſdam aliis valde paucis, plerumque vero infra ſubſiſtunt. Quartum vero frigiditatis ordinem qui indicet, saporé nullum novi, atque (ſi verum fateri licet) quod quarto ſit ordine frigidum nondum obſervavi, quanquam dari non negem. Nam quæ ſoporem inducunt, atque ſtuporem (Græcis ναρκωτικὰ dicta,) frigida quidem ſtatui debent, nequaquam tamen in quarto ordine. Opium autem, Mandragora, Solanum ſomniferum, & alia quæ ſomnum cõciliant, non ſolum frigiditate hoc efficiunt, ſed peculiari quadam virtute ce-

rebro deſtinata, quæ à tota ſubſtantia depédet, uti aptiori loco probabimus. Soporifera enim cuncta ſuavi quadam evaporatione ad cerebrum aſcendente ſive per nares, ſive per os, ſive per carotidas venas, & arterias, ſive per gulam, quam ſtomachum vocant, ſomnum movent. De opio tanta eſt inter recentiores diſſenſio, ut inter peritiſſimos medicos non deſint, qui id calidũ aſſeverent. Sane quartum nulla ratione attingere frigiditatis gradũ poteſt, cum mediocriter amarum ſit; quantũ namque habet amaroris, tantum caliditatis. Cæterum (ut ad rem redeamus) pinguia cuncta calore, ac frigore temperata ſunt: raroq; pinguis ſapor ſimplex ſubſiſtit, ſed plerunque miſtus cum aliis, qui poſtea, & qualitates activas, atque eorundem gradus denotant. Paſſivæ autem qualitates, ut humiditas, ſiccitas, ſaporum ope etiam cognoſcuntur. Exſiccant enim acris, amarus, ſalſus, auſterus, acerbus, atque acidus ſapor: humectant dulcis, inſipidus, ac pinguis. Ad ſummum ſiccitatis ordinem perveniunt acria, ſi valde acria exiſtant: ut Ruta ſylveſtris Dioſcoridis, quæ copioſe in Montibus Piſanis naſcitur, Allium, Sinapi, Naſturtium, & alia, quæ nonnulli quarto or-
dine

dine ſiccare tradunt, quod ſiccandi vis adaugeatur ab inſigni calore. Nam adſtringentia, hoc eſt auſtera, & acerba; ut Sumach, galla, balauſtium, quæ potenter ſiccant, tertium ſiccitatis gradum nunquam ſuperant. Refringitur enim eorum ſiccandi vis à frigore: frigidum auté nullum quod quarto gradu ſit ſiccum novimus: nihilque exiſtimamus ſumme ſiccare poſſe, quod non habeat ſibi ſociam aliquam ex activis qualitatem. Amara omnia ad ſummum ſecundo gradu ſiccant, item ſalſa, niſi ſibi admiſtum habeant aliquem adſtringentem ſaporem. Acida vero minus omnium ſiccant videnturque temperata in paſſivis. Humectant dulcia tantum primo ordine propter calorem. Inſipida vero & aquea, ſecundo atque etiam tertio.

CAP. X.

Secundarum, tertiarumque facultatum inveſtigatio.

DIxi qualitatum guſtabilium materias indices eſſe ſecundarum qualitatum, non quidem per ſe, ſed quatenus cum primis elementorum qualitatibus conjunguntur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Ex utriſque enim ſapores emanant. Materia quibus guſtabiles qualitates inhærent triplex eſt, tenuis, mediocris, craſſa. E tenui prodeunt ſapores, acer, acidus. pinguis: è mediocri, ſalſus, auſterus, dulcis; è craſſa amarus, acerbus, inſipidus. Si igitur cum tenui materia calor ac ſiccitas conjungantur, acer ſapor excitatur. Calor hic aut vehemens eſt, aut mediocris, hoc eſt infra tertium ordinem. Quod ſi vehemens fuerit ac tertium caliditatis gradum excedat, aut uret, papulaſque faciet, ut in Sinapi, Pyrethro; aut veſiculas, ut in Flammula Iovis, Lepidio; aut colliquabit, & putrefaciet, ut in Thapſia. Vbi vero calor eſt moderatus, craſſos humores attenuat, meatus aperit, ac penetrat ſi per os ſumatur: ſin vero exterius corpori applicetur, rarefacit cutem, humoreſque ex alto evocat, & reſolvit. Tenui autem materiæ, ſi ſiccitas frigiditaſq; copuletur, acidus fiet ſapor. Idcirco acida ſimiliter atque acria craſſos humores attenuãt, incidunt, penetrantque in altum, ſi intus ſumantur; at foris impoſita nõ diſſolvunt, ſed cohibent fluxiones, vehementiuſque multo, quam quæ adſtringũt. Temperies caloris, atque frigoris cum modica humiditate in te-
nui

nui, aut aërea materia conſiſtens pinguem ſaporem producit. Idcirco cuncta pinguia vim habent laxandi, molliendi, atque humectandi. Calor & ſiccitas in mediocri materia conſiſtentes ſalſum ſaporem proferunt. Voco autem mediocrem materiam, quę ex terrena cum aquea permiſta conflatur. Nam cũ calor externus partes aqueas cum terrenis permiſtas exſiccat, ſalſus ſapor inducitur. Ita fit ut vi polleat mediocriter penetrandi, incidendi atque ſua abraſione expurgandi, ſiccandique valde tenues humores, & à putredine conſervandi. Frigiditas in mediocri materia, auſterum ſaporem efficit; ideo adſtringit quoque, & fluxiones moderate repellit, cohibet, ac contrahit, quę non tam refrigerando, quam materiæ mediocritate præſtat. Dulcia vero cuncta è mediocri materia emanant, in qua calor obſcurus conſiſtit. Idcirco differunt à pingui ſapore præditis, quod in pingui ſapore non exuperat calor, aut frigus; ſed utriuſque temperies exiſtit, materiaque magis tenuis, quam in dulcibus. Quãobrem dulcia minus, quam pinguia relaxant, ſed magis exaſperata leniunt: anodyna præterea ſunt ſua mediocritate materiæ temperamentique, maturant,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

turant, concoquunt, & pus movent. Calor præſtans, atque exſiccans materiam terream amarum ſaporem gignit: cui idcirco facultas detergendi, meatus expurgandi non ſine calore mediocri. Nam calor ubi pervadit, ac penetrat, craſſam materiam terrenamque ſecum abducit; qua cuncta ſibi obvia abradit, deterget, atque expurgat: & quo amarius medicamentum eſt, eo valentius hæc efficit, ac præſtat: Abſinthium moderate; vehementius Aloë, Ariſtolochia Centauriumq;: vehementiſſime Colocynthis, utpote quæ intus ſumpta inteſtina exulcerat, multaq; ceu ramenta deducit, ac dyſenteriam efficit. Omnibus vero intus ſumptis vis infarctus exolvendi: at ulceribus admoti ſordes eorũ expurgandi magna vis ineſt. Quia etiã ſiccitate inſigni ſuperfluos humores auferunt ac veluti abſorbent & mirabiliter putredini reſiſtunt. Terrena autem materia, cui frigidũ & ſiccum inhærent, acerbi ſaporis parens eſt: qua de cauſa fluentiũ humorum impetum cohibet. Frigiditate enim, & ſiccitate adſtringit, denſat, & coarctat. Hinc vulnera etiam cicatrice obducit, & humores incraſſat propter terream ſubſtantiam. Humiditas autẽ exupe-
rante

rante modico frigore in craſſa materia, inſipidum facit: inde ei vis ineſt emplaſtica, meatus omnes intus & foris infarciendi, obſtruendi, exaſperata leniendi, ac ſoluta glutinandi. Diſtat inſipidum à dulci materia, & temperamento. Craſſior, & crudior materia inſipido eſt, quam dulci, & obſcura frigiditas: calor vero obſcurus dulci.

CAP. XI.

Ex odoribus facultates obſcurius cognoſci.

MInus certo ab odoribus nobis virtutes Plantarum monſtrantur. Sunt enim odores non ita manifeſti ſicut ſapores teſte Ariſt. l. 2. de Anima. magiſque nos fallere ſenſus odoratus poteſt, quam guſtus. Nam guſtus fit per linguæ contactum ſine ullo medio; odoratus vero mediante aëre, qui ſæpe facile nobis haud animadvertentibus alteratur ab aliis rebus, quã ab iis quæ odorari cupimus. Præterea inodora nullam nobis manifeſtã indicant qualitatem calidam, vel frigidam, quemadmodum inſipida frigidam,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

dam, ſed tantum craſſam eſſentiam. Plantæ magna ex parte ſapore ſuo peculiari præditæ ſunt, quo guſtum noſtrum afficiunt: at pauciores multo ſunt quæ odorem aliquem habent. Carent odore quæcunque inſipidæ ſunt. Auſteræ item, acerbæ, atq; etiam ſalſæ, & amarę. Craſſa enim atq; terrea eorum eſſentia eſt, ac propterea exhalare non poteſt. Ideoque non eſt à ratione alienum quod ſcripſit Galenus l.4. de Simpl. med. facult. amarum nunquam odoratum eſſe: Nam quod dixit Theophraſtus l. 6. de cauſ. plant. amarum grati odoris primordiũ quodãmodo exiſtere, de exquiſite amaro intelligi non poteſt ob dictã cauſam; ideo non omiſit adverbium prope; ſed de miſto cum alio ſapore, qui in tenuiori eſſentia conſiſtat. Acris enim ſapor plerunq; cum amaro conjungitur. Exemplo nobis ſunt cortex Mali Citrii, Myrrha, & alia innumera: ſed in aliis magis in aliis minus acrimonia ab amaritudine vincitur. Multa præterea ſunt odorata quæ nõ ſunt amara, ut omnia fere aromata: quædam autem ſumme amara, quæ aut nullũ, aut admodũ exiguum odorem edunt; ut Colocynthis, Centaurium, Aloe. Eſt & alia cauſa eaque maxima cur non

tam

tam certo de temperamentis, atque facultatibus Plantarum ex odoribus uti ex ſaporibus, judicare queamus; inæqualitas ſcilicet ſubſtantiæ, quæ ex pluribus partibus diverſis conſtat: exemplum Galenus, l. 4. de Simpl. ad eam declarandam in Roſa propoſuit; *Quæ*, inquit, *non ea modo ratione diſſimilaris eſt qua pars quidem ejus continet, pars vero continetur: continens quidem durum, & terreum, quod continetur ſuccus eſt humidus: imo, & ſucci ipſius tria ſunt excrementa, quemadmodum ſupra neceſſarium eſſe demonſtratum eſt; unum terreum, quale eſt in urinis fex; alterum aëreum, quod ipſum quoque vini flori proportione reſpondet: tertium aqueum, quod in omnibus bullitionem efficere corruptionemque diximus, ubi nimirum neque devictum neque plane alteratum ebullitionis tempore fuerit. Sane hujus excrementi gratia quidam ſuccos non niſi coctos reponunt, alii in ſole ferventi præſiccatos: nam terrei aëreiq; gratia non admodum corrumpendos metuunt, cum ea, & ſeparari videant, ægreque corruptibilem ſortita ſubſtantiam: quandoquidem temperamentum nacta ſunt ſiccum. Cæterum in Roſæ natura aliud guſtantibus acerbum eſt, quod terreum,*

ut ſit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

& craſſum, frigidumq́ʒ, neceſſe eſt; aliud vero amarum, quod tenue eſt & calidũ, & tertium in his aqueũ, neceſſario quidem frigidum, ſed in tenuitatis craßitudiniſque oppoſitione quadamtenus ſummorum medium; cujus miſtura neque ipſum illud adſtringens, neque ipſum amarum ſumme eſt tale, quale dicitur, qualitates enim omnes exoluit aquei admiſtio. Ipſum itaque hoc aqueum elaboratum extenuatumque, atque excalefactum quodammodo videtur, ac proinde facile in vaporem ſolvi, & hac ratione roſam tum odoratam eſſe, tum celerrime reſiccari. Atque hæc omnia de eo, ex guſtu coniicias; at per odorem haud æque. Quippe cum non æque omnes ejus partes evaporent, nec perinde ſenſum moveant. In guſtu autem omnes ſimiliter guſtabilium corporum particulæ in linguam incidunt, ſenſumque movent pro ſua natura ſingulæ. Quare certum, tutumque non eſt de tota medicamentorum facultate ex odore coniicere. Hæc Galenus, qui citatis verbis partium diverſitates per artificium, nempe coctionem, deſtillationem, & ſimilia demonſtravit: nos vero etiam per naturæ opus, ſcilicet per partes diverſas communes, & proprias; & communium

parti-

particulas tum ſimilares, tum diſſimilares, quæ ſingulæ peculiares, ut plurimum vires ſortiuntur. Si enim alicujus totius Plantæ facultates conſideremus, interdum per omnes Plantæ partes communes eadem eſt, ſed minoris majoriſve ratione differens in ſingulis; ut in Fœniculo, Petroſelino, & aliis quibuſdam vis calefaciendi, incidendi, attenuandi in omnibus partibus communibus quidem ineſt, ſed magis in ſemine: interdum uni parti alia facultas alia alteri, eaque aut contraria, aut diverſa, ut flori Ieſmini cor ſuo odore recreandi; Roſæ vis purgandi, cum nulla harum facultatum in folio aut alia parte appareat, imo potius contraria cernatur, ſcilicet alvum ſiſtendi. Hederæ flos trium digitorum carptu aquam inter cutem emendat, teſte Dioſcoride, cum tamen frondibus inſit vis adſtrictoria. Illud præcipue notandum eſt Plantarum partes quæ temperamentis conveniunt ſimilibus, nempe calidis, aut frigidis, humidis aut ſiccis, non tamen in gradibus, ſingulas peculiaribus præditas eſſe dotibus. Exempla nobis ſunt plurima in Pharmacopœorum officinis, in quibus propterea non omnes Plantæ, quæ uſurpantur quotidie, totæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

ſervantur, ſed ut plurimum partes aliquę nempe radix, ſemē, folia, flos, quod iis ineſt privata & occulta quædam qualitas, aut inſignis facultas manifeſta, quæ à temperamentis dependet. Iam vero partium communium partes ſive ſimilares ſint, ſive diſſimilares virtutibus variant, ut exempli gratia in fructibus, mali Citrii cortex calefacit, pulpa refrigerat, ſemen mediam quandam temperiem ſortitur. Verum quærat aliquis: quo cuncta quæ odorem habent temperamento prædita ſint? Reſpondeo odorem à nobis diſtingui in bonū hoc eſt jucundum, & injucundum, ſeu malū: ille odor κατ' ἐξοχὴν, hoc eſt per excellentiam, hic fœtor dicitur; cunctaq; illo odore fragrantia odorata; hoc vero fœtida, & graveolentia. Cuncta odorata calida eſſe, & ſicca, ſive ſuaviter oleant, ſive acrem gravemq; ſpirent odorem, antiqui ſapientes, atq; neoterici probavere. Theophraſtus l. 6. De cauſis pl. c. 24 ait odorem per coctionē acquiri, quod odorata evaporent, evaporatio autem omnis à calore fiat. Cum ergo coctio ſine calore fieri nō poſſit, accidit, ut in fervidis locis plures odoratæ Plantæ naſcantur quā in frigidis: aromata in Arabia, Syria, Indiaq; plurima: in ſep-
ten-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

ptentrionali plaga præter Iridem, & Acorum, nullum: Acorum in Lituaniæ paludibus copioſiſſimum: Iris ubique fere in locis mõtoſis, ſed in Illyrio optima, quæ temperata eſt regio. Conſiſtit & coctio in ſiccitate. Siccitas (inquit idem Philoſophus l. 6. de cauſ. pl. c. 22.) odori convenientior eſt, & omnia odorata eo potius vergunt. Argumento eſt, quod odoratiora locis ſiccis magis proveniãt exhauſto ſcilicet humore aqueo excoctoq; reliquo melius: item quod quædam tantum ſiccata olent, quę viridia nil aut valde parum; ut calamus Aromaticus, Cinamonũ; quædã plus olent ſiccata, ut Iris. (quod ſi aliqua viridia plus olent, quam ſiccata, id fit propter ſummam eſſentiæ tenuitatem, in qua odor conſiſtit, quæ cito & facile exhalat:) Prætereo quod dixit Theophraſtus, amarum grati odoris eſſe quodammodo primordium omniaq; fere odorata amara eſſe: at amarum calidũ ſiccumq; eſſe probatum eſt. Quamobrem cuncta odorata calida ſiccaq; eſſe oportet. Sed quid de Roſis, violis ac cæteris dicemus, quorum flores ſuavem jucundumq; cum exhalent odorem nihilominus frigida cenſentur? Reſpondeo partes eſſe in florum etiam foliis diverſas, calidas

 ſcilicet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

ſcilicet hac frigidas, plures vero frigidas atq; hac ratione flores hos frigidos cenſeri: calidas vero partes exhalare propter earum tenuitatem, quæ ſunt in ſuperficie foliorũ, hoc eſt proximæ aëri. Hujus rei argumentum eſt, quod iſti flores triti nullum odorem ſpirãt. Permiſcentur enim plurimæ partes craſſæ, ac frigidæ cum calidis ac tenuibus in contritione; & has partes calidas, ac tenues paucas eſſe docet nos ſuavis atque exilis florum odor. Verũ pleraque odorata in Stirpium genere partes calidas, & ſiccas, aut intus tantum obtinent, ut ea quę non niſi trita odoratum feriunt (nam exterius terrena craſſa, ac frigida veſtiuntur eſſentia, quę exhalationem odoris partium internarum prohibet.) aut per totam Plantam, aut aliquam ejus partẽ, hoc eſt tam intus quã foris, ut omnia quæ trita, & non trita odorem reddunt. Atque hæc de odoratorum temperamentis dicta ſint. Quam autem qualitatem fœtidæ monſtrent ſtirpes, nõ ſatis ab antiquis, ac recentioribus declaratum eſt. Videtur autem fœtor non à calore, & ſiccitate generari, ut odor proprie dictus. Nam multa fœtida frigida ſunt, ut Cicuta, Hyoſcyamus, quanquam plura calida: invenio

venio præterea apud Ariſtotelem in problematis Sect.13. multa odore malo prædita veluti excrementa animalium à cruditate provenire, quæ ſit à caloris naturalis inopia: exiſtimo tamen fœtorem cum ſit odoris ſpecies, à calido ſimiliter, & ſicco dependere. Fœtida namque nobis ſunt, quæ cœteris animalibus multis odorata, & contra odorata quę multis fœtida. Etenim Scarabęos pilularios, quos Grçc; κανθάρους vocant, odore Roſæ exanimari apud veterum plurimos ſcriptores ſatis conſtat. Fœtor vero in Plantis frigidis, in alia parte præterquam frigida conſiſtit. Fœtida autem inconcocta eſſe falſum eſt. Nam Spatula fœtida, Cicuta, Hyoſcyamus non minus cocta ſunt à ſuo naturali calore, quam Cinamomum, & Nux myriſtica. Verum quia ex illis non ſpirat odor noſtræ naturæ familiaris, & amica, ex his vero jucunda, idcirco illa nobis fœtere, hæc vero olere videntur. Sed cujuſnam erunt temperamenti, quæ putridum odorem edunt, qui ſpecies eſſe fœtidi videtur? Hunc à nimio humore, & caloris ſui extinctione generari, indicio ſunt fructus, & Herbæ putrefactæ, quæ multum humoris in ſe continent, quare frigida humidaq;

putrida cenſeri debent. Reſpondeo nos hic de naturali cujuſque Plantæ odore, & temperamento agere, non de eo, qui eſt præter naturam. Nunc ex odoribus vires proſequamur.

Caput XII.

Odorum virtutes.

ALimenti, ac ſanitatis gratia nobis jucundos, ac bonos odores natura ſuppeditavit. Quæcunque enim nobis bene olere videntur, ea aut cedunt in nutrimentum, aut medicamentum; male vero olentia tantum in medicamentum. nullum namque fœtidum guſtare audemus. Conjunxit rerum opifex bonos ſapores cum bonis odoribus in iis Plantis, quæ in cibum cedunt, quæque aliquem odorem ſpirant, non tamen cum bonis odoribus bonos ſapores. Multa enim odorata amara ſunt. Quæ in medicamentum cedunt, tantum ſpiritus cordis, ac cerebri recreant, atque reficiunt: quæ vero in alimentum, & ſolidas partes, & ſpiritus. Recte Sophocles, in fabula Cretenſes dicta, Venerem Deam, quâ voluptas ſignifica-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

tur , unguento perfuſam fingit , & in
ſpeculo ſe aſpicientem: Palladem vero,
quæ mens eſt, prudentia virtuſq; oleo
perungi, & exerceri: innuens ſenſus in
capite poſitos odoribus demulceri.
Quod etiam Alexis dixit apud Athe-
neum 15. Deipnos. Ὑγιείας μέρος μέ-
γιστον ὀδμὰς ἐγκεφάλῳ χρηστὰς ποιεῖν,
maxima, inquit, ſanitatis pars eſt , o-
dores cerebro bonos facere. Apud ve-
teres quoq; in uſu fuit pectus ſuaviter
olente unguento inungi , quod in pe-
ctore cor lateret, ejuſq; ſpiritus ſuavita-
te odoris refocillarétur. Sane in odore
res plane divina, ſi priſcorum creda-
mus ceremoniis. Deos enim odori-
bus placare ſtudebant, atque eoſdem è
cœlo evocare , & noſtris temporibus
priſca conſuetudine in ſacris domibus
ſuffitus fiunt. Conſopitam enim , &
languidam mentem excitant. Fœtor
vero omnis ut cerebro nocet men-
temque perturbat , ita cordis ſpiritus
lædit, animumque proſternit. Peculia-
ris vis fœtidis ad uteri ſuffocationes ſi
naribus adhibeantur; odoratis, ſi infer-
nis partibus applicentur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

CAP. XIII.

Occultarum facultatum dignotionem fieri per experientiam, & quomodo hæc fiat.

NUllus ſapor aut odor nobis manifeſtat occultas proprietates, ſed ſolus uſus, & experientia quæ facta eſt in pluribus ob unum, aut alterum effectum fortuito ſemel aut bis obſervatum. Nuper cum ruſticus acetarium ſuæ pararet familiæ, flores Thlaſpios umbelli feri, quod Creticum vocant, plures miſcuit cum Lactuca, & aliis Herbis ex quibus acetarium parabat. Noctu omnes qui comederant, morſu circa ventriculi orificium correpti ſunt, plures vomebant; omnes noctem inſomnem traduxerunt, putabantque ſe venenum hauſiſſe. Hinc ſuſpicor, aut vomitum hoc Thlaſpios genus excitare, aut deleteriam aliquā habere facultatem, quæ facto ſemel atque iterum in aliis experimento innoteſcet. Multæ enim ejuſdem rei memoriæ, unius experientiæ vim efficiũt dicebat Ariſtoteles l.1.Metaph. Ita inveſtigatur proprietas occulta: manifeſta autem qualitas tum ratione, tum

etiam

etiam experientia, quę tamen aliqua indiget methodo, ut recte fiat, alioqui maxime fallit rationem. Obſervandus morbus, cauſa morbi, & ſymptoma, tum ægri natura tam communis, quæ temperamenta reſpicit, quam propria, quæ idiopathias latentes. Etiam anni conſtitutio animadvertenda, regio, & aliæ indicationes quas Galenus recenſuit. Per morbum intelligo non διάθεσιν ſeu eſſentiam, ſed morbi tempora; hoc eſt principium, augmentum, ſtatum, & declinationem. Nuper quidam quartanarius cum veris tempore, una, aut altera hora antequam quartana corripi ſolitus erat, Lactucam comediſſet ac Braſſicam, nec febris unquam poſtea rediret, putavit ſe à Lactuca, & Braſſica ſanatum. Verum hæc febris concocta paulatim materia veris tempore tanquam critico ſponte ſolvitur. Itaque imprudenter aliis duobus quartana laborantibus conſuluit, ut eandem cœnam ſumerent, quibus multo gravior ab hoc aſſumpto cibo facta eſt acceſſio, alterique duplex quartana ſupervenit. Sic alius inflammatione circa talum laborans, quæ jam erat in declinatione, Sempervivum adhibuit, ſolvebatur morbus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Ideoque putavit cunctis inflammationibus recte adhiberi poſſe. Quare cum alteri in brachio inflammatione laboranti cataplaſma ex Sempervivo applicuiſſet, gangrænam induxit. Ineſt etiam ſingulis hominibus peculiaris natura; cujus manifeſtæ cauſæ latent, quæ diligenter etiam venit obſervanda. Roſæ odorem, quo plerique mortalium recreari ſolent, non potuit ſufferre Oliverius Caraffa Cardinalis. Patri meo Fabis laxabatur alvus, quæ tamen cæteris eam duram reddunt. Vidi quendam Aloes magna fruſta devoraſſe ſine noxa, ſine purgatione ulla, aut minima alvi lubricatione. Debet igitur unius ejuſdemque rei obſervatio fieri in pluribus quæ experta cenſetur. Hæc non poteſt ab idiotis, atque plebeis hominibus (qui multa ſe interdum expertes fuiſſe jactitant) recte cognoſci, utpote qui ſimile atque diverſum ſæpe idem ſtatuunt; ſed tantum à Medicæ artis peritiſſimis, qui hæc quæ propoſui, cuncta animadvertunt acri judicio, ac ſumma diligentia, ut idem à diverſo diſtinguant.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

CAPVT XIV.

De alimentis. Nullam Plantam non eſſe medicamentum.

TRanſeamus ad alimentorum potentiam : de qua nobis primum dicendum fuiſſet, quod magis alimenta nobis, quam medicamenta ſint neceſſaria. (Nam alimentis, neque in ſecunda, neque in adverſa valetudine, carere poſſumus, medicamentis vero dum valemus) niſi medicamentorum multa eſſent, quæ nil nutriunt; alimentorum vero nulla, quæ non alterent. Quod multis rationibus monſtrari poteſt, ſed ea potiſſimum, quod nulla reperiatur Planta, nulliuſque Plantæ pars, quæ ex omnibus qualitatibus elementorum æquabiliter miſtis conſtituatur. Nullum enim miſtum in rerum natura tam exacte medio temperamento quod conflectur reperiri ajunt Philoſophi, ſed id tantum eſſe mente contemplabile, quemadmodum etiam quod proprie alimentum vocamus. Etenim quæ medii ſunt temperamenti, ut à Galeno, l. 1. de alim. cap. 1. docemur, nullaque vincendi qualitate ſunt prædita,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

dita, ea ſolum ſunt alimenta, non etiam medicamenta. Hæc ratio eſt, quod qui bene valentes, uno eodemque cibo ſemper utuntur, tandem in morbos incidant, citius alii, alii tardius, prout minor, aut major, eſt cibo intemperies. Itaque inventi ſunt varii, diverſique cibos condiendi ac præparandi modi, ut ſcilicet intemperies corrigi poſſit. Nec deeſt cauſa cur nullum alimentum ſine aliqua exuperante elementorum qualitate natura nobis comparaverit. Humanum enim corpus nullum eſt, quod plane medii ſit temperamenti; ſed ſemper aut calidius eſt, aut frigidius, aut humidius, aut ſiccius; idque vel ab ortu, vel ab ætatum, locorum aërifve commutatione. Quare neceſſe erat tot temperamentorum commutationibus obnoxium genus humanum, intemperatis nutriri alimentis, ſi quam fieri poteſt diutiſſime permanere in hac vita deberet. Intemperatæ enim naturæ modico contrariorum gaudent uſu.

CAP. XV.

Alimentorum differentiæ.

INſunt igitur duæ Plantis nos alentibus facultates; una nutriens proprie & ſimpliciter dicta; alia alterans, de qua jam egimus ſatis copioſe. Quibus ineſt facultas nutriens, alimenta appellantur, quorum differentiæ facile patebunt, ubi prius qua ratione ac ſerie cuncta, quæ à nobis aſſumuntur pro nutrimento, alterentur commutenturque, ut tandem aſſimilentur, breviter declaravero. Alimenta aut liquida ſunt cum aſſumuntur per os, aut ſolida: illa levi in ore egent præparatione aut nulla, ideoq; ſtatim nulla facta in ore mora per ſtomachum labuntur: hęc vero præparari maſticatione debent. Ea fit præcipue per proprium oris calorem & ſalivam quæ ex ſtomacho, aliiſque ori vicinis partibus ſuppeditatur, ſeſeque cum cibo permiſcet, ut liquidior evadat, facilius deglutiatur, temperiem quandam cum ventriculo ineat familiarem atque amicã, ſubſtantiamque chylo ventriculi ſimilem fere efficiat, quæ à ventriculo facillime in chylum convertatur. Ven-

triculi

triculi ſiquidẽ officium eſt, cibum per os ingeſtum in chylum commutare. Hic poſtea chylus, hoc eſt tenuior alimentorum ſuccus, cremori hordei ſimilis factus, per venas meſeraicas, relictis craſſis excrementis in inteſtinis quæ per alvum deturbantur, in jecur delatus, in ſanguinẽ convertitur, deinde per venam cavam in univerſum corpus diſtribuitur, ſingulis particulis idoneum ſuppeditãs alimentum proprie dictum, ubi ab his aſſimilatur atque agglutinatur. Cęterum qui de alimentorum ſcripſere facultatibus, aliter ſumentes nomen alimenti, non id tantum alimentum vocarunt, quod jam nutrit; ſed quod nutrire nos poteſt, hoc eſt quod cunctas quas diximus mutationes ſubire debet, antequã ſubſtantiam naturæ noſtræ familiarẽ, deperditæque ſimilem præbeat. Hac ratione, & Plantæ aut totæ, aut aliquę earum partes alimenta cenſentur. Horum multæ ſunt differentiæ ſumptæ, partim à nutriendi, partim ab ea, quæ cum hac conjungitur, alterandi facultate. Nutriunt alia cito, alia tardè, alia multum, alia parum, alia benè, alia male. Sunt & quæ mediocriter hæc cuncta præſtent, quorum natura ac vis media eſt inter hæc duo extrema.

na. Quæ vero ori ingrata aut grata, facile aut difficulter corrumpuntur, & excernuntur, aut aliud quid ſimile pręſtant, propter alterantem, & medicamentoſam, quam continent facultatem, hæc operantur: ſiquidem ori grata ſunt propter ſaporem, quem nos ſuavem, Græci ἡδὺν nuncupare conſueverũt, ſive is ſit dulcis, ut in Amygdalis, ſive cum eo permiſta aciditas, ut in malis quibuſdam atque aliis fructibus. Similiter ori ingrata ſunt, quæ haud ſuavem habent ſaporem, ſive ſit ſalſus, ſive amarus, ſive auſterus, qui prædominatur cæteris ſaporibus. Omnes auté alterare ex multis rationibus colligere quiſque poteſt, quas cum de medicamentorum per rationem inveſtigandi facultate ageremus, ſæpe recenſuimus. Ventriculo quæ jucunda ſunt, aut noxia, privato quoque id præſtant temperamento, quod aut amicitiam conciliat, aut odium. Alimenta autem facile, aut difficulter in putredinem verti, ac per alvum excerni, ab intemperie provenit. Quę enim facile putreſcũt, ac corrumpuntur, humida ſunt cuncta, ut Cucurbitæ, Perſica, & bona pars fugacium fructuum; ſicca vero difficulter. Sic quoq; facile aut difficulter per alvum tranſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

tranſeunt ob nimiam humiditatem, aut ſiccitatem. Quæ enim adſtringũt, tarde: quæ laxant aut abſtergent, cito permeant, ut Ficus. Porro illud curioſius, non tamen ſine fructu indagandum: an quæ male nos nutriunt, hoc eſt, pravum ſuppeditant ſuccum, κακόχυμα Græci vocant: alimenta dici debeant? Si enim quod bonum eſt nobis, noſtræque naturæ familiarem, & gratum ſuccum ſuppeditat, alimentum appellandum eſt, ut videtur; erit quod pravum, & malũ ſuggerit humorem, neutiquam appellandũ alimentum, ſed potius medicamentũ, quod pravitas hæc depẽdet ab intemperie. Reſpondeo alimentum dupliciter à ſcriptoribus accipi: ſimpliciter pro eo quod nobis bonum ſuccũ præbere poteſt: cum additione vocis pravum; non pro eo quod nil nos nutrire poteſt; ſed quod præter exiguum bonũ ſuccum multum pravi in ſe continet humoris, qui una cũ bono per venas in univerſum corpus diſtribuitur; præſertim quando partes corporis ex aliqua inedia exinanitę nutrimentũ tam valida vi, & tam celeriter attrahunt, ut nequeat natura partes nutrimenti noxias ſecernere ab innoxiis, ac per loca conſueta è corpore deturbare. Pravi

ſucci

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

ſucci appellari ſolent melancholici, bilioſi, putridi: crudi vero & frigidi, pituitoſi. Sequitur, ut qui prædictæ alimentorum differentiæ in Plantis atque aliis nos nutrientibus conjungantur commiſceanturque, nunc indicemus. Quæ cito nutriunt, ea parum præbent alimenti: non tamen quæ tarde ea multum, ſed quæ multum ea tarde. Haud enim verum eſt, cuncta ea quæ tarde nutriunt, multum nos nutrire; nec quæ parum, cito; ſed quędam. Triticum multum nutrit, & tarde: nam tarde à ventriculo concoquitur. Quæ autem boni pravique ſunt ſucci, quædam cito, quædam tarde alunt. Sed boni ſucci cuncta & multum, & parum alere poſſunt; pravi vero neutiquam, ſed parum tantum ea alere neceſſe eſt; atque aut cito, ut Perſica; aut tarde, ut Lentes. Eorum autem quæ mediocriter, hæc cuncta pręſtant, quædã mediocriter & nutriunt, & in corpore antequam nutriant, mediocri temporis ſpacio commorantur, ſive mediocriter pravi ſucci ſint participes, ſive prorſus eo careant. Sunt quæ mediocriter alunt, & aut tarde, aut cito: quæ vero mediocrem in corpore moram trahunt, antequam aſſimilentur partibus. alia cito, alia tarde

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

nutriunt, venaſq; corporis pervadunt. Vario etiam modo cõjunguntur cum his facultates, quæ dependent ab intemperie, & præſertim ex quarum mentionem fecimus, quæ cunctis alimentis ineſſe ſolent. Eorum quæ ori grata ſunt, quædam facile, nonnulla difficulter cõcoquuntur, aut corrumpuntur aut deſcendunt, & cito aut tarde, parum aut multum alunt. Quæ cito, & facile concoquuntur, cito, & facile etiam alunt, & cõtra quæ tarde, ac difficulter. Sic & quæ cito in ventriculo concoquuntur, cito etiam deſcendunt, & per inteſtina dilabuntur. Id quod etiam videtur affirmaſſe Hippocrates dum inquit l. 2. Aph. 18. Eorũ quæ confeſtim, & velociter nutriunt celeres fiunt excretiones. Nam loquitur non tantum de ſecunda, & tertia concoctione, ſed etiam de prima.

CAP. XVI.

Alimentorum inventrices ratio, & experientia.

SVnt ſicuti medicamentorum ita & alimentorum inventrices ratio, & experientia. Fallax tamen & multo minus certa in his eſt ratio, quæ à ſapore,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

ſapore, & odore deſumitur, quam in medicamentis, ſi ſolam ſpectetis nutrientem facultatem. Extant apud Galenum lib. 1. De alim. Dioclis verba, ſola experientia alimentorum facultates nobis cognitas eſſe arbitrantis, non ex indicationibus, quæ à temperamento & à ſaporibus ſumuntur. Cæterum ſi Diocles nutrientem potentiam in alimentis tantum conſideraſſet, haud prorſus à veritate aberraſſet. Nam à multis Sapientibus probatum eſt, animantium generi cibum eſſe familiarem ſubſtantiæ proprietate, quæ ſola experientia indicatur. Ajunt tamen dulcia cuncta nos nutrire. Id ſi ita eſt, indicabit etiam ſapor vim nutriendi, non tantum alterandi. Per dulcia autem nonnulli intelligunt cuncta, quæ guſtui placent, indeque putant ductum proverbium, *Quod ſapit nutrit*: ego præter illa etiam dulcia proprie dicta. Sine his enim nil palato arridet. Salſa, acria, acida, amara, & ſi quæ ſunt alio ſapore prædita, qui alimentis ineſſe poteſt, ſi modum excedant, ori inſuavia redduntur, & quod in ipſis dulce eſt, deſtruunt, aut præpediunt ne nutriat. Quare cenſendum eſt, non modo dulcia eſſe omnia, quæ nos nutriunt, ſed & alimenta

cuncta dulcia. Exiſtimaverit autē aliquis falſam hanc eſſe univerſalem propoſitionem, propterea quod inter medicamenta nonnulla ſunt, quæ nil nutriunt, dulcia. Hic ſane condocefaciendus eſt, id non ob aliam cauſam cōtingere, quā ob partium diverſitates. Inſunt enim, & illis partes, quæ nos nutriunt, & aliæ quæ medicamentorum continent potentiam; quæ quia in his inſignis eſt, impedit in illis nutrientem facultatem, ut nil operetur in nobis. Hujus rei manifeſta ſumatur demonſtratio ab exemplis. Ari radix cruda, neque mandi poteſt, neque nutrire, propter ejus ſummam acrimoniam, cocta vero præbet alimentum. Huic neceſſe eſt adjungam memorabilem naturam ejus Plantæ, quam Hiuccam vocant Indi occidentales, quamque fide digni, ac multi ſcriptores, qui eas terras peragrarunt, & viderunt, & ſcripſerunt. Folium huic Herbæ Canabis, vel ut aliis placet Sambuci, radix humani femoris craſſitudine. Hāc tradunt redigi in pultem cotium attritu, deinde ex ea per colum extrahi ſuccum valde lethalem, nulloque invento ad eum adhuc remedio: reliquum vero radicis exponi ſoli, ut exſiccetur, mox ſiccatum in farinam
moli,

moli, quæ aqua ſubacta in panes formetur, Caſſavi ab ipſis appellatos: ſervari hos per duos annos ad uſum familiarem ſine noxa. Ex quibus patet non mirum eſſe quod refert Theophraſtus, nonnullas radices dulces venenoſas eſſe; tum etiam quod narrant alii ſcriptores, nonnullos veneno educatos, ac nutritos. Nutriebantur enim non veneno, ſed venenato, cujus partes nutritivæ alimentum corpori ſubminiſtrant, ubi proprietate naturæ venena nil operantur in quibuſdam, aut ubi antiquã aſſumantur ab omni venenoſa qualitate purgantur. Nec deſunt in rerum natura Herbæ, quibus totis innoxie veſcimur, cum tamen earum ſuccus cum vitæ periculo aſſumatur. Allii ſuccus potus hominem non modo turbat, ſed etiam interficit, & Cæpæ ſi largius potetur, ob inſignem caliditatem, & acrimoniam mentem turbat & ſtomacho mirum in modum nocet. Igitur nutriendi vis in Stirpibus innoteſcit ex ſapore dulci, quem ſupra ponebamus modici caloris eſſe indicem. At quantũ quodque alimentum nutriat, & an cunctanter, an velociter, ex ſubſtantiæ conſiſtentia clarum evadet. Tenuis namque haud tam multum quam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

craſſa, & viſcida nutrit, neque tam tarde, quoniam permeat facilius ac velocius per venas ad ultimas corporis partes. Quod vero pertinet ad alterandi facultatem, quæ alimentis ineſt, eam ex iis indiciis explorabimus, quæ ſupra recenſuimus. Prava & difficilis cõcoctionis alimenta ab effectu deprehenduntur. Qui enim prava capiunt alimenta, his nidorulentus, aut alius gravis ructus accidit, aliis mordicatio: nonnullis utrumque: quibuſdam flatibus diſtenditur venter, & flatus per os excluditur, aut inſtar plumbi, aut lapidis, aut luti ipſorum ventri incumbere videtur, qui & durus etiam eſt, ac tenſus, & quaſi inflatus. Cæterum hi effectus multas ob cauſas accidere poſſunt: ob intemperiem alimenti, & partis in qua fit concoctio, nempe ventriculi: & ob lentorem, atque craſſitiem ſubſtantiæ, ob naturalem quandam proprietatem ἰδιοσυγκρασίαν Græcis appellatam. Quippe quæ valde frigida ſunt, lenta & craſſa, calorem ſtomachi imminuunt, extinguuntque; hinc ægre deſcendunt, difficillimeque concoquuntur. Nimis calida nimium etiam calorem augent, quo fit, ut prave concoquantur. Proprietas cujuſque ventri-

culi ſpectanda: quin etiam, an à communi deſciſcat. Inventi enim ſunt, qui facilius, ac celerius Fabam Lenteſque, quam ova concoquerét. Quidam propter pravos humores, quos in ventriculo coacervarunt, aut alium ob affectum præter naturam, quæ facilis ſunt coctionis aut digeſtionis, prave, & difficulter concoxerunt. Idcirco qui notitiam facultatum omnium, quæ alimentis inſunt adipiſci velit, eum diligenti experientia niti oportet in tali corpore facta, quale eſt id quod maxime ſanum exiſtit, præcognitis prius ſaporum odorumque naturis, qui Plantis maxime inſunt, tum conſiſtentia, quæ aut lenta, aut friabilis, aut craſſa, aut tenuis, laxa, aut levis, graviſve eſſe ſolet. Hæc enim omnia, ut docet Galenus lib. 1. De alim. ad ipſarum inventionem adeo conferunt, ut cum in peregrinam regionem perveneritis, ſi quid eſculenti nunquam vobis conſpecti occurrerit, per multas ſitis occaſiones atque adjumenta ad ejus facultatem cognoſcendam habituri.

CAP. XVII.

Exacta hujus Philoſophiæ notitia quî acquirenda. Autores veteres, & recentiores, qui de ea ſcripſere.

HIs præcognitis, qui totum ſe huic Philoſophiæ tradere cupit, & ad exactam ejus, quantum fieri poteſt, cognitionem devenire, eum veterum, & recentiorum lectioni, qui ex profeſſo quippiam ad rem Herbariam ſpectans edidere, aut ea de re obiter quippiam in ſuos commentarios retulere, diligenter incumbere oportet. Adeat in primis veteres Græcos atque Latinos, Theophraſtum, Dioſcoridē, Plinium, Galenum, Apuleium, Æginetam, Oribaſium, Æmilium Macrum, atq; etiam Arabes, Avicennam, Serapionem, Meſuem, Rhaſem. Libri Theophraſti (qui diſcipulus fuit Ariſtotelis) de Hiſtoria Plantarum novem, cum decimi principio; & ſex alii de cauſis earundem, Græce admodum leguntur mutili, ac depravati injuria temporum. Idcirco lectore indefeſſo indigent, & in Græca lingua non mediocriter exercitato. Hos Latio donavit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Theodorus Gaza Theſſalonicenſis, eo tempore, quo jam Græci autores negligebantur. Is homo multis præditus literis, reiqueMedicæ, atque utriuſque linguæ peritiſſimus fuit. Quia autem in multa depravata incidit loca, dum hos libros Latinos faceret, quædam omittere in verſione,nonnulla ea,quę ſibi videbatur optima, conjectura reſtituere coactus fuit. Et quoniam non de verbo ad verbum transferre, ſed mentemPhiloſophi exprimere ſumma eloquẽtia ſtuduit,ſæpe aliud quam autor, tradidit:aliquoties uſque adeoLatinæ linguæ ſtudioſus, & amator fuit, ut maternam linguam ei poſtpoſuerit. Etenim Latinam novis voculis, & ut plurimum non neceſſariis, ad Græcarum vocum imitationem augere ſemper ſtuduit: verbi gratia, ἐλατήριον Agitatorium vertit,cum Plinius,& alii Græco utantur nomine. Interdum quoque variat in vocum verſione: Ἀνθέρικον Albucum reddit atq; etiam Ἀσφόδελον, cum diverſæ ſint Herbæ. Sic ἐλάτην plerunque Abietem, aliquando Pinum interpretatur:& πίτυν Abietem, Laricem, ſæpe Piceam. Solani quodcunque ſit genus appellat Veſicarias, cum maxime inter ſe differant.

rant. κύπειρον perperam cum Plinio interpretatur Gladiolum. Et plura alia diligens lector notare poterit, qui propterea parum huic interpreti fidat ſine Græco codice. Senſus ejus quoque interdum cum Theophraſto non convenit, quod hanc ſcientiam haud ſatis intelligeret, quæ ante eum per multa ſecula, ejuſque tempore jacuit. In Hiſtoriam Theoph. aliquid in poſteritatis commoda molimur. In libros de cauſis Iulius Cæſar Scaliger inter doctiſſimos doctiſſimus noſtro ſeculo commentatus eſt iis, qui Græcæ linguæ, atque Latinæ peritiores ſunt. Mentem Philoſophi optime explanavit, loca quamplurima mutila feliciter reſtituit, nec pauciora melius quã Gaza interpretatur, quem ſæpe atque optima ratione caſtigavit. Ariſtoteli adſcripti libri duo de Plantis ab eodem Cæſare Scaligero explicati ſunt. In iis multa non contemnenda, quædã quoque improbanda, quæ ut diligenti ſtudio ſemper, ita ſæpe nimis curioſe, atque ſubtiliter à Scaligero animadvertuntur. Pedacii Dioſcoridis Anazarbei, qui miles, atque Medicus ſub Antonio, & Cleopatra vixit, de Medica materia novem extant libri, quorum quinque prioribus Stirpium, quæ ſuo tempore

magis

magis in uſu erant, facultates præcipue abſoluit breviter, ac ſummo ſtudio, non omiſſis earum deſcriptionibus, quæ non ita ubique occurrebant. Quę autem erant vulgaris notitię non deſcripſit; unde factum eſt, ut eas quarum vires nobis commõſtravit, adhuc ignoremus. Dioſcoridem primum Latine reddidit doctiſſimus Hermolaus Barbarus addito etiam corollario, quo autorem hunc multũ illuſtravit. Poſt eum Marcellus Virgilius pari induſtria & eruditione, adjectis etiam commẽtariis elegantiſſimis: tandẽ Ioannes Ruellius, cujus verſio nunc omnium fere manibus teritur. Scripſere in eoſdem libros commentaria plures alii, ſed copioſiſſima Petrus Andreas Mathiolus Senenſis, appoſitis quam plurimarum Stirpium iconibus, tam veteribus deſcriptarum, quam à recentioribus & ſeipſo uſurpatarum ad varios affectus humani corporis. Hic caſtigandis aliorum erroribus ita ſe totum tradidit, ut proprios, quos plures commiſit, quorum magna pars à Melchiore Guilandino viro erudititiſſimo, nec parum in hac Philoſophia verſato, quatuor epiſtolis animadvertuntur, propemodum neglexerit. Cajus Plinius ſecundus in Hiſtoria mundi ſedecim libris,

libris, à duodecimo ſcilicet uſq; ad vigeſimum ſeptimum, deſcriptiones, locos, uſus, virtutes, & reliqua accidentia Plantarum, quarum apud autores, qui ante eum floruere, ac ſuo quoq; tempore extitere, facta eſt mentio, tam breviter perſtrinxit, ut ſæpe propter ſententiæ, ac phraſis brevitatem non intelligeretur, niſi autores præſertim Theophraſtus, & Dioſcorides, ex quibus pleraque tranſcripſit, conſulerentur. Correxerunt hunc atque elucidarunt Hermolaus Barbarus in Caſtigationibus, Stephanus Aquæus in Commentariis, & alii celeberrimi viri: ſed in primis noſtro tempore Iacobus Dalechampius auxilio veterum codicum manuſcriptorum, atque collatione autorum antiquorũ, quibus Plinius uſus eſt. Galenus undecim compoſuit libros de ſimplicibus medicamẽtis, in quibus pleraque de Stirpium facultatibus primis, ſecundis, & tertiis generaliter agit, ex ſecundis primas inveſtigando. In his nil fere quod non apud Dioſcoridem inveniatis, imo quædam omittuntur neceſſaria. Hos Galeni libros Paulus Ægineta in compendium redegit. Secundum ordinem Alphabeti Plantarũ facultates atq; deſcriptiones è Dioſcoride in ſua Collecta trãſtulit Oribaſius.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Lucius Apuleius Madaurenſis librum edidit de virtutibus Herbarum ; item Æmilius Macer Veronenſis verſibus hexametris. Plurimum quoque Arabes hanc ſcientiam locupletarunt, Rhaſes, Serapion, Meſues, Avicennas, & alii ignobiliores, qui præterquam, quod Græcis cognitas Herbas in ſuos libros retulere, novas etiam quam plurimas deſcripſere, ac earundem vires tradidere. Averroës in quinto colliget inſigniorum Stirpium facultates ſecundũ Galenum ordine Alphabetico proſequitur. Inter recentiores ſummo ſtudio, ac diligentia de natura ſtirpium tres libros ampliſſimos publicavit Ioannes Ruellius, in quibus accurate cuncta ex variis ſcriptoribus, Latinis præſertim ac Græcis, qui ante ipſum fuere, collegit. Nam pręmiſſis communibus quibuſdã præceptis, & animadverſionibus ad formam, vitam, generationem, culturam, & alia accidentia pertinentibus, mox ad particularem cujuſque ſpeciei tractationem devenit. Hac tempeſtate etiam floruit Hieronymus Tragus, atque ejus æmulus Leonardus Fuchſius, excellentes ambo viri, qui libros poſteris de eadem materia reliquere adjectis iconibus. Sed Fuchſius magna ex parte deſcriptio-

nes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

nes vireſque ſuarum Stirpium ex veteribus mutuatus eſt in tomo primo; nam alterum figuris depictis, ac nomenclaturis tantum illuſtrat: Tragus autem magnum Plantarum numerum in Germania fere naſcentium paulo ante Fuchſium edidit, quarum formam, ac loca, generationem, vires cum veteribus cognitas, tum propria, & aliorum nempe ruſticorum, & mulierculàrum experientia inventas, examinavit atque indicavit. Hoc mortalibus utiliſſimum ſtudium in hoc doctiſſimo viro nunquam ſatis laudare poſſum. Vtinam hoc omnes qui poſt, & ante ipſum, amplexi fuiſſent. Etenim ſi noſtro tempore tantum ſtudii collocarent Herbarii in examinandis Plantarum novarum, quarum picturas nobis offerunt, viribus, quantum in deſcribendis earum formis, ac generationibus ponunt, profecto melius valetudini humanæ conſuleretur. Ideo montes aliaque loca viſenda ſunt habitu ruſtico, quo facilius cum colonis ineatur gratia ac ſocietas, obvii quique conſulendi, montium incolæ adeundi, ut uſus & facultates aliquæ earum Herbarum. quarum deſcriptiones nuper à doctis viris traditæ ſunt, cognoſcantur, etſi quæ ab uno prius indicata

ſunt

ſunt atque à pluribus poſtea confirmata, in obſervationum libro ſunt annotanda. Sed ad rem redeamus. Fuchſium, atque Tragum ſecutus eſt Mathiolus, qui Dioſcoridem commentariis illuſtravit; icones etiam non modo elegantiores, ſed & plures, quam priores novarum Plantarum appoſuit, quarum non præteriit antea incognitas quaſdam vires. Scripſit Rembertus Dodonæus poſt hunc Hiſtoriam Plantarũ elegantiſſimam triginta libris concluſam una cum imaginibus, in quibus novas nonnullas quoque videre licet. His alias adjecit Mathias Lobelius in ſuo Herbario, quod etiam cum imaginibus edidit: item Petrus Pena, qui una cum Lobelio adverſaria cum iconibus divulgavit. Carolus Cluſius Atrebas hoc tempore pluſquam ullus alius huic ſtudio deditus novas Stirpes plurimas, quas in Pannonia, Auſtria, Hiſpania ſumma diligentia & cura obſervavit, pictas aliquot libris divulgavit, quos annis ab hinc pauculis in magnum volumen congeſſit, quod pluribus novarum Plantarum deſcriptionibus, & picturis locupletavit. In eodem volumine de Fungis curioſiſſimum tractatum videre licet; itemque Plantarum omnium in monte Vero-

nenſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

nenſi celeberrimo, quem Baldum vocant, naſcentium catalogum, quem Ioannes Pona Pharmacopæus Veronenſis in Stirpiũ cognitione verſatiſſimus compoſuit. Idem Cluſius hoc anno libros decem exoticorum in lucem protulit, in quibus de Plantis peregrinis, atque Indicis plurima. Hic etiam aliquot autores aliena lingua præterquã Latina conſcriptos ad hoc ſtudium utiliſſimos in Latinam linguam vertit; Chriſtophorum Acoſtam, Nicolaum Manardem, & Garciæ ab Horto, qui Proregis Indiæ Medicus fuit, duos libros de ſimplicibus apud Indos naſcentibus, quos in Epitomen contraxit, ex Hiſpanico idiomate. Petri etiam Bellonii, qui de Arboribus Coniferis librum conſcripſit, pulcherrimas obſervationes è Gallicis Latinas fecit. Libros ſedecim de Plantis Andreas Cæſalpinus Aretinus Medicus, & Philoſophus in Italia ſuo tempore celeberrimus, nuper luci dedit. Nomina Plantis, quas deſcripſit, ut plurimum indidit Hetruſca, iiſque libenter pro Latinis uſus eſt. Idcirco difficilis paululum iis eſt, qui Stirpium veſtigandarum cauſa non videre Hetruſcos agros; nec alios, qui Herbarios cum iconibus multiſq; nomenclaturis ediderunt, prius inſpexerunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

runt. Deſcripſit hic propriis verbis ſingulas ſpecies diligentiſſime: mox an eæ veteribus cognitæ ſint oſtendit: demum ſi quippiam iis ſit virium, haud ita prioribus ſcriptoribus cognitum, ſubnectit. Vniverſalis Plantarum Hiſtoria, quam certo ſcio Iacobum Dalechampium inchoaſſe, ac imperfectam nobis reliquiſſe, cæteris, qui ante hanc editi ſunt, Herbariis anteferenda ſane eſt, etiamſi imperfecta ſit. Nam duo magna ejus volumina, plurimis ſcatent erroribus, quos Typographi, atque ii, qui hanc tranſcribendam, & imprimendam dederunt, commiſerunt. Notantur hi ſingulari libello, quem de erroribus Hiſtoriæ Plantarum generalis inſcripſit Caſparus Bauhinus. Imagines magna ex parte huic Hiſtoriæ inſeruntur earum Stirpium, quæ deſcribuntur, in quibus multæ antea incognitæ, tum noſtrates, tum peregrinæ ex India utraque delatæ. Confert hic doctiſſimus autor diligentiſſime antiquos ſcriptores inter ſe, ac multa eorum loca depravata majori quam alii judicio, ac multo felicius reſtituit. Tandem Iacobus Tabernâmontanus, qui Tragi diſcipulus fuit, in hac ſcientia pari qua priores induſtria conſenuit, Ejus nuper liber eſt ty-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

pis traditus, in quo præter nomenclaturas Latinas ac Germanicas, & picturas, nil aliud continetur. Oſtenduntur hoc libro plures Plantæ depictæ, quam in ullo alio prædictorum autorum: deſiderantur deſcriptiones, & vires; quas audio eum lingua Germanica conſcripſiſſe. Hi ſunt præcipui ſcriptores tam veteres quam recentiores, qui de re Herbaria volumina reliquere, quos præ cæteris legendos judicavi. Tractavit de univerſali Stirpium natura Ioannes Coſtæus Laudenſis, Aloyſius Anguillara, qui ante Guilandinum horti Patavini præfectus fuit placita ſua compendioſe, & magno cum judicio conſcripta, in lucem protulit, ſed Italis tantum. Extant de hac Philoſophia aliorum quorundam eruditiſſimorum ſcripta, ut Ioannis Thalii, Ioachimi Camerarii, Fabii Columnæ, Proſperi Alpini, qui de Ægyptiacis Plantis librum edidit, ſed omnes nominare ſupervacaneum arbitror, cum qui omnes ſcire deſiderent Philoſophos, ac Medicos, qui Bibliothecam Medicam, ac Philoſophicam typis mandarunt, conſulere queant. His adjungantur ſcriptores varii, Poëtæ, Hiſtorici, Oratores, tam veteres, quam juniores, qui obiter mentionem Plantarum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

tarum ſæpe facientes, quippiam de viribus aut natura earundem addere ſolent; ſed maxime, qui de compoſitione medicamentorum ſcripſere, inſpiciendi ſunt, item qui curationes affectuum corporis humani; qui de re culinaria, & cibaria, inter quos Apicium, & Athæneum inprimis commendo: item qui de Agricultura, quam tractarunt Varro, Cato, Lucius Moderatus Columella, Palladius, & alii; qui de Hippiatria, & ſimilibus; denique qui miſcellanea adeundi. Quare ſi quis hos omnes autores diligenter attenteque legerit, ac ſingula annotanda in ſuo Florilegio propriis locis ſeu capitibus poſuerit, quo facilius memoriæ inhæreant, aut promptius, ſi quando lubet, cunctæ autorum ſententiæ reperiantur, is vere excellens in hoc ſtudio evadet. Ad exquiſite perfectam Plantarum cognitioné nullum perveniet, quantumvis laborioſum, humanum ingenium. Infinita nimis earum varietas, in forma, uſu, & cæteris accidentibus: ſemper novi aliquid afferre videmus fluvios, paludes, mare, montes, campos, valles, arenam, parietes, ſaxa, prata, vineas, ſylvas, inculta, & ut breviter, Europam, Aſiam, Africam, Indiaſque. Itaque ſi ulla medicinæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

in parte magis Hippocratis ſententiæ veritas eluceſcit, Vita brevis, ars longa, ſane in hac maxime, quæ ad Medicinam inprimis pertinet. Nolim tamen in ſcientia Herbaria, quemquam deterreat rerum diſcendarum multitudo. Quiſquis in ea tantum proficiat, quantum ad ſuam ſcientiam excolendam, & exornandam, neceſſarium eſt, niſi quis ſe totum huic ſtudio tradere velit. *Medicis hæc Galenus: Medicus aut omnium Stirpium, ſi fieri poteſt, peritiam habeat conſulo; ſin minus, plurium ſaltem, quibus frequenter utimur, ſunt autem ipſarum genera, vel ſi ſic ea nominare velis differentiæ hæ, Arbores, Frutices, Herbæ, Spinæ, &c.*

CAP. XVIII.

Florilegium quid; ejus conficiendi modus, & ordo.

QVoniam autem Florilegii facta eſt mentio (ſic enim ſoleo libros appellare, quos alii collectanea, nonnulli locos communes, quibus inſcribuntur cuncta notatu digna, quę ad rem hanc ſpectant, ſive ab autoribus, ſive ex aliorum obſervatione, ea didiceritis; ut facilius tantarum rerum multitudo, & varie-

& varietas obſervata in memoria ha- beantur, ſi quando de re quapiam di- ſputandum eſt) operæprecium exiſti- mavi modum, atque ordinem locos communes componendi vobis præ- ſcribere, qui jam paululum hanc ſcien- tiam deguſtaſtis, atque eadem ineſcati eſtis. Nam prorſus rudibus hæc erunt inutilia, quæ nunc dicam de Florile- gio. Libros chartaceos ſex, aut ſeptem, aut octo pluresve capite (pro ut vultis titulos extendere, ac diffuſius obſer- vanda adnotare) ex viginti quinque foliis conſtantes; quinterniones vulgus chartariorum vocat. Ex iis fiat volu- men, cujus foliorum paginæ facies, tam dextra, quam ſiniſtra duabus per longitudinem interſecetur lineis, qui- bus medium faciei intercludatur, & tria loca diverſa ejuſdem magnitudi- nis conſtituantur in utraque paginæ facie. Inſcribentur ſupra in fronte ſin- gulis locis ſui tituli, qui tres erunt, re- licto tergo paginę omnis inſcriptionis vacuo, donec frons ſcriptis obſerva- tionibus repleta ſit. Tunc enim, & ter- go eædem inſcriptiones inſcribendæ ſuis locis, & nova charta ſi opus ad- denda. Volumen hoc in tres partes dividatur: prima contineat, quæ de Plantis in genere dicuntur; altera ſin-

gulas Plantarum ſpecies complectatur: tertia quæſtiones, quas tamen etiam poterimus, ſi lubet, prædictarum duarum partium locis inſerere, ad quos pertinere magis videbuntur. In his tribus prius agendum hiſtorice, mox Philoſophice, ut cauſas omnium quæ in hiſtoria enarrantur, doceantur: ſic diſertiſſimus Theophraſtus hiſtoriam à cauſis ſeparavit. Hunc autem ordinem in primis laudare debeo, eò quod ſi aliquis Commentarios de hac materia exactiſſimos ſcribendi deſiderio teneatur, ſtatim paucis mutatis, eadem ſerie cuncta, quæ annotavit, deſcribere ac in libros congerere facillime poſſit. Hinc quoque perdifficiles quæſtiones, quæ multorum autorum indigent teſtimoniis, quæque diligens examen requirunt, eodem ordine ſunt tractandæ: ne dicendorum ſerie in prioribus libris, (in quibus breviter opinio de ſimilibus cōtroverſiis animadvertenda) interrupta, lectoris mentem à propoſita re avertant, ac in moroſiſſimam lectionem deducant. A forma Plantarum in tribus partibus ſemper incipiendum eſt; deinde ad accidentia deveniendum, quo nomine generationes, affectiones, loca, vitæ, uſuſque comprehenduntur. Forma enim

accidente

accidente nobis notior, à notioribus nobis in hac Philoſophia procedere oportet.

CAP. XIX.

Tituli quales; quo ordine in locis Florilegii ſcribendi.

TItuli vero primæ partis Florilegii tales fere ſint, eoque, quo hic leguntur, ordine diſponantur. Quid ſit res, aut Philoſophia Plantaria: ejus antiquitas, dignitas, præſtantia, utilitas. Inventores, & in quot partes hæc Philoſophia dividatur. Scriptores reiPlantariæ, Græci, Latini, Arabes, & alterius idiomatis. Subjectum ejus, & quid ſit Planta. Ejus differentiæ unde ſumãtur: quantum ab animali differat. De partibus Plantæ propriis, communibus, earum definitione. Partium ſimilarium differentiæ formales, & accidentales. Partium diſſimilarium communium differentiæ, & earum partes aliæ. Partium propriarum communium diſſimilarium differentiæ. Plantarum diviſio in ſumma quædam genera. Quid Arbos, Frutex, Herba, Olus, Frumentum, Legumen, & ejuſmodi. De Plantæ actione, & ejus fa-

cultatibus, Plantarum generatio quot fiat modis; quæ ſponte: quæ è ſemine. Terra, locus, tempus anni, ſydera quid conferant ad generationem. Terrarũ locorumque differentiæ. Semen quomodo terræ mandandum, & quando. Quamdiu ſemen duret ut terræ mandari poſſit. Quo die è ſemine quæque Planta erumpat. Quæ partes primum è ſemine prodeant, & qua ſerie omnes naſcantur. De Plantarum augmento, & perfectione. De fructuum maturitate. De alimento, & excremento. De ſucco, lachrima, gummi eorumque differentiis. Plantæ, quæ aliis innaſcuntur Plantis. De Vita, & quæ longioris, ac brevioris. Terra, locus, tempus, anni ſydera ad vitam quid conducant. De annuis Plantis, & perpetuis. Partes quæ diutius in vita perdurent. De radice perpetuis. De caule, & ramis perpetuis. Quæ nunquam perdunt folia, flores, fructus. Abortus; Monſtra. Plantarum mutatio in alias ſpecies. Partium mutatio, foliorum, florum, & aliarum partium. Contractio, apertio & ſimilia. Odores Plantarum quot: & quæ odoratæ, quæ inodoræ. De ſaporibus, & eorum differentiis. Quæ ſaporem habeant, quæ non, & qualem: Item paucis Plantis eun-

dem ſaporem per omnes partes diffundi, ut & odorem. Sympathia, & antipathia. Morbi intrinſeci, & extrinſeci, communes, proprii. Animalia quæ in Plantis generentur. Quæ aliunde genita noxam Plantis afferant. De interitu totius Plantæ, & partis alicujus. De cultura. Quæ ſine cultura vivere nequeant: Item quid ſint agreſtes, & mites Plantæ. Arandi tempora. De foſſione. De Rigatione. De Stercoratione. De Tranſlatione, & reliquis ſimilibus culturæ operibus. Inſitio, inoculatio. Inſtrumenta ad culturã. Remedia ad morbos. Vſus Plantarum in homine, & primũ de alimentis, de medicamentis. Facultates earumq; dignotio. Plantæ quæ totæ, quo tempore ad uſum colligendæ, & quomodo ſervandæ: tempus, & modus colligendi ac ſervandi earum partes: ad quæ, & alia pharmacopæorum & unguentariorum opera pertinent, quæ quiſque in plura capita dividere poterit, uti etiam uſum in brutis, atque in inanimatis. Materies quæ fabris, quæque igni conficiendo idonea: ubi etiam de cædenda materie. Tam enim varius eſt Stirpium uſus, atque multiplex, tam varia uſus conſideratio, ut paucis verbis, ac ſummatim percurri nequeat. Quod ſi vero

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

quiſpiam in reipub. literariæ commodum libros de re Herbaria exactiſſime conſcribere velit, atque ideo quoque de cauſis agere eorum, quæ in hiſtoriis dicta ſunt, eum oportet ſub iiſdem titulis cauſas annotare, eaſque poſtea eodem fere ordine ſingulari libro recenſere, quod parvo cum labore facere poterit. Secunda autem pars particulares cujuſque ſtirpis tractabit hiſtorias, ac cauſas: hoc eſt formam: tempus, quo ſeminetur, naſcatur, augeatur, floreat: locum quo gignatur; culturam, uſum, & ſi quæ ſunt alia, quæ non cunctis Plantis communia ſunt, ea animadvertet, & eorumdem rationes, ſi perveſtigari poſſunt ſubnectet. Ideo ſinguli locorum tituli ſingulas Plantarum ſpecies contineant, quarum multa extat apud veteres, & recentiores memoria. Tres quatuor aut quinque ſpecies, quarum natura non admodum adhuc celebrata eſt, ſub uno titulo comprehendat: aut uno generico nomine, omnes ſpecies quę ſub eo continētur. Verbi gratia, non opus eſt ſingulares, ac proprios facere titulos de Fago, de Robore, de Subere, de Ilice, ſed uno nomine, nimirum Quercus, omnes intelligere, ac ſignificare. alioqui cum ſit immenſa, & incredi-
bilis

bilis ſtirpium multitudo, ſecunda hæc pars Florilegii in magnam nimis molem excreſceret: Paucæ admodum ſunt Plantæ, quæ non ad aliquod genus reducuntur, ſeu nomen habeant, ſive eodem careant. Cæterum cum ordo, & ad doctrinam exactius tradendam, & ad memoriam plurimum conducat; qualis ille in hac ſecunda parte, quæ tam innumerabilem Stirpium copiam amplectitur conſtituendus ſit, ut facile tituli reperiantur, docendum eſt. Video multos qui libros de Plantis particularibus in publicum protulere (talis namque tenendus eſt ordo, qualis in libris componendis obſervatur) elementorum, hoc eſt literarum ordinem, quem alphabeticum appellant, dilexiſſe, Plantis, quarum nominum elementum primum. A. eſt, prius poſitis. Alii à totius ſtirpis formæ differentiis ordinem ſumentes in quatuor ſumma genera eas dividunt, Arborem, Fruticem, Subfruticem, Herbam; progrediunturque à perfectioribus, & notioribus ad imperfecta, & minus nota. Sunt autem perfectiores, notiores nobilioreſque Arbores Fruticibus, Frutices Cremiis, Cremia Herbis. Nam hæ omnium imperfectiſſimę, utpote, quarum magna pars, aut floribus, aut fru-
ctibus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

ctibus, aut foliis, aut caule deſtituatur. Verum quam ſit confuſus, qui à literarum ſerie ſumitur ordo, norunt ii, qui multa ſępe privatis quibuſdam ſpeciebus indita nomina non ignorant: qui Plantas admodum natura diſſimiles conjungi hac ratione vident: qui nil fere penitus, præter nominum communium elementa ſic memoriæ tradi non neſciunt: qui denique à Philoſophiæ pręceptis abhorrere hunc ordinem omnino conſpiciunt. Laudandi ſane ſunt, qui à ſummis generibus ordinem ſumunt; quod nullus ordo pulchrior, ac pro memoria fructuoſior ſit, quam qui à forma deſumitur. Summa hæc genera in plures ſpecies communiores diſtinguuntur, donec ad infimas, atque individua perveniatur. Theophraſtus quoque hunc ordinem ſervavit: ſi quidem prius de Arboribus, mox de Fruticibus, deinde de Cremiis, tandem de Herbis in Hiſtoria tractat: ſingulaque hæc genera in ἥμερα, i. mitia, & ἄγρια, i. agreſtia partitus eſt: ſemperque de mitibus, vel ſi mavis, hortenſibus primum veluti magis notis, mox de agreſtibus, tanquam minus notis. Vocat mitia, quæ à nobis coluntur, ac noſtra opera manſueſiunt cicuranturque: agreſtia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

vero, quæ ſponte ſine ulla cultura proveniunt, nec facile aut unquam cicurari poſſunt. Falſum enim eſt in aliquot Stirpibus, quod putant Hippocrates & Plato, Plantas omnes natura agreſtes cultu ἐφημερῶσθαι, id eſt, manſueſcere, ut ex Pyraſtro, Olea ſyl. & reliquis diſcere licet. In animalibus idem accidere autor eſt Ariſtoteles, qui in hiſtoria animalium, & libro Problematum ſcribit eſſe nonnullas feras, quę nulla ratione manſuefieri poſſunt; ut leonem, pantheram. Porro cum Ariſtoteles diviſionem animalium in manſueta, & fera improbarit, quoniam ἐφημερῶσθαι formalem differentiam non deſignat, ſimilis Plantarum diviſio haud multum laudanda. Magis autem perplacet Andreæ Cęſalpini partitio, qui à fructuum varietate horum generum diviſionem ſecundam ſumpſit. Eſt enim fructus pars omnium reliquarum nobiliſſima, notiſſima, ipſa denique Plantę perfectio, & ob quam magna ex parte quaſi à natura conditæ Stirpes videntur. Pulcherrimus ſane hic ordo, multumque cum Philoſophiæ legibus conſentiens. Sed & à radicum differentiis non minus inutilis ordo colligi poteſt, quam à fructuum. Etenim docebit Plantæ

partem,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

partem, cujus contemplatio ſæpe ab hujus ſtudii amatoribus prætermittitur, quam quia non ita ut reliquæ partes ſub conſpectum cadat, ſed terra occultetur, ea ratione fructu ignobiliorem cenſent, minuſque notam nobis. Prius tamen nota nobis radix eſſe debet, quam cæteræ partes, quod ſit omnium Stirpium principium, nec ulla pars communior omnibus. Verum quia de fructuum, & radicum differentiis ſatis ſuperque dictum eſt, non erit opus ea repetere, ut titulos hujus ſecundæ partis Florilegii recenſeamus, cum ex iis quivis in hoc ſtudio paululum verſatus hos accipere poterit. Quod ſi vero cuipiam novos titulos condere, difficultatem pariat, is libros Cæſalpini, quorum nunc facilis eſt occaſio, perlegat, atque ex ejus ordine titulos tot quot velit deducat. Peregrinæ autem plantæ quarum pars aliqua, qua magis utimur, tantum cognita eſt, ſingulari ſunt titulo complectendæ, ne qui prædictum ordinem rumpere nolit, has negligenter omittat.

Finis Lib. II. *Iſagoges in rem Herbariam.*

CATA-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

CATALOGVS PLANTARVM HORTI ACADEMICI LVGDVNO BATAVI,

Quibus is inſtructus erat ANNO cIↃ IↃC XXXIII.

Præfecto ejuſdem Horti D. ADOLFO VORSTIO, *Medicinæ & Botanices Profeſſore.*

ACCESSIT

Index Plantarum indigenarum, quæ propè Lugdunum in Batavis naſcuntur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

CATALOGVS PLANTARVM OMNIVM HORTI ACADEMICI LVGDVNO-BATAVI.

A.

ABrotonum vulgare. * ſouthernwood.
Abrotonum tenuifolium Hiſpan.
Abrotonũ fæmina, ſ. Santolina.
Abſinthium latifolium vulgare. *
Abſinthium tenuifolium, ſ.Romanũ.
Abſinthium arboreſcens.
Abſinthium marinum tenuifolium.
Abſinthium marinũ folio lavendulæ.
Abſinthium Alpinum umbelliferum.
Acanthus ſativus. beares foot.
Acer latifolium, ſ. Pſeudoplatanus.
Acer medium. maple.
Acer minus.
Acetoſa vulgaris. *
Acetoſa Romana rotundifolia.
Acetoſa Hiſpanica maxima.
Acetoſa montana radice lapathi.
Acetoſa minima.
Aconitum lycoctonum cæruleum, ſ. Napellus. woolfe bane.
Aconitum lycoct. luteum majus.
Aconitum hyemale.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Aconitum bacciferum, ſ. Chriſtophoriana.

Acorus verus.

Adiantum nigrum Africanum ramoſum.

Adiantum album.

Æthiopis.

Ageratum.

Agnus caſtus, ſ. Vitex.

Agrifolium.

Agrimonia.

Alaternus.

Alcea vulg. flore carneo.

Alcea flore albo.

Alcea veſicaria, ſ. Veneta.

Alcea hirſuta folio cannabino.

Alchemilla, ſ. Pes leonis.

Alliaria.

Allium urſinum latifolium.

Allium ſylveſtre tenuifolium.

Allium junceum, ſ. Schænopraſſum.

Allium vulg. ſativum.

Aloë Americana.

Alſine maxima Virginiana.

Alſine repens CL. baccifera, Cacubalũ.

Alſine corniculata.

Alſine chamædryoides repens.

Althæa arboreſcens flore purpureo.

Althæa vulg. ſ. Biſmalua.

Althæa lutea, ſ. Abytilon Avicennæ.

Althæa Indica.

Alyſſon Plinii.

Ama-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Amaranthus major, Blitum Peruvianum Cl.
Ambroſiana, ſ. Salvia agreſtis.
Ammi.
Amygdalus.
Anagallis mas.
Anagallis fæmina.
Anagallis fl. violaceo.
Anagallis fl. dilutè purpureo.
Anagallis aquatica, ſ. Becabunga.
Anagallis aquatica altera.
Anchuſa.
Androſæmum.
Anemone tertia Matthioli fl. albo.
Anemone Chalcedonica fl. rubro, & incarnato.
Anemone violaceo pleno flore.
Anemones latifoliæ & anguſtif. variæ ſpecies.
Anethum.
Angelica ſylveſtris.
Angelica aquatica, ſ. Archangelica.
Anthyllis leguminoſa fl. luteo.
Anthyllis Hiſp. fl. rubro.
Anthora.
Antirrhinum majus fl. purp.
Antirrhinum majus fl. albo.
Antirrhinum majus fl. variegato.
Antirrhinum medium.
Antirrhinum minimum.
Antirrhinum minimum alterum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Aparine ſemine Coriandri ſaccharato
Luſitan.
Apium hortenſe. ſ. Petroſelinũ vulgi.
Apium paluſtre, ſ. Eleoſelinum.
Aquilegiæ variorum colorum.
Aquilegia roſeo flore.
Aquilegia ſtellata.
Aquilegia variegata.
Aracus fl. purpureo pulchro.
Aracoïdes Cretica.
Arbor Iudæ fl. purp.
Arbor Iudæ fl. albo.
Arbor lanifera Indica.
Arbor vitæ, Thuia quorundam.
Argemone.
Ariſtolochia longa Sarracenica.
Ariſtolochia folio Aſclepiadis.
Armerius Anglicus.
Armerius vulgaris flore punctato.
Armerius holoſericeo purp. flore.
Armerius flore rubro duplici.
Artemiſia vulgaris.
Artemiſia leptophyllos marina.
Arum majus.
Arum vulgare.
Arum maculoſo folio.
Arundo Cypria, ſ. Donax.
Aſarum.
Aſclepias flore nigro.
Aſclepias flore albo.
Aſcyrum.

Aſpa-

Aſparagus altilis. ×
Aſperula odorata fl. albo.
Aſphodelus mas albus.
Aſphodelus fœmina luteo flore.
Aſphodelus minor Cluſii.
Aſphodel⁹ minimus paluſtris fl. luteo.
After Atticus flore cæruleo.
After Pannonicus flore luteo.
After Virginianus fruticeſcens.
Aſtragalus Bæticus radice ampla.
Aſtragalus Bæticus ſupinus. (Cl.
Aſtragaloïdes Dodonęi, Orob⁹ Pann. 2.
Aſtrantia.
Atractylis flore luteo.
Atriplex ſativa alba.
Atriplex ſativa rubra.
Atriplex puſilla olida.
Atriplex Virginiana baccifera major.
Atriplex baccifera minor. (hini.
Atriplex Mexicana, ſ. Botrys Mex. Bau-
Atriplex ſylveſtris latifolia.
Avellana Byzantina. (luteo.
Auricula urſi major fol. farinaceo, fl.
Auricula urſi folio glabro, fl. luteo.
Auricula urſi fl. rubro. (te.
Auricula urſi flore dilutè purpuraſcen-
Auricula urſi fl. purpureo minor.

B.

BAccharis Monſpelienſium.
Balſamina fœmina.
Barba Iovis Plinii frutex.

Barbaræa, ſ. Naſturtium hyemale.
Ben album, ſ. Polemonium.
Bechium, ſ. Tuſſilago.
Beidalſar Alpini.
Bellis major campeſtris.
Bellis minor prolifera.
Bellides variorum colorum.
✗ Berberis, ſ. Oxyacantha vulgaris.
✗ Beta alba.
Beta Cretica ſemine ſpinoſo Bauhini.
✗ Betonica major.
Betonica minor.
Betonica aquatica.
Bifolium, ſ. Ophrys.
✗ Biſtorta major.
Biſtorta vulgaris.
Blattaria fl. luteo.
Blattaria fl. purpureo ſaturo.
Blattaria fl. albo.
Blattaria maxima lutea, verbaſco affinis.
Blitum maximũ caule rubente Virginiæ.
Blitum minus vulg.
Bolbonach, ſ. Viola latifol. radice perenni.
Bolbonach minor.
Bonus Henricus.
✗ Borago fl. cæruleo & albo.
Borago ſemper virens.
Borago minima ſeptentrionalium.
Botrys.
✗ Braſſica cauliflora.
Braſſica tenuifolia laciniata, ſelinoïdes (Dod.
Braſſica

Braſſica variegata Hondii.
Braſſica ſylveſtris perfoliata.
Bryonia alba.
Bryonia nigra, ſ. Sigillum B. M.
Bugloſſum.
Bugloſſum ſylveſtre.
Bugula fl. cæruleo.
Bugula fl. rubro.
Bugula fl. albo.
Bulbus unifolius Cluſii.
Bulbus trifolius, ſ. Ornithog. trif. ſpicatum.
Bulbocaſtanum.
Buphtalmum fol. millef. flore chryſanthemi.
Buxus.
Buxus foliis aureis Anglicus.

C.

CAlamintha montana odorata.
Calamintha vulgaris rotundi fol.
Calceolus Mariæ.
Calendula.
Calendula fl. pleno.
Calendula prolifera.
Caltha paluſtris.
Caltha flore pleno.
Campanula lacteſcens major, Pyramidalis Lut.
Campanula lacteſcens minor fl. albo.
Campanula lacteſcens minor fl. cæruleo.
Canna Indica.
Cannabis.
Cannabis ſpuria urticæ facie.

Capparis leguminoſa.
Caprifolium perfoliatum.
Caprifolium Germanicum non perfo-(liatum
Caprifolium flore rubro.
Cardamine fl. purpureo pleno.
Cardamine fl. ſimplici purp.
Cardamine trifolia Alpina fl. albo.
Cardiaca.
Carduus Benedictus.
Carduus fullonũ, ſ. Dipſacus ſativus.
Carduus fullonum ſylveſtris.
Carduus lacteus, ſ. Mariæ.
Carduus ſtellatus, ſ. Calcitrapa.
Carduus ſphærocephalus.
Carthamum perenne fl. cæruleo.
Caryophyllata montana.
Caryophyllata vulgaris.
Caryophyllus Anglicus Tradiſcanthi.
Caryophylli varii.
Caryophyllus ſylveſtris.
Carum.
Caſtanea.
Caſtanea equina.
Cataputia, ſ. Lathyris minor.
Caucalis marina pumila.
Caucalis ſ. echinophora ſegetum Luſit.
Celaſtrus.
Centaurium majus foliis Helenii.
Centaurium Alpinum fol. diſſectis
flore luteo.
Centaurium minus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Cepæa Lobelii.
Ceraſus vulgaris.
Ceraſus avium.
Ceraſus racemoſa ſylveſtris.
Ceraſus pumila fl. roſeo albo.
Ceraſus pumila, ſ. Chameçeraſus altera.
Ceratonia, ſ. Panis S. Iohannis.
Cerefolium hortenſe.
Cerinthe Plinii.
Chamædrys.
Chamæmeſpilus Geſneri.
Chamæirides variæ latif. anguſti fol. & variorum colorum.
Chamælæa tricoccos.
Chameląa Germanica, Mezereon Arabum.
Chamænerion Geſneri.
Chamæmelum.
Chamæmelum Romanum.
Chamæmelum ſyl. ſ. Cotula.
Chamæpitys vulg. lutea.
Chamæpitys altera purp. flore.
Chelidonium majus.
Chelidonium majus alterum floribus laciniatis.
Chelidonium minus.
Chondrilla purp. flore.
Chondrilla vulg. lutea.
Chryſanthemum ſegetum luteum.
Chryſanthemum floribus albis medio luteis.
Chryſanthemum Valentinum Cluſii.
Chryſanthemū Canadēſe ſtrumoſum.

Chryſanthemum Virginianum caule
alato.
Chryſanthemum Braſilianum.
Chryſanthemum Indicum novum.
Cichorium fl. cæruleo profundius in-
ciſum. (bus.
Cichorium album caulibus rubenti-
Cichorium luteis floribus.
Cichorium Verrucarium, Zacintha.
Cicuta. (nenſe.
Cicutaria maxima, Seſeli Pelopon-
Cicutaria fatua. (nodoſo.
Cicutaria Pannonica ſubhirſuta caule
Cineraria, ſ. Iacobæa marina.
Circæa.
Cirſium.
Ciſtus Ledon mas.
Ciſtus populnea fronde.
Ciſti aliæ ſpecies.
Citrullus, ſ. Anguria.
Clematis peregrina fl. purpureo.
Clematis fl. cæruleo.
Clematis fl. pleno.
Clematis Pannonica Cluſii.
Clematis Daphnoïdes major. (ci.
Clematis Daphnoïdes minor fl. dupli-
Clematis Daphnoïdes minor fl. albo,
cæruleo, purpureo.
Clematis Virginiana fruticeſcens.
Clinopodium majus.
Clinopodium minus.

Cochlea-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Cochlearia.
Coccygria, ſ. Cotinus.
Colchicum autumnale fl. albo.
Colchicum fl. purp.
Colchicum fl. pleno ſtriato.
Colchicum vernum.
Colocynthis pyriformis.
Colus Iovis, Horminum luteum.
Colutea veſicaria, Pſeudoſena.
Colutea ſcorpioïdes.
Conyza minor fætida.
Convolvulus Altheæ folio.
Convolvulus Indicus purp. flore.
Convolvulus Hiſp. cãpeſtris cæruleo fl.
Coriandrum.
Cornus mas.
Cornus fœmina.
Corona Imperialis.
Coronopus repens minor. dendelion.
Coronopus major.
Cortuſa Mathioli fl. purp.
Cortuſa Americana fl. albo.
Coſtus hortenſis. (maximus.
Cotyledon, ſ. Vmbilicus Veneris verus
Cotyledon verus alter minor.
Cotyledon folio Sedi ſerrato.
Cotyledon acris ſeptentrionalium.
Crocus autumnalis Anglicus.
Crocus vernus flore albo.
Crocus vernus flore aureo.
Crocus vernus flore purpureo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Crocus vernus flore ſtriato.
Crocus vernus flore violaceo amplo.
Cruciata Romana minima F. Colũnę.
Crupina, ſ. Chondrilla purp. ſemine
nitido Lob.
Cucumis aſininus.
Cyanus major latifolius.
Cyanus hortenſis fl. albo.
Cyanus flore carneo.
Cyanus flore purpureo.
Cyanus cæruleo flore.
Cyclamen folio hederæ.
Cyclamen folio rotundo.
Cymbalaria Italorum.
Cynara altilis.
Cynara ſylveſtris Betica Cl.
Cynogloſſum vulg.
Cynogloſſum Luſitanicum.
Cyperus longus verus.
Cyperus aquaticus ſpurius.
Cypreſſus arbor mas & fœmina.
Cypru's Dod. Alkanna.
Cytiſus verus Maranthæ.
Cytiſus Pannonicus.
Cytiſus ſpurius.

D.

DAtura Indorum.
Daucus vulgaris.
Delphinia variorum colorum.
Dens caninus flore purpureo.
Dentaria triphyllos.

Dentaria major pentaphyllos.
Dentilaria Rondeletii.
Pſeudo-Dictamnum. d. Maindor . garde. ginza
Digitalis maior flore albo.
Digitalis major flore purp.
Digitalis minor fl. luteo.
Doronicum rotundi fol.
Doronicum oblongo fol. Germanicũ.
Doronicum Americanum.
Draba.
Draco herba.
Dracontium majus, ſ. Serpentaria.
Dulcamara, ſ. ſolanum lignoſum.

E.

EBulus.
Echium Alcibiadeum.
Echium ſcorpioïdes Aquaticum.
Elaphoboſcum.
Elatine Lobelii.
Elleborus albus flore herbaceo.
Elleborus albus flore atrorubente.
Elleborus niger verus.
Elleborus niger ſecundus.
Elleborus niger tertius Dod.
Elleborus ferulaceus, Conſiligo.
Elleborine.
Endivia, ſ. Intybum.
Enula campana, ſ. Helenium.
Epimedium.
Epimedium fruticeſcens Virginianũ.
Eranthemum, ſ. Flos Adonis.

Erica

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Erica ſcoparia. inf.
Erica florida.
Erygeron majus & minus.
Eruca latifolia ſativa.
Eruca ſylveſtris tenuifolia.
Eruca Arragonica.
Eruca peregrina Cluſii.
Eruilia, ſ. Piſum ſylveſtre.
Eryngium campeſtre.
Eryngium marinum.
Eryngium Creticum.
Eryngium luteum Monſpel.
Eryngium planum Mathioli.
Eryſimum Appulum.
Eryſimum Theophr.
Eryſimum vulg.
Eſula major.
Eſula minor.
Eſula minima Tragi.
Euonymus Theophraſti.
Eupatorium cannabinum mas.
Eupatorium aquaticum fœmina.
Eupatorium Indicum.
Euphorbium cerei effigie.
Euphraſia vera.

F.

FAba major.
Faba minor.
Faba Græca ſylv, ſ. Piſum nigrum.
Fagopyrum.
Fagus. inf.

Ferula. Fennel-gijant

Ficus.

Ficus pumila.

Ficus Indica minor.

Filipendula.

Filix mas.

Filix fœmina.

Filix aquatica.

Filix quercina.

Filix latifolia paluſtris, Oſmunda.

Flammula ſurrecta flore albo.

Flos Africanus major.

Flos Africanus minor. (ci.

Flos Conſtantinop. fl. miniato ſimpli-

Flos Conſtant. fl. miniato pleno.

Flos Conſt. fl. albo.

Flos Paſſionis.

Flos ſolis major.

Flos ſolis prolifer,

Fæniculum.

Fæniculum dulce Azoricum.

Fænum Burgundiacum fl. luteo,

Fænum Burgund. fl. purp.

Fænugræcum.

Fragaria.

Fragaria hirſuta odore moſchi.

Fraga ſylveſtris ſpinoſa.

Frangula, ſ. Alnus nigra.

Fraxinus.

Fraxinella fl. purp. major.

Fraxinella purp. minor,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Fraxinella flore albo.
Fritillaria major.
Fritillaria minor. purp. lutea, obſoleti coloris, alba.
Frumentum Indicum variorum colorum.
✱ Fumaria vulgaris.
Fumaria breviori folio.
Fumaria tenuifol. Monſp.

G.

✱ GAlega flore albo.
Galega flore purpureo.
Geniſta Hiſp. arboreſcens.
Geniſta tinctorum.
✱ Geniſta vulgaris.
Geniſtella ſpinoſa.
✱ Gentiana major.
Gentianella verna flore cæruleo majore.
Gentianella folio Aſclepiadis.
Gentiana cruciata. felwort.
Gentianella minima purp.
Geranium batrachyoïdes maculoſum & non maculoſum.
Geranium Creticum annuum.
Geranium Virgin. fl. pulchro.
Geranium fl. amplo roſeo.
Geranium hæmatodes. ſtorksbill
Geranium tuberoſum.
Geranium fuſcum.
Geranium moſchatum.
Geranium Robertianum.
Geranium columbinum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Geranium ſupinum.
Gingidium.
Gladiolus fl. purp.
Gladiolus fl. albo.
Glansterræ.
Glaux æſtiva ſupina Luſit.
Glycirrhiza.
Gnaphalium Americanum.
Gnaphalium vulgare.
Gramen Alopecuroïdos Lob.
Gramen ſtriatum Hiſpanicum.
Gramen marinum majus.
Gramen marinum minus.
Gramen plumeum Auſtriacum majus.
Gramen plumeum minus.
Gramen criſtatum Hiſpan.
Gramen tremulum.
Gramen Parnaſſi.
Gratiola.
Guaiacum Patavinum.

H.

HAlymus arboreſcens.
Halymus portulacæ folio.
Hedera.
Hedera Virginiana, aliis Vitis.
Hedera terreſtris.
Hedyſarum Creticum.
Hedyſarum perenne fl. carneo.
Hedyſarum corniculatum Monſp.
Heliotropium.
Hemerocallis fl. purp.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Hemerocallis fl. luteo.
Hemerocallis fl. miniato Byzantina.
Hemerocallis fl. albo.
Hepatica fl. pleno cæruleo.
Hepatica fl. ſimplici cæruleo, albo, rubro, albo puncticulato.
Herba Doria.
Herba Paris.
Heſperis Italica.
Heſperis Syriaca fl. obſoleto.
Hieracium primum Dod.
Hieracium Pannonicum Cluſii.
Hieracium barbatum medio nigrum Luſit.
Hieracium ſupinum Hiſp.
Hieracium Narbonenſe ſtellatum.
Hippogloſſum.
Hippuris.
Horminum ſativum.
Horminum ſylv. flore purp.
Horminum ſylv. Luſit.
Horminum ſylv. q^{m}. Salvia agreſtis Tabern.
Hyacinthus Oriental. major & minor.
Hyacinthus Peruvianus ſtellatus fl. cæruleo.
Hyacinthus Orient. fl. duplici vireſcente.
Hyacinthus comoſus
Hyacinthus ſpurius Dodon.
Hyacinthus botryoïdes albis, cæruleis & carneis floribus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Hyacinthus Hiſp. flore albo, cæruleo, carneo.
Hyacinthus ſtellatus major, minor, fl. cæruleo & carneo.
Hyoſcyamus niger.
Hyoſcyamus albus rotundifolius.
Hyoſcyamus flore luteo.
Hyoſcyamus Peruvianus, Tabacum verum.
Hypericum majus.
Hypericum minus.
Hyſſopus vulg. cærulea.
Hyſſopus fl. albo.
Hyſſopus fl. rubro.
Hyſſopus comoſa.
Hyſſopus tenuifolia peregrina.

I.

IAcea flore purp. non aculeata.
Iacea Luſitanica latifolia.
Iacobæa.
Iaſminum flore albo.
Iaſminum flore luteo.
Illecebra, ſ. ſedum minimum.
Impatiens herba Dodon.
Impatiens Alpina erucæ folio, Sium minimum Proſp. Alpini.
Iris Florentina alba.
Iris variegata latifol. vera.
Iris bulboſa cæruleo flore.
Iris bulboſa luteo flore.
Iris ſuſiana.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Iris pulchra variegata.
Irides variæ.
Iſatis.
Iuglans Canadenſis.
Iuniperus vulg. minor.
Iuniperus major baccifera.

K.

KNavvel Dod. polygoni ſpecies.
Kakile Serapionis, Eruca marina.
Keiri, ſ. Leucoium luteum vulg.
Keiri fl. pleno.
Keiri fl. duplici holoſericeo.

L.

LAburnum maximum.
Laburnum minus.
Lactuca.
Lactuca Romana.
Lactuca ſylveſtris, ſ. Scariola.
Lactuca ſoporifera odore opii Lob.
Lagopus.
Lagopus anguſtifol. Hiſpan. Cluſii.
Lagopus ſtellaris Bauhini.
Lamium Pannonicum fl. luteo.
Lamium Pannon. fl. rubro, Milzatilla.
Lampſana.
Lapathum ſanguineum.
Lapathum magnum, ſ. Hippolapathũ.
Lapathum maximum rotundifol.
Larix.
Laſerpitium verum.
Lathyrus latifol,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Lathyrus anguſtifol.
Lathyrus Americanus flore cæruleo.
Lathyrus Hiſpan. fl. luteo (pulchro.
Lathyrus ſylveſtris minor flore rubro
Lavendula.
Lavendula alba.
Lavendula multifida Cluſii.
Laureola.
Laurocera ſus.
Laurus baccifera.
Laurus latifol. vulg.
Laurus anguſtifolia Gallica.
Laurus Tinus minor.
Laurus Tinus major folio glabro.
Laurus Alexandrina.
Lens.
Lentiſcus.
Lepidium, Iberis major. wilde creſse.
Leucoïum bulboſum triphyllum.
Leucoïum bulboſum hexaphyllum.
Leucoïum bulboſum majus polyanthemum. (tumnale.
Leucoium bulboſum minimum au-
Leucoium arboreſcens fl. purp. pleno vario.
Leucoium marinum majus fl. purp.
Leviſticum. lovage, aliſander.
Liguſtrum.
Lichen.
Lilium album.
Lilium rubrum majus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Lilium rubrum minus.
Lilium rubrum bulbulos gerens inter (folia.
Lilium Perſicum.
Lilium convallium majus & minus.
Lilium convallium flore purpuraſcēte.
Liliasphodelus major fl. rubro.
Liliasphodelus minor fl. luteo.
Liliasphodelus fl. albo, Phalangii ſpec.
Lillach, ſ. Syringa Arabum fl. cæruleo.
Limonium majus.
Linaria Pannonica fl. cæruleo.
Linaria flore luteo.
Linaria odorata.
Linum.
Lithoſpermum majus.
Lithoſpermum minus ſylveſtre.
Lithoſpermum Anchuſæ facie.
Lonchitis aſpera Matthioli.
Lotus arbor.
Lotus Lybica Dalechampii.
Lotus tetragonolobus fl. rubello.
Lunaria Botrytis.
Lupinus albus ſativus.
Lupinus cæruleus.
Lupinus luteus.
Lupulus.
Lutum herba.
Lutea Cretica.
Lychnis coronaria rubro flore.
Lychnis coronaria fl. albo.
Lychnis coronaria fl. carneo.

Lychnis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Lychnis ſylveſtris latif.
Lychnis tomentoſa marina.
Lychnis ſylveſtris ocymoïdes fl. ſimplici.
Lychnis ocymoïdes fl. pleno.
Lyſimachia lutea vera.
Lyſimachia Virginiana, ſ. Hyoſcyamus Virgin. Proſp. Alpini.
Lyſimachia Virginiana altera fl. luteo amplo.
Lyſimachia galericulata.
Lyſimachia ſpicata cærulea.
Lyſimachia ſiliquoſa.

M.

MAjorana nobilis.
Majorana Anglica. ſweet marioram.
Malua arboreſcens Indica.
Malua Bætica rotundifolia fl. amplo.
Malua vulg. major.
Malua pumila.
Malua criſpa,
Malua hortenſis fl. atropurp. pleno.
Malua hortenſis fl. carneo pleno.
Malua hortenſis fl. rubro & albo ſimplici.
Malua hirſuta cannabina æſtiva Hiſpan.
Malus Armeniaca.
Malus Aurantia.
Malus Citria.
Malus Cydonia.
Malus Limonia.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Malus Perſica.
Malus Perſica fl. pleno.
Malus Punica.
Malus Punica altera.
Mandragoras. Man-drake.
Marrubium verum.
Marrubium aquaticum.
Matricaria.
Matricaria fl. pleno niveo.
Matricaria altera caule rubeſcente.
Medica doliata.
Medica elegans Catalonica.
Medica echinata doliata major.
Medica echinata doliata minor.
Medica echinata minima.
Melanthium ſativum.
Melanthium Damaſcenum fl. ſimplici.
Melanthium Damaſc. fl. pleno.
Melilotus vulgaris.
Melilotus Italica.
Melilotus flore albo.
Melilotus inodora Maſſilienſium.
Meliſſa.
Meliſſophyllon Turcicum fl. cæruleo.
Melo.
Mentha hortenſis nobilis.
Mentha altera.
Mentha anguſtifolia.
Mentha criſpa.
Mentha maculoſa.
Mentha cattaria, ſ. Nepeta.

Men-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Menthaſtrum.
Mercurialis mas.
Mercurialis fœmina.
Mercurialis ſylveſtris, Cynocrambe.
Meſpilus.
Meum. wilde parſlej.
Millefolium album & purp. majus.
Millefolium minus luteum.
Moly Homericum latifol.
Moly montanum flore flavo.
Moly minus fl. purpuraſcente.
Mollugo.
Morus nigra.
Morus alba.
Muſcipula, ſ. Viſcaria fl. purp.
Muſcipula altera fl. albo.
Myagrum Thlaſpios facie.
Myagrum monoſpermum Bauhini.
Muſcari fl. purp.
Muſcari fl. flavo.
Myrrhis odorata major.
Myrtus latif.
Myrtus Tarentina tenuif.
Myrtus media.
Myrtus Hollandica, Gagel.

N.

NArciſſus mediocroceus.
Narciſſus medioluteus.
Narciſſus flore pleno.
Narciſſus juncifolius.
Narciſſus totus albus oblongo calice.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Narciſſus luteus ſylveſtris fl. pleno ſine calice.
Narciſſus Hiſpan. major.
Narciſſus Hiſp, minor.
Narciſſus Hiſp. minimus.
Narciſſus major pallidus calice brevi.
Narciſſus calice maximo.
Narciſſus triplici calice.
Narciſſus Tradiſcanthi.
Naſturtium hortenſe.
Naſturtium criſpum.
Naſturtium Indicum.
Naſturtium aquaticum.
Nigellaſtrum, Pſeudomelanthium.
Nummularia.
Nux veſicaria, ſtaphylodendron.
Nux Pontica.

O.

OCymum.
Oenanthe.
Onobrychis Belgarum, Viola pentagona.
Oleander flore albo.
Oleander fl. rubro.
Olus album.
Ononis ſpinoſa.
Ononis non ſpinoſa lutea maxima æſtiva.
Ononis non ſpinoſa lutea perennis.
Ononis minor lutea æſtiva.
Ononis flore rubro.
Ophiogloſſum.
Origanum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Ornithogalum majus Neapolitanum.
Ornithogalum minus.
Ornithogalum latifol. max. fl. niveo, ſ. Lilium Alexandrinum.
Ornithogalũ majus ſpicatum fl. luteo.
Ornithogalum majus anguſtif. floribus ex albo vireſcentibus.
Ornithogalum ſylveſtre flore flavo.
Ornithogalum Indicum minimum fl. luteo.
Ornithopodium.
Orobus Pannonicus I. Cluſii.
Oxys trifolia flore albo.
Oxys trifolia corniculata flore luteo.

P.

PÆonia mas.
Pæonia fæmina fl. ſimplici.
Pæonia fœm. fl. duplici.
Pæonia flore phæniceo.
Pæonia fl. carneo.
Paliurus.
Panax peregrinum.
Pancratium.
Panicum.
Papavera ſativa variorum colorum fl. ſimplici, & pleno.
Papaver corniculatum fl. flavo.
Papaver corniculatum fl. phœniceo.
Papaver Rhæas vulg.
Papaver Rhæas fl. flavo.
Papaver ſpinoſum.

Pappas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Pappas Americanum.
Parietaria major.
Parietaria minor.
Paſſerina.
Pentaphyllum majus primum Dod.
Pentaphyllum majus alterum.
Pentaphyllum repens vulg,
Pentaphyllum repens incanum.
Pentaphyllum fl. albo.
Peplus. (nima
Percepiere Anglorum, ſaxifragia mi
Perfoliata lutea.
Periclymenum rectũ fructu ceraſino.
Periclymenum rectum baccis rubris.
Periclymenum rectum baccis cęruleis
Periploca anguſtifolia.
Perſicaria piperitis.
Petaſites.
Petroſelinum Virginianum.
Petroſelinum Macedonicum vulgare
Petroſelinum Macedonicum Fuchſii.
Peucedanum.
Phalangium Virginianum fl. cæruleo.
Phalangium Virgin. fl. violaceo.
Phalaris.
Phaſeolus Indicus flore miniato.
Phaſeolus ſemine variegato,
Phillyrea.
Phyllitis.
Piloſella.
Pimpinella major.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Pimpinella minor.
Pinus.
Pinaſter.
Pirola.
Piſum majus.
Piſum minus.
Piſum cordatum.
Plantago vulg. latif. & anguſtif.
Plantago roſea maxima.
Plantago roſea ſpicata.
Plantago roſea incana.
Plantago ſerrato folio.
Platanus.
Polium.
Polygala Valentina Cluſii.
Polygonum polyſpermũ, Millegrana.
Polygonatum vulg. latif. & anguſtifol.
Polygonatum alterum Dodon.
Polygonatum Indicum ramoſum fl. luteo. (lato.
Polygonatum Virgin. fl. candido ſtel-
Polypodium.
Pomum amoris majus, & minus.
Portulaca.
Porrum.
Potentilla.
Primula veris fl. albo.
Primula fl. luteo ſimplici.
Primula fl. pleno luteo.
Primula umbellifera flore prolifero.
Primula umbellifera fl. fimbriato.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Primula umbellifera fl. aureo.
Primula umbellifera minor fl. purpureo.
Prunus Myrobalanus.
Prunella vulgaris.
Prunella major Luſitanica.
Pſeudocapſicum.
Pſyllium.
Ptarmica vulgaris.
Pulegium.
Pulegium majus rotundifol.
Pulegium cervinum oblongo folio.
Pyracantha.

R.

RAdix caua major fl. purp. & albo.
Radix cava minor.
Radicula minor.
Radicula nigra.
Radicula rapi radice rotunda.
Ranunculus arvenſis echinatus.
Ranunculus gramineus flore luteo.
Ranunculus Pyrenæus fl. albo.
Ranunculus nemoroſus fl. pleno purp.
Ranunculus nemoroſus fl. luteo.
Ranunculus nemoroſus fl. herbaceo.
Ranunculus nemoroſus fl. ſubcęruleo.
Ranunculus ſeptentrion. minimus.
Ranunculus flore globoſo.
Ranunculus dulcis Tragi.
Ranunculus hortenſis fl. ſimplici & pleno.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Ranunculus flore niveo pleno.
Ranunculus prolifer.
Ranunculus Luſitanicus radice grumoſa.
Raphanus ruſticanus.
Rapunculus.
Reſeda major.
Reſeda minor.
Reſeda minima, Phyteuma.
Rhabarbarum verum.
Rhamnus catharticus.
Rhodia radix.
Rhus Virginianum.
Rhus myrtifolium. (ci.
Ribeſium Anglicum fructu rubro dul-
Ribeſium fructu albo.
Ribeſium fructu rubro.
Ribeſium fructu nigro.
Ricinus.
Ros Solis major & minor.
Roſa centifolia Hollandica.
Roſa pallida provincialis.
Roſa rubra.
Roſa rubra holoſericea.
Roſa alba plena.
Roſa variegata.
Roſa Auſtriaca fl. phœniceo.
Roſa cinnamomæa.
Roſa Moſchata.
Roſa ſine ſpinis.
Roſa ſempervirens.

Roſa pomifera Veneta.
Roſa canina fl. ſimplici.
Roſa canina fl. duplici.
Roſa canina fl. flavo ſimplici.
Roſa Dunenſis.
Roſmarinus.
Roſmarinus inodorus.
Rubia tinctorum.
Rubus Idæus fructu albo & rubro.
Rubus vulgaris.
Ruſcus.
Ruta.
Ruta muraria.

S.

SAbina folio Tamaricis.
Sabina folio Cupreſſi.
Salvia latifolia.
Salvia anguſtifolia.
Salvia maculoſa.
Salvia anguſtifol. nobilis flore albo.
Salvia altera fl. purp.
Sambucus.
Sambucus foliis laciniatis.
Sambucus aquatica roſea.
Sanicula mas.
Sanicula fœmina.
Sanicula montana 2. Cl. fl. guttato.
Saponaria flore ſimplici.
Saponaria flore duplici.
Satureia.
Satyrium flore albo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Satyrium fl. purp. folio maculoſo.
Saxifragia alba.
Saxifragia aurea.
Saxifragia hircina major.
Saxifragia hircina minor.
Saxifragia vulgaris.
Scabioſa Hiſpanica maxima.
Scabioſa Indica fl. atropurp.
Scabioſa vulgaris foliis diſſectis.
Scabioſa major vulgaris.
Scammonea Monſpelienſium.
Scandix.
Scilla.
Scordium.
Scorodopraſſum.
Scorpioïdes Bupleuri folio prima.
Scorpioïdes Bupleuri folio ſecunda.
Scorpioïdes tertia.
Scorpioïdes leguminoſa Lob.
Scorzonera, ſ. Viperaria.
Scrophularia.
Scrophularia æſtiva peregrina.
Scutellaria flore purp.
Sedum Alpinum fl. guttato.
Sedum majus.
Sedum vermiculatnm fl. albo.
Sedum vermiculatum fl. luteo.
Sedum arboreſcens.
Sedum elegans, ſempervivum tertium F. Columnæ.
Serpillum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

* Seſeli Æthiopicum frutex.
Seſeli Æthiopicum herba.
Seſeli Maſſilienſium.
Seſeli Creticum, ſ. Tordylium.
Seſeli paluſtre lacteſcens.
Silybum.
Silybum minus.
* Sinapi ſativum.
Sinapi album.
Sinapi Caſtiliæ Novæ.
Sinapi repens non deſcriptum.
Siſarum.
Siſyrinchium maius.
Smyrnium Creticum.
Smilax aſpera.
Smilax aſpera folio maculoſo.
Smilax lævis.
* Solanum vulgare. night-ſhade.
Solanum lethale, Bella donna.
Solanum veſicarium.
* Solidago Sarracenica.
Sonchus Hieracitis.
* Sonchus aſper.
Sonchus levis.
* Sophia Chirurgorum.
Sorbus aucuparia.
Spergula.
Spina ſolſtitialis.
Spina acuta, ſ. Oxyacantha Matthioli.
Spondylium majus.
Spondylium minus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Stachys.
Staphis agria.
Stæbe Salamantica Cluſii.
Styrax.
Succiſa. (riegato.
Symphytum majus fl. albo, purp. va-
Symphytum minus tuberoſum.
Symphytum maculoſum.
Symphytum maculoſum alterum.
Syringa Italica.
Syringa Italica flore duplici.

T.

TAmariſcus Germanicus.
Tamariſcus Narbonenſis.
Tanacetum vulgare.
Tanacetum criſpum.
Tanacetum inodorum Bellidis flore.
Taxus.
Telephium vulgare.
Telephium Creticum.
Telephium fuſcum.
Telephium Hiſpan. majus.
Teucrium pratenſe.
Thalictrum vulg.
Thalictrum Hiſp. minus.
Thalictrum minimum Cordi.
Thapſia latifolia vera.
Thlaſpi vulg. ſegetum.
Thlaſpi Creticum umbellatũ fl. purp.
Thlaſpi Creticum flore albo.
Thlaſpi peltatum flore ſulphureo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Thlaſpi incanum Machlinienſe.
Thlaſpi Vaccariæ folio.
Thymus.
Tithymallus pinea.
Tithymallus helioſcopius.
Tithymallus characias.
Tithymallus tuberoſus.
Tormentilla. (albo.
Trachelium Hiſpan. max. fl. purp. &
Trachelium vulgare fl. purp. & albo.
Trachelium pulchrum minus Dod.
Tragacantha.
Tragopogon fl. luteo.
Tragopogon fl. purpureo.
Trichomanes.
Trifolium bituminoſum. (purp.
Trifolium Americanum ſpicatum fl.
Trifolium aquaticum.
Trifolium agrarium.
Trifolium corniculatum.
Tripolium.
Tulipæ variæ præcoces & ſerotinæ.
Tulipa Narbonenſis.
Tulipa Perſica. (tan.
Tulipa montana pumila bicolor Luſi.
Turrita major.
Turrita minor.

V.

VAccaria.
Vaccinia paluſtria.
Valeriana vera, Phu magnum.

Vale.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Valeriana ſylveſtris.
Valeriana montana minor.
Valeriana Græca fl. albo.
Valeriana Græca fl. cæruleo.
Valeriana rubra.
Verbaſcum album mas.
Verbaſcum nigrum fl. albo.
Verbaſcum nigrum fl. luteo.
Verbaſcum ramoſum Hiſp. folio fari-
naceo.
Verbaſcum ſalviæ folio.
Verbena.
Veronica mas repens.
Veronica ſerpilli folio.
Veronica Teucrii folio.
Viburnum.
Vicia maxima.
Vicia ſiliqua hirſuta.
Vicia minor vulgaris.
Viola tricolor, Diapenſia.
Viola aſſurgens Dod.
Viola Cretica lutea.
Viola matronalis fl. purp. & albo.
Viola Martia.
Viola fl. purp.
Viola fl. albo.
Viola flore pleno.
Viola Mariana fl. albo, cæruleo. purp.
Viola ſylveſtris inodora.
Virga aurea non ſerrata.
Virga aurea ſerrato folio.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Virga aurea Virginiana anguſtifol.
Vitalba, ſ. Tamus.
Vitis vinifera varia.
Vitis Americana foliis laciniatis.
Vlmaria.
Vlmaria peregrina, Barba capræ Patavinorum.
Vnifolium.
Vrtica Romana ſphæricea.
Vrtica Romana altera foliis non inciſis.
Vua criſpa major & minor.
Vua criſpa fructu purpuraſcente.
Vua marina, equiſeti ſpecies.

X,

Xyris, ſ. ſpatula fætida.

Z.

Ziziphus alba.

FINIS.

Pelvoſtrid Kalvdſcrom

IN-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

INDEX
PLANTARVM
INDIGENARVM, QVÆ IN locis paludoſis, pratenſibus, arenoſis & ſylveſtribus prope Lugdunum in Batavis naſcuntur.

Abſinthium marinum.
Abſinthium latif. vulg.
Acetoſa vulgaris.
Acetoſa minima.
Acorus verus.
Agrimonia.
Alliaria.
Althæa.
Alnus nigra.
Ambroſiana, ſive *Salvia agreſtis.*
Alſine hirſuta.
Alſine major, minor, ſpuria.
Anagallis mas & fœmina.
Anagallis aquatica 2. & 3. Lobelij.
Angelica ſylveſtris.
Anthyllis lentis folio marina Lob.
Aparine.
Apium riſus.
Arundo phragmites.
Ariſtolochia Clematitis.
Artemiſia.
Aſcyron.

Aſperugo ſpuria Dodon.
Aſphodelus paluſtris.
Atriplex olida.
Atriplex latif. Pes anſerinus.
Atriplicis ſylveſtris ſpecies.
Argentina.
Avena nuda, Bromos.
Bardana, ſ. Lappa maior.
Betonica aquatica.
Blattaria.
Bryonia.
Brunella.
Bugula.
Bugloſſum ſylveſtre minus.
Burſa paſtorū maior & minor.
Bulbocaſtanum.
Butomum primum & ſecundum.
Caltha paluſtris.
Campanula autumnalis.
Cannabis ſpuria urticæ facie.
Cardiaca.
Carduus eriocephalus.
Cardui variæ ſpecies.
Cardamine Matthioli.
Caprifolium Germanicum.
Caucalis.
Centaurium minus purp.
Cepæa marina.
Cerefolium ſylveſtre.
Chondrilla prior Dod.
Chamæmelum vulgare.

Cich.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Cicuta.
Cichorium ſylveſtre.
Circæa.
Chelidonium majus & minus.
Cotyla fœtida, & non fœtida.
Cochlearia Batavica.
Cotyledon paluſtris.
Convolvulus major & minor.
Conyza major folio Helenij.
Conyza fœtida.
Coronopus repens.
Criſta Galli.
Cruciata, Gentianellæ ſpecies.
Cyperus triangularis aquaticus.
Cynogloſſum.
Crithmũ marinũ ſpinoſum, kali ſpecies.
Daucus ſylveſtris.
Dens leonis.
Diapenſia, viola tricolor.
Dipſacus ſylveſtris.
Dracontium aquaticum.
Dulcamara, ſolanum lignoſum.
Echium Alcibiadeum.
Echium ſcorpioïdes majus & minus.
Elatine Lobelij.
Erica ſcoparia.
Erica florida.
Eruca ſylveſtris.
Equiſetum mas, fœmina, & minus.
Eryſimum, ſ. Irio.
Eryngium marinum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Eryngium campeſtre.
Euphraſia vera. eyebright
Euphraſia altera Dod.
Eupatorium aquaticum mas & fœmina.
Fæniculum aquaticum.
Filago major & minor. cotton-weed
Filix mas. fearne-brake
Filix fœmina.
Filix latifolia.
Filix aquatica.
Fiſtularia.
Flos cuculi.
Flos Ambarvalis purp. cæruleo, & albo (flore.
Fraxinus. an ash tree.
Frumenta varij generis.
Fumaria prima.
Fumaria ſecunda, ſplith.
Fungi varij. mushrome
Fagus. a beech-tree.
Gagel.
Galium Lut. cheese-runnet
Galium album, mollugo aquatica.
Geniſta. broome
Geniſtella. dyers weed
Gentianella linifolia. bastard-feltwort
Gladiolus aquaticus.
Glaux Dodonæi. milkwort
Globularia. ſ. ſcabioſa arietina.
Gramen leucanthemum.
Gramen marinum ſpicatum, ſ. Dunenſe ſpicatum Dod.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Gramen bombycinum.
Gramen aquis innatans.
Gramen Holoſteum Mathioli.
Gramen Parnaſſi.
Geranium Columbinum, Robertianum, Gruinale, ſupinum.
Hedera terreſtris.
Hederula aquatica.
Hedera helix.
Helleborine.
Helleborus ſpurius niger.
Herba Gerardi.
Hieracium minus & majus.
Hieracium tenuifolium marinum.
Hydropiper.
Hyoſcyamus niger.
Hypericum repens.
Hordeum ſpurium ſpontaneum.
Iacæa nigra.
Iacobæa.
Iuncus aquatilis odoratus.
Iuncus acutus.
Iuncus aquaticus maxim⁹, holoſchænos
Iris aquatica.
Chamæiris aq.
Knavvel Dod.
Lagopus minor.
Lampſana.
Lapatha varia.
Lathyrus luteus campeſtris minor.
Lenticula paluſtris.

Lenco.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Leucolachanon, ſ. rapuntium ſegetum.
Liguſtrum. privet, phillyrea.
Linum.
Linaria lutea. tode flaxe.
Lilium convallium.
Lithoſpermum. gromwel. stoncrop
Lunaria botrytis.
Lupulus ſalictarius.
Lychnis ſylveſtris fl. albo & purp.
Lyſimachia lutea. willow herbe.
Lyſimachia galericulata.
Lyſim. aquatica ſpicata purp.
Lyſim. lutea altera, ſalicaria, & Onagra quorundam.
Lyſimachia ſiliquoſa major & minor.
Lolium. darnell.
Limodorum, ſ. Orobanche Lob.
Lichen. liverwort.
Lupicrepitus.
Malua vulgaris major, & minor.
Marrubium album & nigrum.
Marrubium aquaticum. horehound.
Menthaſtrum. wilde mint.
Mentha aquatica.
Melampyrum, ſ. Triticum vaccinum.
Mercurialis.
Millefolium majus fl. albo & purp.
Millefolium repens. yarrow.
Millefolium aquaticum.
Morſus Diaboli, ſucciſa.
Morſus Gallinæ.

Morſus

Morſus Ranæ.
Muſcus coralloides.
Muſci variæ ſpecies. mosse.
Naſturtium aquaticum. water cresse.
Nummularia. two penny grasse.
Nigellaſtrum. a kinde of cockle.
Nymphæa albo & luteo flore.
Nymphæa minor. water lilly or rose.
Olera varia.
Orchis ſerapias. a kind of [illegible].
Ononis ſpinoſa & non. rest harrow.
Ocymaſtrum.
Onobrychis Belgarum. [illegible]
Ophiogloſſum. [illegible]
Ophrys.
Ornithopodium majus & minus.
Ornithogalum minus.
Orchides variæ.
Papaver Rhæas. x redde flow.
Parietaria. pellitory of the wall, or [illegible]
Paſtinaca ſylv. latif. & anguſtifolia.
Paronychia prima & ſecunda.
Pentaphyllum repens.
Pentaphyllum fragiferum.
Perchepier.
Peplus. devil's milke petty spurge.
Periclymenum Germanicum. woodbinde.
Perſicaria maculoſa & non. arsmart.
Petaſites. butterbur.
Piloſella major & minor. mouseare.
Phœnix.

Poten-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Potentilla.
Plantago latifolia & anguſtifol.
Plantago aquatica.
Polygonum mas & fœmina.
Polypodium.
Phellandrium.
Potamogeiton majus & minus.
Populus Lybica, alba & nigra.
Phallus Hadr. Iunij.
Pyrola.
Pſeudoteucrium.
Prunella.
Ptarmica vulgaris.
Quercus.
Quercus marina.
Rapiſtrum.
Radix cava.
Ranunculus pratenſis.
Ranunculus echinatus.
Ranunculus nemoroſus albo & purp.flo-(re.
Ranunculus flammeus latifolius.
Ranunculus paluſtris.
Raphanus aquaticus.
Regina prati, Vlmaria.
Rhamnus ſecundus Dod. Oleaſter Germ.
Roſa Dunenſis.
Ruta muraria.
Rubus ſylveſtris.
Rubia.
Sagittalis major & minor.
Salix.

Salix pumila.
Salix aquatica.
Satyriũm maculoſum.
Saxifraga.
Saxifraga aurea.
Scabioſa vulg.
Scrophularia.
Scolymus ſylv. luteus.
Sedum ſtratiotes aquaticum.
Sempervivum majus.
Sempervivum minus.
Sempervivum minimum, Illecebra.
Senecio.
Serpillum.
Sÿ tres ſpecies.
Sinapi.
Sinapi Burſæ paſtoris folio.
Sigillum Salomonis.
Sophia Chirurgorum.
Solidago Sarracenica.
Soldanella.
Sonchus.
Spartum herba.
Spondylium majus.
Spergula.
Scordium.
Succiſa maculoſa.
Symphytum majus.
Seſeli paluſtre lacteſcens.
Tanacetum vulgare.
Tanacetum criſpum.

Thlaſpi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Thlaſpi ſegetum.
Thalictrum majus.
Tithymallus helioſcopius.
Tilia.
Telephium vulgare.
Trifolium acetoſum, oxys.
Trifolium corniculatū maius & minus.
Trifolium aquaticum.
Tuſsilago.
Typha.
Tragopogon fl. luteo.
Tormentilla.
Valeriana ſylveſtris.
Vaccinia paluſtria.
Vicia.
Viola aquatica.
Veronica mas repens.
Veronica Teucrÿ facie.
Veronica minor ſurrecta repens.
Verbaſcum mas, fœmina.
Viola tricolor.
Unifolium.
Urticæ & Lamÿ variæ ſpecies.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

INDEX
RERVM ET VERBORVM
MEMORABILIVM.

A.

ABies pag. 118. ejus caudici Fungus adnaſcitur. 40
Acatia altera Mathioli Cythiſi ſpecies. 71
e Acanaceis. 120
Acanthium eſt Carduus. 123
Acanus. 121
Acer ſapor, 159. unde, 170. caliditatem arguit. 165
Acria & ſalſa excitant expultricem teſtium & vaſorum aſſiſtentium facultatem. 150
Acris & dulcis ſapor in Myrrhide. 162
Acerbus ſapor, 159. cum amaro miſcetur, 161. frigiditatem indicat. 165
Acerba inodora. 173
Acetum contrarias habet facultates. 165
Acidus ſapor quis, 159. unde fiat, 166, 170. frigiditatem indicat. 165, 167
Acinus quid, 116. Pomi genus. ibid.
Aconiti genera. 124
Acorus ubi naſcatur, 179. ejus radix geniculata. 47
Æmilius Macer. 205
Ἄγρια φυτὰ quæ Theophraſto. 320
Ala in Plantis quid. 40
Alcea. 107
Alexipharmaca. 155
Alimentum quid. 137, 189, 190, 192. de eo multa. 187, & ſeqq.
Alimentorum differentiæ, 189. eorum inventrices ratio, experientia. 194. &c.
Alimenta cuncta dulcia, 196. cuncta medicamentoſa, 188, 189. qui in noſtro corpore murentur. 189
Alimentum Plantarum ubi coquatur. 31
Allii ſuccus venenum. 197
Aloe inodora fere. 174
Aloiſius Anguillara. 210
Alterantia occulta proprietate. 154
Althea. 107
Amarus ſapor quis, 160. qui gignatur, 172. ſali-

S

caliditatem indicat, 164, 166. grati odori
primordium. 18
Amara inodora, 180. calida & ſicca. ibid
Amygdala. 21
Amygdali quando florent. 2
Anagyris differt à Laburno. 7
Androſæmon Hyperici ſpecies. 10
Andreas Cæſalpinus, 208. ejus ordo in libri
de ſtirpibus. 22
Anemones radix. 4
Anemone ut à Ranunculo differat. 9
Anguria. 111, 11
Animalium ventri ſimilis radix Plantarum, 31
cum Animalibus Plantæ comparandæ. 2
Aniſi folia. 54
Anodyna. 150
Antirhinum. 111
Apicius de re cibaria ſcripſit. 211
Apij radix. 46
Apios ſpecies Tithymali. 87
Appendices ſtirpium. 39
Apulejus. 205
Aquifolium. 116
Aquoſus ſapor. 161
Arabes qui de re Herbaria ſcripſerunt. 205
Arbos quid. 62
Arbores ἄκαρποι, 61. cachri producentes.
41. trifolia, 70. Fruticibus perfectiores, 219.
mites ex fructu cognoſci. 120
Arborum diviſio, 114. earum brachia, 27. cur
eis frondes. ibid.
Argemone. 100
Ari radix cocta alimentum eſt. 196
Ariſtolochiæ radix uterum purgat. 94
Ariſtotelis libri duo de Plantis. 202
Ariſtoteles quas aves apodas vocaverit, 36. ejus
opinio de ſaporum differentiis. 162
Artemiſia cur μονόκλωνος dicta. 51
Artes pulcherrimæ unionibus ſimiles. 13
Artium omnium ſtudia difficillima. 13
Alcyron Hyperici genus. 106
Aſphodeli radix. 46
Athenæus. 211
Avenæ ſemen quale. 86
Averroes. 205
Aves apodes quæ. 36
Auſterus ſapor quis, 159, 201. qui generetur. 171
Auſtera inodora. 174
Autores veteres de re Herbaria. 200

B.

Βαλαυηρα. 115
Bateca. 111
Bacca. 116
Bacciferæ Plantæ. 120
Blattaria Verbaſcum eſt. 82
Blitum tricolor. 52
Braſſica lac gignit, 145. acris & amara, 162. ejus folia. 77
Braſſica monoſpermos Penæ. 77
Bulbi cur fibras ſubtus habent. 33
Bulbonaca. 90
Burſa paſtoria. 110

C.

CAchrys pilula. 41
Cactos. 123
Cæſalpini opinio de Herbæ & Cremij ſignificatione, 64. ejus libri de Plantis. 208
Calamus aromaticus ſiccatus tantum olet. 179
Calida in primo gradu, 139. in ſecundo, tertio, quarto. 139 140
Calida an magis quã frigida urinam creant. 144
Calidos ſapores non omnes denotare eundem caliditatis gradum. 165
Caliditatem indicantes ſapores. 164
à Calore fieri concoctionem. 178
Calix florum. 36
Campana peregrina. 95
Campanæ cœruleæ flos. 57
Cantharides ex Cynorhodi ſpongia. 41
Capparis radix grandis. 48
Capreoli in Plantis quid. 40
Caput radicis, 40. in Papavere. 108
Carduorum genera. 122
Carduus fullonius, 122. ſtellatus. 105
Carnem generantia. 151
Caro pars in Plantis ſimilaris. 23
Carolus Cluſius. 207
Cartilago. 25
Caryophyllorum genera. 90, 91
Caſſavi panes Indici. 97
Caſtanea non eſt Quercus. 115
Cataputia minor. 87
Cato. 211
Cauda radicis. 40
Cuadex Arborum caulis. 26
Caulis quid, 26. interdum floris pediculus, 35. cauli quadrato qualis ordo foliorum. 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Caulium differentiæ. 49
Centaurij majoris radix dura, 47. minoris exigua. 48
Centaurium Iacea eſt. 105
Cerebrum à nonnullis dicitur medulla Plantarum. 34
Cerebrum juvatur odoribus. 183
Cerrhus. 115
Chamæiris. 97
Chamæleon albus an habeat pediculum cauleмve. 36
Chelidonij majoris ſuccus, 24. radix. 48
Chermeſina purpura. 43
Chondryllæ etymon. 75
Chriſtophorus Acoſta. 208
Cicer Legumen. 113
Cichorij & Chondrillæ diſcrimen. 75
Cicuta non eſt frigida quarto gradu. 140
Cinnamomum ſiccatum tantum olet, 179. ejus cortex & matrix. 50
Cinara eſt Carduus. 123
Claviculæ. 40
Cœpæ ſuccus potus venenum eſt. 197
Colocynthis. 172, 174
Color radicum, 46, 50, 51. foliorum, 52. foliorum florum, 57. ſeminum, & fructuum. 60
Color Violaceus. 88
Columella. 211
Concoctio omnis à calore. 178
Coni & conaria quid. 118
Coniferæ Arbores. 118
Conſolidæ quæ Herbæ. 69
Convolvuli ſeu Smilacris flos. 57
Cor dicta medulla Plantarum. 34
Coris Hyperici genus. 106
Cornu Papaveris. 109
Corona imperialis Lilij genus. 92
Corpus radicis. 40
Cortice quænam partes veſtiantur. 33
Coſta Plantaginis. 24
Cremium quid, 63. Herba perfectius. 219
Crines. 40
Cucumerum genera. 111, 112
Cucumeri pepo. 112
Cucurbita. 112
Cutis ſive membrana Plantarum. 23, 25
Cyanus Iaceæ eſt ſpecies. 105
Cyclaminis radix, 46. uterum purgat, 154
Cyperi genera, 78. radix. 46
Cythi genera. 127
Cythiſus inter Frutices. 71

D.

DEntaria nodoſa. 40
Digitalis flos. 57
Diocles. 195
Dioſcoridis libri, 125. cur Chamæleonem album acaulon vocarit, 36. ejus Malabathron ſine radice eſſe falſum putat autor. 31
Diuretica. 145
Dolorem ſedantia. 150
Doronicum. 125
Δρῦς. 42, 114
Dulcia nos nutrire, 195. caliditatem indicare. 164
Dulcis ſapor, 160. cum acerbo miſcetur, 161. non indicat exceſſum caloris primi gradus. 165. ejus atque pinguis diſcrimen. 171
Dulces quaſdam radices venenoſas eſſe. 197

E.

Ἕλικες. 40
Epithymi Attici vis. 154
Equiſetum. 97
Eſula ſpecies Tithymali, 87. quomodo à Linaria diſtinguatur. 80
Exaſperantia quæ. 143
Experientia monſtrat occultas qualitates, 184. ea qui fiat. ibid.
Experientia & ratione facultates alterantes cognoſci, 157. item nutrientes. 193, & ſeq.
Εὔοδμα & εὐώδη. 163

F.

FAba Legumen, 113. eam laxaſſe patris alvum. 186
Fabius Columna. 210
Facultas Plantis duplex ineſt, 136, 139. prima quæ, ibid. ſecunda, 141. tertia. 143, 144
Facultatis alterantis primæ ſecundæque gradus. 139
Facultatis Plantarum indagandi modus. 157
Fagus. 119
Fibra quid Theophraſto, 24. illi venæ aſſimilatæ in Plantis. 24
Ficui fructus ſine flore. 29
Ficus radix, 46. cito per alvum fructus ejus tranſit. 192
Ficus infernalis. 108

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Figura radicum, 46. caulium, 49. foliorum, 51. foliorum florum, 56. ſeminum & fructuum. 59
è Figura non cognoſci Plantarum vires. 157
Filix flore & ſemine caret. 32
Flatulenta non augere ſemen. 149
Florentes Plantæ prius inſpiciundæ. 128
Flores ſtamina, ſtylus, folia, umbilicus. 37. ejus nomine quid denotetur. 56
Florum differentiæ, 56. partes, 36. 37. in eorum foliis partes diverſæ. 179
Florum pediculi interdum caules. 35
ex Flore quæ Herbæ cognoſcantur. 69
Florum uſus in Plantis. 130
Florum papilionacei. 57
Flores non ob fructum dari Stirpibus. 29
Flos Africanus. 91
Florilegium quid, ejuſque conficiendi modus, 212. tituli. 215
Fœniculum totum calefacit. 177
Fœnumgræcum Trifolium eſt. 73
Fœtida ad uteri ſuffocationem. 72, 73
Fœtidæ Stirpes cujuſnam tēperamenti. 180, 181
Folia ad quid Plantis data, 27, 28, 29. ex quibus partibus conſtent, 34. eorum differentiæ, 53. partes propriæ. 40
Folia florum quæ, 37. eorum differentiæ. 56
ex Folijs quæ Plantarum genera cognoſcantur. 69
Forma Plantæ quid autori, 22. ea primum diſcenda. ibid. ſæpius inſpicienda, ſi31. ejus diverſitas à partium varietatibus, 23. eam cuique Plantarum ſpeciei propriam. 22
Frigiditatem indicantes ſapores. 164
Frigidum nullum in quarto gradu cognitum autori, 140. nullum in quarto gradu ſiccū. 169
Frigida in primo, ſecundo, & tertio gradu. 140
Fructus nomen quid ſignificet, 59, 61. partes, 38. differentiæ, 59. umbilicus. 37
ex Fructu quæ Stirpes cognoſcantur. 69
Fructum quæ ferant ſine flore. 29
Frutex quid. 63
Frutices trifolij. 71
Frumenti genera. 85
Frumentacea. ibid.
Fungus abietis, 40
Fungus quintum plantarum genus. 67
Fungorum venenum. 155
de Fungis liber Cluſij. 237

G. Ga-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

G.

GAleni libri de Plantis. 204
Galenus cum Theophraſto conciliatus. 174
Galeopſidis flores, 81. florum folia. 57
Galla in folijs Quercus & ſalviæ, 41. in Ledo Alpino Cluſij. ibid.
Garzias ab Orto. 208
Gaſparus Bauhinus. 209
Geranij genera. 109
Glans qualis fructus. 115
Glandiferæ Arbores. 114
Gluten ad glutinandas Plantas. 134
Glycyrhizæ contrariæ facultates. 164
Gradus temperamentorum in Plantis, ut cognoſcantur. 165
Gramen unde dicitur, 85. ejus ſpecies. 84
Graminis vulgaris radix. 48
Granum tinctorum. 43

H.

HEderæ floris vires. 177
Heliotropium. 123, 158
Hemerocalles. 92
Herba paralyſis. 183
Herba quid. 64, 65
Hermolaus Barbarus. 203
Heſperus. 89
Hieracij genera. 76
Hieracium flore purpureo. 76
Hieronymus Tragus. 205
Hippocratis opinio falſa. 221
Hiuccæ Plantæ Indicæ vis memorabilis. 95
Homo omnium finis. 137
Hordei ſemen. 86
Horti hyemales qui parandi. 132, 133, 134, 135
Humor Plantarum. 24
Humida facile putreſcunt. 191
Humida quæ. 140
Humectantes ſapores. 168, 169
Hyacinthi genera. 101, ſeqq.
Hyacinthus Indicus. 122
Hyacinthus comoſus albus. 103
Hyoſcyamus non eſt frigidus quarto gradu. 140
Hyperici genera. 106

I.

IAceæ genera. 104, 105
Iacea montana Dalechampij non eſt Iacea. 105

Iacobus Dalechampius. 204, 208
Iacobus Tabernæmontanus. 130
Ibiſcus. 107
Ἰδιοσυγκρασία. 199
Ieſmini flos. 29, 177
Ilex Quercus genus. 115
Ilex coccigera. 43
Indurantia medicamenta. 142
Inſipidus ſapor. 160, 165, 167
Intybaceæ Herbæ. 75
Ioannes Coſtæus. 210
Ioannes Pona Pharmacopæus Veronenſis. 208
Ioannes Thalius. 210
Iridis genera, 96. ubi naſcatur, 179. ejus radix geniculata. 47. ei fructus ſine flore, 29. ejus radix ſiccata plus olet quam viridis. 179
Iridis Tripolitanæ flos. 96
Iuncus. 77
Iuncus triangularis. 78
Iuncus floridus Mathioli eſt Cyperus rotundus autori. 78
Iuncus odoratus. ibid.
Iuglans cachrim fert. 41
Iulius Cæſar Scaliger. 202

K.

Κάκοδμα. 164
Κακόχυμα, 192
Κάρυον. 119
Keyri Arabum. 89
Κόκκος. 43
Κολοκύνθη. 112

L.

LAc gignentes Herbæ. 146, 147
Lactariæ Herbæ. 87
Lactuca lac in mammis profert. 146
Lactuca Sylveſtris. 84
Lagopus Trifolium dicitur, 74
Lamium. 81
Lamium verum Plinij. 53
Laſer. 25
Lathyrus. 114
Ledum Alpinum Cluſij gallam fert. 41
Leguminum genera, 113

Lentis

Lencis paluſtris radices. 32
Lens legumen. 113
Leonardus Fuchſius. 206
Leucacantha. 123
Leucographis. ibid.
Leucoij deſcriptio. 88,89
Leucoium bulboſum Theophraſti. 89,95
Leucoium Fuchſij. 90
Lignum eſt medulla caudicis. 34
Lilij genera, 91. radix bulbifera, 39
Lilium rubens bulboſum. 40
Lilium Perſicum. 92
Liliaſphodelus. ibid.
Lini & Linariæ genera. 80
Lithoſpermum. 109
Lobelius. 207
Loti genera. 72
Lunaria regia, 90. laphanites. ibid.
Lupinus. 114
Lycoctonum Aconitum. 124
Lyſimachia purpurea trifolia. 49

M.

Malabathrum non eſt ſine radice. 31
Μαλάχη. 107
Malva um genera. ibid.
Malum Pomi genus. 116
Malum granatum. 118
Malum Punicum. 117,118
Mandragora. 48,155
Marcellus Virgilius. 203
Martagon Lilij genus. 92
Marrubij flores. 59
Materia ſaporum. 164,170
Matrix ligni. 34
Meconium. 6
Medica. 73
Medicamentum quid. 137
Medium Dioſcoridis Viola dicta. 90
Medulla radicis pars interna. 34
Medulla in caudice lignũ & Matrix dicitur. 34
Mel acre eſt ac dulce. 161
Melchior Guilandinus. 203
Melilotus. 72
Memoria noſtra eſt labilis, 128. in ea ſervandæ Plantarum formæ. 130
Menſes qui moveantur. 145
Mentha. 81
Milij ſemen quale. 86
Milium ſolis. 110

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Milzatella. 53
Myrrhis acri dulcique ſapore. 162

N.

Narciſſus Lilium vocatus. 91,92
Narciſſi genera. 93,&c.
Narciſſus montanus Theoph. 95
Narciſſis nonnullis flos, ſine fructu. 29
Narcotica. 103,151,167
Napellus. 126
Naſturtium. 67
Naſturtium Indicum. ibid.
Nervus Plantarum. 23
Nicolaus Monardes. 208
Nodi in Dentariæ quodam genere. 40
Nomina Plantarum quæ & quando diſcenda. 128
Nuciferæ Arbores. 117,118
Nux Pomi genus. 116,117

O.

Occultæ proprietates, 153. earum dignotio. 184
Oculus Fabæ. 38
Odorata cujus temperamenti, 178, 179. multa non ſunt amara. 174
Odores foliorum, 53. radicum, 47. eorum differentiæ, 162. virtutes, 182. ex iis quæ Plantarum genera cognoſcantur. 68
Odores incertius facultates Plantarum indicare quam ſapores. 173, 174
Ὄμμα Fabæ quid Ariſtoteli. 38
Ononis. 73,74
Onopordus. 123
Onopyxus. ibid.
Opium, 25. ejus vis, 168. non eſt frigidum quarto gradu. 140
Ὀπός. 25
Orchides. 46,70
Ordo librorũ ſcribendorũ, de re Herbaria. 219
Ori animalium radicem aſſimilavit Theoph. 31
Oribaſius. 204
Orizæ ſemen. 86
Orobanche Legumen. 113
Orobus. ibid.
Os pars ſimilaris. 25
Oſiridis flores. 80
Ὄσπριον. 113

P.

PAlladius. 211
Palmæ caudex intus continet nervum. 24
Palma Chriſti ab Orchide differt. 70
Pancratij radix. 162
Panici ſemen. 86
Papaverum genera. 108
Papaver corniculatum. 155
Papaver rhoeas, 100. ſpinoſum. 108
Pappas Indorum. 61
Πάππος. 43
Παραφυάδες. 39
Partes diſſimilares communes, 30, 33. ſimilares. 23,24
Partium varietas diverſas Plantarum formas conſtituit. 22
Partium enumeratio, 23. differentiæ, 44. diſſimilarium enumeratio, 26. propriarum enumeratio. 39,40
Partibus humani corporis certis Plantæ deſtinatæ. 156
Pediculus floris & fructus principium. 29
Pentaphyllum. 74
Peplus. 87
Pepo. 111,112
Perfectæ plantæ quæ, 30. quando diſcendæ. 127
Perfoliata. 106
Περικάρπια. 39,59
Petiolus foliorum. 35
Petroſelinum. 177
Petrus Andreas Matthiolus. 203, 207
Petrus Bellonius. 208
Petrus Pena. 207
Phaſeolus. 113
Philoſophia Herbaria difficilis. 15
Phlomides. 83
Phocarum ſolertia. 13
Phylitis. 32
Piloſas radices quæ habeant. 39
piloſellæ pili in foliis. 43
Pimpinellæ Polonicæ granula. 39
Pinguis ſapor. 165,168,171
Pinus, 118. cachri producit. 41
Piſcatores ineptos qui imitentur. 114
Piſtachia. 119
Piſtolochiæ radix cava. 47

Piſum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Piſum.
Paulus Ægineta. 113
Plantaginis nervus coſta dicitur. 204
Planta res varia eſt ac multiplex. 24
Plantarum tot differentiæ quot formæ diverſitates, 22. naturæ cognitu difficiles, 15. ad exactam cognitionem quæ conferant, 21. eas depingendi ratio, 133. ſeqq. agglutinandi ratio, ibid. perfectas ante imperfectas eſſe diſcendas. 127
Plantæ perfectæ quæ autori, 30. umbelliferæ, 59. alijs Plantis innaſcentes. 31
in Plantis quæ primum diſcenda. 21
Platonis opinio falſa. 221
Plinius correctus, 101. lapſus ejus, 42. locus animadverſus, 93. libri de Stirpibus. 204
Polyacantha. 123
Polypodio ineſſe contrarias facultates. 165
Πόα quid proprie. 85
Pomiferæ Arbores. 119
Pôma Cybeles. 117
Pomum quid autori. ibid.
Pomorum genera. 116, 117
Poſitio radicum, 48. foliorum, 55. florum, 58. fructuum. 61
Primæ facultates. 138
Proſper Alpinus. 210
Prunorum genera tria. 119
Pumices gignit Quercus. 42
Purgantia quæ. 153
Pus movendi facultas. 144
Putreſcentia facile, humida ſunt. 191

Q.

QVartana à Lactuca & Braſſica ſanari viſa. 185
Qualitates manifeſtas indicantes ſapores, 164. occultæ quæ. 153
Quercus genera, 114. cachrin producit, 41. multa generat ob morbum, 42. folia gallam ferunt. 41

R.

RAdix quid, 26. corticem exterius habet, 33. priùs nota eſſe debet quã aliæ partes, 138. ventri & ori animalium ſimilis. 31
Radices geniculatæ, 47. bulboſæ, 40. piloſæ, 39. dulces quædã venenoſæ, 197. ex iis quæ Herbæ cognoſcantur, 69. eas omnibus Plantis ineſſe, 30. earum differentiæ, 46. fibræ, 33. partes

partes externæ attrahunt, internæ concoquunt. 31
Radicibus quibuſdam fructus nomen dari. 61
Ramus quid. 26
Ramorum differentiæ. 51
Ranunculorum genera, 97, 98. ab Anemone differunt. ibid.
Ranunculus nemorenſis albus, 100. radice Scrophulariæ. 98
Ranunculi primum genus Dioſcoridis. 99
Ratio alimentorum inventrix, 194. medicamentorum inventrix. 157
Recoctaria. 97
Rembertus Dodonæus. 207
Roſæ floris temperamentum. 180
Roſæ ſylveſtris ſpongia. 40
Roſæ floſculi aurei, 37. ejus odorem quis non ſuſtinet, 186. ejus odore moriuntur ſcarabei. 181
Raphani radix. 48
Ῥαφανώδεις radices. 40
Robur. 115
Ruellij opinio de Cremio. 64
in Rupicapræ ventre inveniri radicem Doronici. 125
Ruta Capraria. 155
Ruta Sylveſtris Dioſcor. 168
Ruſci radicis ſapor. 161

S.

Sal chymicorum. 166
Salem cur pecoribus objiciunt paſtores. 150
Salſus ſapor, 160. caliditatem indicat, 164, 166. quibus Plantis ineſt, 60. unde fiat. 171
Salſa inodora. 174
Sanguis Ariſtoteli pars animalis. 23
In Sano corpore facienda experientia. 199
Sapores qualitatum manifeſtarum indices certiſſimi, 158. 166, ſeqq. eorum differentiæ, 158. ſeqq. materiæ quibus inhærent ſinguli, 170. Suaves qui, 191. mixti, 161. boni cum bonis odoribus. 182
Ex ſapore & odore quæ Stirpium genera cognoſcantur. 68
Satyria. 70
Saxifragiæ. 69
Scabioſæ genera. 103, 104
Scabioſa montana Dalechampij Iacea non eſt. 105
Scabioſa Pannonica Cluſij, 104
Sca-
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Scaligeri opinio de Cremio, 64, 65. de uſu florum ac foliorum. 27
Scarabei odore Roſæ moriuntur. 181
Scientiarum omnium ſtudia difficillima. 13
Scientiæ & artes quomodo Tyronibus tradendæ. 14
Scientia Plantaria qui exacte cognoſcenda. 21
Scirpi Iuncorum. 77
Scolymus. 123
Scordium. 162
ad Scorpionis morſus. 158
Scrophularia. 158
Secale. 85
Secundæ facultates medicamentorum, 141. earum inveſtigatio. 169
Semen Plantarum quid, 26, 59. ejus differentiæ, ibid. umbilicus, 38. principium ex quo radix ubi. 38
Semen augentia. 149
Sempervivi genera. 123
Sempervivi majoris ſapor. 167
Sempervivum valet ad inflammationes. 186
Serratula Iacea eſt. 105
Siccæ Plantæ quæ magis olent viridibus. 179
Sicca in primo, ſecundo, & tertio gradu. 140
Siccitatem indicantes ſapores. 168
Siciliana. 106
Σίκυα. 112
Σικυοπέπων. ibid.
Sideritis tertia Dioſcor. 162
Similares & diſſimilares partes. 23
Smyrnij radix mollis. 47
Solanum manicum cerebrum petit. 155
Soldanella non eſt Braſſica. 77
Sophonia Plinij. 52
Spatula fœtida. 164
Spongia Roſæ Sylveſtris. 40
Stamina floris. 37
Stephanus Aquæus. 204
Stœbe Salamantica Cluſij Iacea non eſt. 105
Strammonium. 155
Strumea Plinij. 98
Stylus floris, 37. foliorum. 35
Suber Quercus genus. 115
Succi pravi qui. 193
Suffrutex quid. 63, 64
Surculus ramorum. 26

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

T.

à TActili qualitate radicum differentiæ, 47
caulium. 50
Tactus temperamenti certiſſimus index. 158
Tanacetum Africanum autoris. 98
Tertiæ Plantarum facultates alterantes. 143
Thapſiæ vis. 155
Theca florum. 35
Theodorus Gaza Theſſalonicenſis Theophr. interpres. 201
Theophraſti Hiſtoria Plantarum, 200. ejus de ſaporibus opinio, 163. differentiæ quas partibus Plantarum attribuit, 44. cum Galeno conciliatus, 174. ejus loci emendati, 65, 107. locus obſcurus animadverſus. 24
Thlaſpi genera. 110
Thlaſpi clypeatum. ibid.
Thlaſpi Creticum. 184
Thora non eſt Aconitum. 125
Thymum minutum ſemen ferre. 29
Tithymalorum genera. 24, 86
Tormentilla. 75
Trifolij folia. 56
Trifoliorum genera. 71
Trifolij pratenſis flores & fructus. ibid.
Trifolium Salamanticum Cluſij. 72
Trifolium bituminoſum. 72
Tritici genera, 85. multum nutrit, 193. vulgaris ſemen quale. 85
Tubera terræ nil aliud quam radices. 32
Tulepan Lilij genus. 92, 96
Typha. 79

V.

VArro. 130
Vena Plantarum pars ſimilaris; 24
ea fibris aſſimilata. 24
Venenorum vis, 154. ijs aliquos educatos. 197
Venenoſa nonnulla dulcia. 197
Ventri animalium ſimilis radix Plantarum. 31
Ventriculi officium. 190
Verbaſci genera. 82
Vermiculus grani tinctorij. 43
Vicia legumen. 113
Vincæ pervincæ vis, 147
Vinoſus ſapor. 162
Violæ. 88
Viola autumnalis Gallorum. 90

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Viola latifolia. ibid. mariana, 89. martiæ flores frigidi, 181. barbara Dalechampij, 90. lutea, 89. matronalis. 89
Virgilius cur Narciſſum purpureum dixerit. 93
Viticulæ. 40
Vitis annuli. ibid.
Vmbilicus floris, 37. fructus, ib. ſeminis. 38
Vmbilici Veneris folia concava. 52
Vnguento cur pectus perfundebant antiqui. 183
Vnionibus ſimiles ſcientiæ. 13
Vrinam ciendi facultas unde. 144
Vrtica mortua. 81
Vſus Herbarum multiplex. 136
Xyridis flos. 97

φ.

Φρύγανον quid.

X.

Χέρδοψ. 113
Χόνδρος. 76

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Hermodactylus Moddaro saf-
fran.
Agribalma archangel.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Hippocrates, Ἄσκησις ὑγιείης ἀκορίη τροφῆς
ἀοκνίη πόνων.

πᾶν τὸ πολὺ, τῇ φύσει πολέμιον.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Galenus 3 de symptom. caus. 2
de generatione humoris Melancho.

Galenus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 8